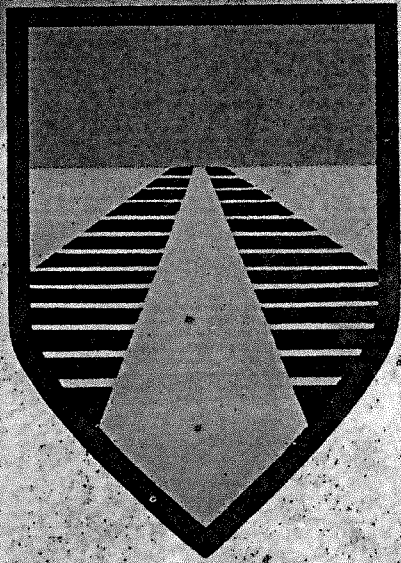
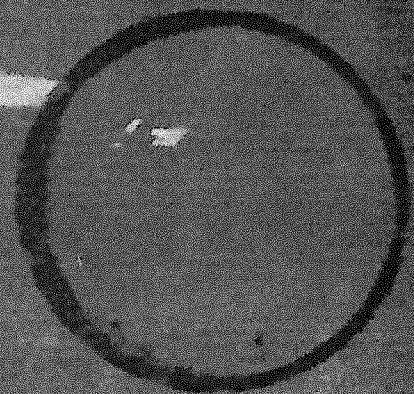

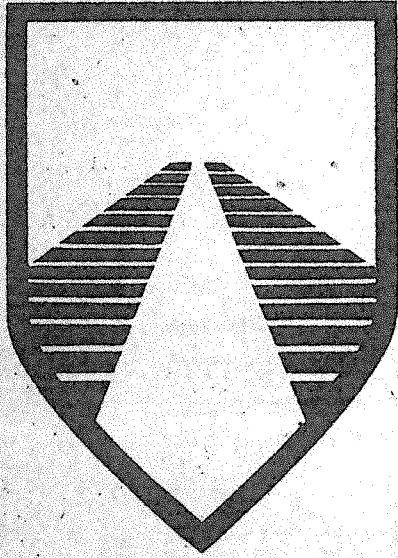
חטיבת שרון
במלחמת
יום הכיפורים

עקבות
הברזל

חטיבת שריון במלחמת יום הכיפורים

סיפורה של החטיבה הוא סיפורם של לוחמים
ומפקדים, אשר תגורל זימן אותם, במקום ובזמן,
לאחד המאבקים הקשים והדרמטיים ביותר
של עם ישראל על קיומו.

בשעות הקשות של מלחמה שסופה אינו נראה,
חשו לוחמי החטיבה כי זוהי מלחמה לחיים
ולמוות, ובאינסטינקט בריא תפשו עד כמה
תלויה מדינת ישראל כולה בכל אחד ואחד
מתם באופן אישי ביותר. כאשר לחמה
החטיבה חדורה בהכרה ברורה זאת, היתה
לחיימתה רצופה גילויי גבורה והקרבה אישית
למען היחידה כולה, בצד תיפעול יעיל
ביותר של כלי הלחימה.

מחיר הדמים היה כבד מאוד. בנתיב הקרבות
של החטיבה, מחבלימה הראשונית על קו המים,
דרך הלחימה הממושכת נגד הארמיה השלישית
כולה, ועד למעבר התעלה וכיתור הכוחות
המצריים, איבדנו ממיטב הלוחמים והמפקדים.
נזכור את מחיר הנצחון של מלחמת יום
הכיפורים, ונדע להעריך נכונה את כוחות הנפש
והמסירות ללא גבול הקיימים באנשינו,
והמתגלים בצורה מופלאה בשעות קשות.

דן שומרון
מפקד החטיבה

חטיבת שריון כמלחמת יום הכיפורים / עקבות הברזל

כתיבה : מרדכי ברקאי
הדפסה : גרפוליט, מפעלי דפוס
בסיוע מפקדת קצין חינוך ראשי / ענף הדרכה והמברה
באמצעות משרד הכמחון / ההוצאה לאור
מוגבל — פנימי — לא לפרסום

פרק ראשון :

גדוד עמנואל נכנס לאש

ניתוק ה"מזח" / טנק בודד מול "מפצח"
השמדת חטיבת הנחתים / מה קרה בתעוז "מצווה"

פרק שני :

החטיבה מגיעה

"קבל פיקוד על הגזרה" / ציר הג'ידי נקי

פרק שלישי :

לחימה אל קו המים

שלושה גדודים בגזרה חטיבתית / ה"מזח" וה"כפר"
נסיונות גישור בגזרה "מפצח" / פריצה למעוז "ליטוף"

פרק רביעי :

הינתקות מקו המעוזים

המעוזים או המעברים / המ"פ — שריד אחרון מפלוגה א'
פרידה ממעוז "מפצח" / כשלוף חילוץ אנשי "ליטוף"

פרק חמישי :

מליצוב הקו להתקפות נגד

כינום האצבעות לאגרוף חטיבתי
גדוד דוד לגזרת המיתלה / ארבעה בטנק שחירפו נפשם

פרק שישי :

המערכה על פתחת המיתלה

התקפה דיוויזיונית / ניתוח לעומק המערך המצרי
נקודת גובה 110 ונבעת העמודים
ימי ה"מזח" האחרונים / מהלומת מחץ בוואדי מבע'וק

פרק שביעי :

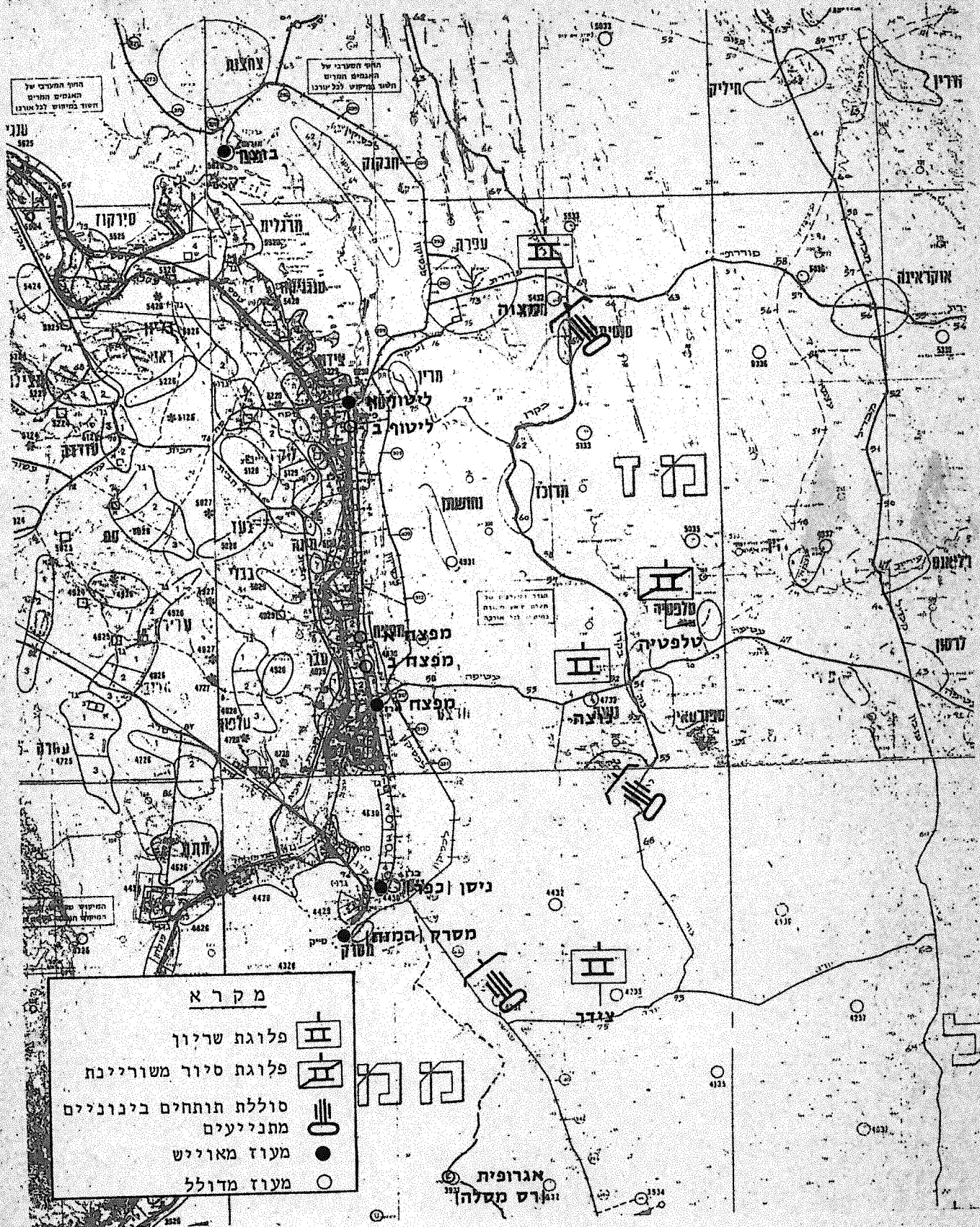
הצליחה : קרבות בגדה המערבית

אל איזור הצליחה / היעד : כסים טילים / קרבות ג'בל אום-כתיב

פרק שמיני :

כיתור הארמיה השלישית

התקפת הכיתור / אפילונו בעדבייה

פריסת הכוחות בגזרה הדרומית ערב מלחמת יום הכיפורים

המטוסים באים

הם יפתחו במלחמה הערב

ב-08.30 בבוקר, שבת של יום הכיפורים תשל"ג, באוקטובר 1978, בקבוצת הפקודות של מפקד האוגדה אלברט מנדלר, שמעו מפקדי החטיבות — לאחר ימים של מתח עולה וגובר — את הידיעות בדבר כוונת האויב לפתוח במלחמה בו ביום. מהות המלחמה אינה ברורה: אולי התשה מוגברת, אולי ארטיילריה ופשיטות או אולי התקפות אוויר. אבל ידועה שעת ה-ש': 18.00.

לפי הפקודה שניתנת, אמורה היתה חטיבת השריון, שנמצאה בקו, לבלום נסיונות צליחה: אם יהיה צורך, יקודמו מאחור חטיבת שריון נוספת וחטיבת הטנקים של דן שומרון, אשר ישלימו היערכותן מחוץ למחנותיהן עד השעה 16.00 אחרי הצהריים, כשהן מוכנות לביצוע פקודות שיוגיעו אליהן.

במהלך קבוצת הפקודות הדגיש המח"ט, דן שומרון, כי שעת ה-ש' כבר ידועה, והציע לכן שהחטיבות העורפיות יתחילו לנוע בכביש הרחוב ובדרך החת"ם ויתפרמו מאחורי החטיבות שכקו. מפקד האוגדה, אלברט, לא גרס כך. הוא הדגיש, כי ההערכה היא, שדווקא תנועת כוחות כזאת היא העלולה לגרום להתלקחות, דבר שבאותו רגע לא היה אולי בגדר ודאות מוחלטת.

דן חזר למפקדתו בכיר-תמדה ב-10.30, כינס את מפקדי הגדודים: דוד, עוזי ושלמה, מסר להם את המידע שהיה בידיו, והורה להם — בהתאם לפקודת האוגדה — לפרוס את כל הכוחות מחוץ למחנות עד השעה 16.00 ולערוך מסדרי ביקורת החל משעה 14.00.

בצהריים כינס המג"ד דוד, את מפקדי הפלוגות, הסביר להם את הנתונים שקיבל, בדק ושינן פעם נוספת פקודות שנבדקו ושוננו פעמים אחדות אותו יום עצמו ויום קודם לכן, והורה להם לכנס את הגדוד באולם שקם החוגרים בשעה 13.30; לנוכח האפשרות של כניסה למלחמה תוך שעות אחדות, ביקש לשוחח עם החיילים כולם.

כפתחו המזרחי של מיצר הגידי, מסר אותה שעה המג"ד, עוזי, תדריך אחרון למפקדי הפלוגות לקראת הפריסה. על פי ההתרעה המוקדמת היה, למעשה, הגדוד ערוך לתווה.

המטוסים יורדים

אחר-כך נשמעו ההתפוצצויות.

סדלת לשכתו ראה המח"ט, דן, את המטוסים המצריים יורדים גלים-גלים.

בגדודו של דוד, הסמוך למפקדה, קטעו ההתפוצצויות את דכריו של המג"ד אל אנשי הצוותים. אולי משום שבתוך-תוכו עדיין לא היה משוכנע שאכן מלחמה על הסף — נשמעו לו ההתפוצצויות כבומים על-קוליים. „הוריתי לאנשים להישאר במקום, יצאתי החוצה ואז ראיתי מטוסים תוקפים את שדה התעופה של ביר-תמדה. רביעייה עברה נמוך מאוד מעל למחנה שלנו, תקפה מחנה סמוך אלינו ורביעייה נוספת צללה על המחנה שלנו, התקרבה כנראה לתקוף אותנו, אבל הפצצות נפלו קצת רחוק יותר.“

המג"ד חזר אל אולם השקם, פקד על כולם לעלות למנקים ולצאת מתחום המחנה. לסגן מפקד פלוגת המפקדה הורה לדאוג לבטחון החיילות והסגל הלא-ייעודי, ובעצמו קפץ לגיפ ודהר במיבוכ גדול, דרך מחנה החטיבה, לעבר אחת מפלוגות המנקים.

מזרחה משם, כפתח הגידי, בקעו קולות הנפץ ברגע שסיים המג"ד, עוזי, את התדריך. הוא קפץ לתוך הגיפ שניצב ליד לשכתו, הפעיל את הסירנה שבו, עבר בין הפלוגות ופקד על הצוותים להיכנס למנקים, להתרחק ולהתפור. בעוד האנשים מטפסים למנקים, עמו על המיתחם שלוש רביעיות. מטוסי סוחוי המטוסים שיחררו את פצצותיהם והללו נפלו בתוך המחנה. אחת מהן פגעה בשחת הגנה. תשעה חיילים מפלוגת המפקדה נהרגו בשוחה.

השעה היתה 13.55.

להיכנס לכוננות מיידית

צפונה-מערבה משם, במסה, בלשכת המפקד בחטיבת אמנון, הנמצאת בכוננות בקו, התמשכה קבוצת הפקודות. ההנחיות דיברו על שעת ש' משוערת, 18.00, אבל סמוך לסיום הישיבה, בשעה 13.00, הגיע טלפון כהול ממפקד האוגדה, אלברט, שביקש להכניס את כל הכוחות לכוננות ספינה מיידית ולהתחיל בביצוע התוכנית המוכרת החל משעה 14.00. המג"ד, עמנואל, יצא מלשכת המח"ט, התקשר עם סגנו כמיתלה ומסר לו הוראותיו.

גדוד עמנואל נמצא זה החודש השלישי בתעמוק מבצעית בקו התעלה, פרום בגזרה רחבה מאוד. שלוש פלוגות המנקים של הגדוד ביצעו משימותיהן מתוך תעוזים שהיו ממוקמים על הצירים המובילים ממזרח למערב, במרחקים של שבעה עד עשרה קילומטרים מקו המים;

בצפון, כתעוז, „מצווה“ שעל ציר הגידי, ישבה פלוגה ג' של בועז עמיר, שבאחריותו היה כל חוף האגם המר

הקטן, בכלל זה מעוז, בוצר" בצפון האגם ומכלול המעוזים, ליטוף" בדרומו;

במרכז, בתעוז, נוצה" שעל ציר המיתלה, ישיבה פלוגה ב' של חנוך סנדרוב, שבאחריותו מעוזי, "מפצה" והשטחים המקיפים אותם;

בדרום, בתעוז, "צידר", ישיבה פלוגה א' של דוד קומלר, שבאחריותו היו מעוזי ה, "מוח" וה, "כפר";

פלוגת הסיור של החטיבה, בפיקוד נחום שמר, היתה כפופה לגזרה ויצאה למשימות סיור ותצפית בקו המעוזים.

הוראותיו של המג"ד, עמנואל, למגנו כללו יסודות משוננים ומתורגלים היטב, אשר רועננו פעמים נוספות בימים האחרונים:

מחלקת טנקים מפלוגה ג' בצפון תצא למעוז, "בוצר"; מחלקת מפלוגה ב' תנוע על הכביש לעבר ראם-סודר; מחלקת מפלוגה א' בדרום תתקדם לעבר ה, "מוח"; יתר הטנקים ינועו מן התעוזים אל עמדותיהם הקבועות מראש כראמפות המלאכותיות שבקטע הדרומי, בקטע המרכזי ובדיונות שבקטע הצפוני.

עשן עולה מן הקו

עמנואל חזר אל רכבו ודהר לכיוון המיתלה. בעודו כמוצא הגידי, הופיעו מטוסים מצריים ברעם מעל ראשו, ו"ירדו" ביעף תקיפה על אוס-חשיבה. מערכה משם נראה מסך עשן רחב מתרומם מן הקו.

ליד שולחן החול בתעוז, "מצווה" כונסה פלוגה ג' לקבלת הפקודה. ב-18.45, תוך כדי מתן התדריך, האיץ הסמג"ד כמ"פ, בועז, להזיז את הפלוגה ללא שהיות. בועז יצא — ובו ברגע צללו מטוסים על התעוז. המטוסים אך סיימו את יעף התקיפה — והחלה הפגזה ארטילרית. הפלוגה הצליחה להתארגן והחלה לנוע אל עמדותיה ללא פגיעות.

בתעוז, "נוצה" על ציר המיתלה מסר המ"פ, חנוך, תדריך אחרון לקצינים ולמפקדי הטנקים. הצוותים רצו אל הכלים. ברגע שיצא הטנק האחרון — "ירדה" על התעוז רכיעיית מטוסי סוחוי בריקופ מטורף, ופגעה בנגמ"ש המכני. שניים מאנשיו, הסמל המכני והחשמלאי, נפצעו קלות, אך הפלוגה עזבה את תחומי התעוז.

בתעוז, "צידר" עמדה פלוגת הטנקים של קומלר בחניון מנהלתי צפוף. נשמעה אזעקה, אבל היבכה לא היתה מקומעת, כמתורגל, אלא מתמשכת. בפלוגה, שעמקה בחשלמת הקמת הקשר, עברו קולות:

"מי הפעיל? מי הפעיל?" את התשובה נתנו שישה מטוסי מיג-17, שתקפו את החניון, אבל החטיאו את הטנקים, ופגעו רק במגורי מפקדי הטנקים ובפינת הטיפולים. רסיס פצע קלות מפקד טנק בכף ידו. הלה התעלם מן הפגיעה. הטנקים התנקזו אל פתח היציאה הצר של התעוז תוך התחככויות, נערכו מחוץ לו והתפרסו לתנועה. הסמ"פ, ישראל קרניאל, המתין עד עלות הטנק האחרון על הכביש, אחר-כך הצטרף גם הוא לשדרה.

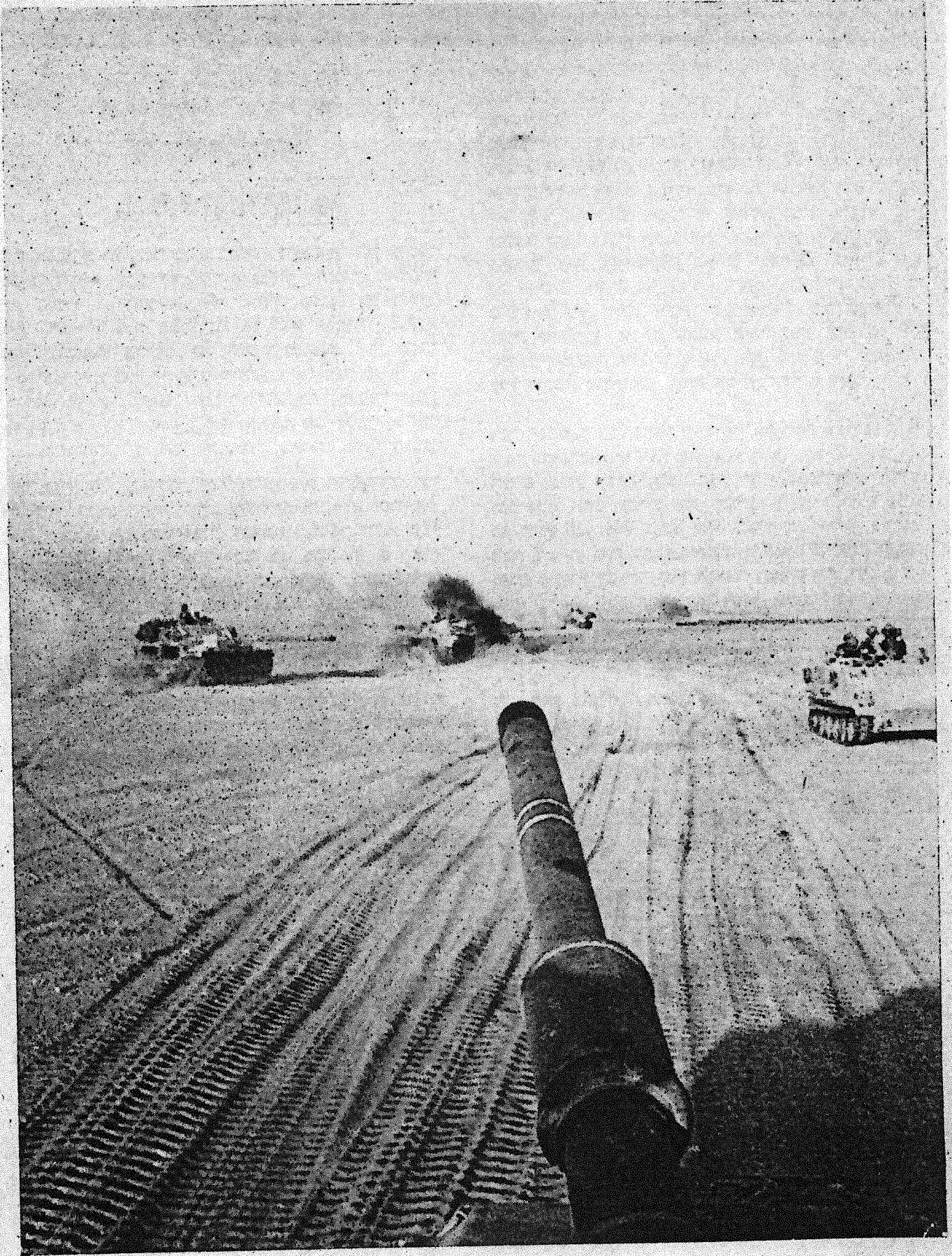
בכסיסה של פלוגת הסיור צעד מפקד המחלקה, דני גונן, לעבר מגורי החיילים, חלף על פני נגמ"ש אשר מכשיר הקשר שלו היה פתוח, ושמע ברשת הגודרית את דיווחה הנרגש של חוליית תצפית מקו המים לפיה חוצים מטוסי אויב את התעלה! "לפני שהספקתי להגיד ג'ק רובינסון — היו מעלינו, ירדו' בשני יעפים, שני זוגות בכל יעף. היו אולי שמונה מטוסים". מש- התפור העשן התגלו שלושה הרוגים מוטלים כמיתחם, שניים מאנשי הכסים ואחד מפלוגת הסיור. דני מיהר לבצע את הוראת המ"פ, נחום, שהועברה בקשר, לפיה יש להוריד למיתלה את כל הפלוגה על לוחמיה ונגמ"שיה.

הם הקדימו את הטנקים

בשעה 14.10 הגיע המג"ד, עמנואל, לחדר המלחמה הגזרתי במיתלה, קיבל עדכון חפז מסגנו, חזר לגיפ ודהר לתעוז, "נוצה". שם, לאחר שפגש את קצין המכצעים, עלה למטק המג"ד שהמתין לו, ויצא מן התעוז בעקבות פלוגה ב' לכיוון מעוז, "מפצה". מכאן ואילך, ובמשך שעות הלילה, עתיד עמנואל להילחם במסגרת פלוגה ב', וממנה לשלוט, במידת האפשר, גם על פלוגה ג' של בועז בצפון ועל פלוגה א' של קומלר בדרום.

ב-14.20 בערך, פחות ממחצית השעה לאחר היציאה מן התעוזים, הגיעו הטנקים אל מרגלות עמדותיהם, וספגו פגיעות מיד בהיתקלות הראשונה. בחיפוי האש הארטילרית מהגדה המערבית של התעלה, שניתכת, לכל רוחב הגזרה בעוצמה גדולה מעוצמת אש "הטרדה", הצליחו המצרים להנחית המוני רגלים. הללו היו חמושים בנשק נגד-טנקים קצר טווח, טילי סאגר ובזוקות אר.פי.ג'י. הם הקדימו את הטנקים, כנראה בעשר או חמש-עשרה דקות, נאחזו בראמפות של איזור מפעל הגבס בקטע של פלוגה א' בדרום, ובראמפות שבאיזור מעוז, "מפצה" בקטע המרכזי של פלוגה ב', וקידמו את פני הטנקים במטחי טילים ובפצצות בוזקה.

בקטע הצפוני של פלוגה ג', שם קשה יותר לאכן את הטנקים בין הדיונות, התפתח מאמץ מצרי מסוכן שבעתיים.

גדוד עמנואל נכנס לאש

ניתוק ה"מוח"

היתקלות פלוגה א'

את הפקודה לפתיחה באש קיבלה פלוגה א' של קומלר בחיותה במחצית הדרך מן התעוז אל העמדות. מחלקתו של דיוויד — למעשה, שני טנקים בלבד, של דיוויד ושל ירון — נעה כמחירות אל תוך ה"מוח", תפסה עמדות באגפו הדרומי של המעוז ופתחה בירי לעבר הצד המערבי של התעלה. מחלקתו של רמי פנתה אל "ראמפת-פינקו", העמדה הגבוהה ששלטה היטב על הקטע מצפון, וכל יתר הטנקים של הפלוגה פנו לעבר הראמפת האחוריות של מעוז ה"כפר", באיזור מפעל הנכס.

רמי הגיע אל עמדותיו, אבל הראמפות האחוריות של ה"כפר" כבר שרצו רגלים מצריים. הסמ"פ, קרניאל, הוא שגילה אותם ראשון, כנראה. "חיר" מלפנים!" צעק לתוך מערכת הקשר ויחד עם מחלקתו של ארז החל להסתער בירי מקלעים. לא הרחק ממנו ניהל קרב אש קומלר, הסמ"פ. המווחים היו 500-600 מטרים. במכשירי הקשר הפתוחים נשמעו קריאותיהם של אנשי מעוז ה"כפר" לעזרה. הטנקים בלמו את ההתקפות על המעוז באש תותחים, ובמקלעיהם קטלו כנגלים המצריים, ובמפעילי המילים והכזוקות. אבל חרף האבידות הכבדות שהסכו להם, נראה היה, כי אין קץ למארכים שהצליחו המצרים למקם על הסוללה, על הראמפות הקדמיות ועל הראמפות האחוריות.

טנקים ואנשי צוותים — בעיקר מפקדים בצריחים — החלו להיפגע. ראשון נפגע, כנראה, הטנק של הסמ"פ ארז. מצוותו נשאר שלם רק המען-קשר. שלושה הוצאו מתוכו לפני שעלה הטנק באש כתוצאה מהתפוצצות התחמושת. הנהג נפצע פצעי מוות ונשאר לכוד בתאו. היתר נאספו לתוך נגמ"ש הפינוי, אך מרם שהגיעו לתחנת האיסוף — מת הסמ"פ ארז לבנון.

מחלקתו של רמי הצליחה לתפוס את "ראמפת-פינקו", גילתה מהעמדה הגבוהה סירות מצריות צולחות את התעלה ופתחה עליהן באש. סירות נפגעו, התהפכו וטבעו — אבל הצליחה לא פסקה. רמי לא ראה טנקים נפגעים. אבל שמע על האבידות ברשת הקשר הפתוחה: ארז, אמנון, הגור שלו עצמו, גדעון, אחר-כך הסמ"פ קרניאל.

הסמ"פ נפצע

קרניאל נפצע קשה בכתפו כרבע שעה לאחר שהחלה

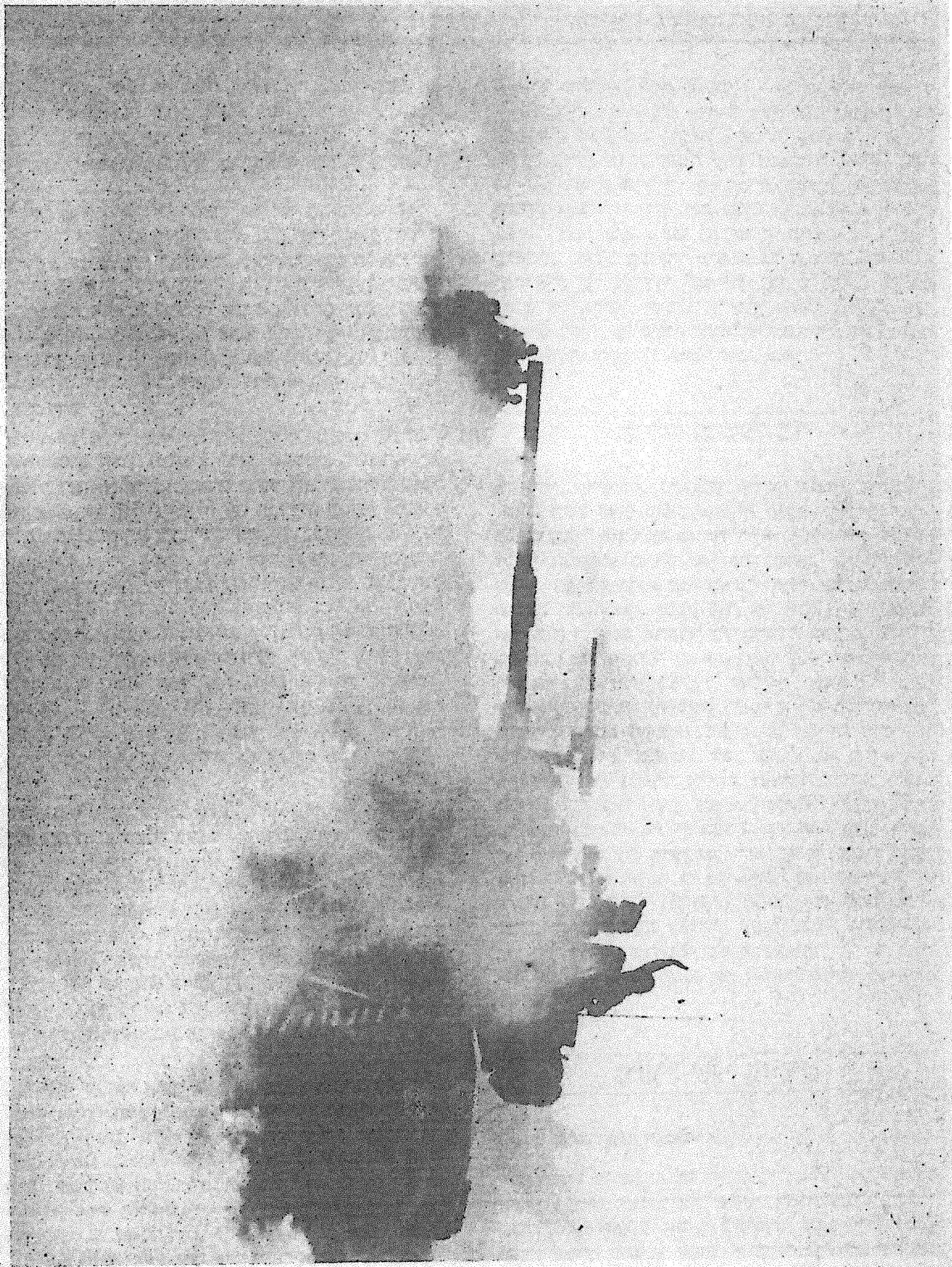
הלחימה מול הראמפות האחוריות. מעוצמת הפגיעה מעד, ופלג גופו העליון נשאר תלוי על הצריח. ברגע שהורידוהו התותחן והמען לתוך התא פנימה עוד הספיק לצעוק לנהג: "חוק, ימינה!" ולחוש את הטנק סומה במלמלה עזה כנסיון להתחמק ממיל סאגר שחלף ממש לידו. קרניאל ביקש להתפנות לחניון הלילה הקבוע של הפלוגה, וקרא לנגמ"ש הפינוי לבוא לקראתו. אחר-כך התערפלה הכרתו. הצוות, שנותר ללא מפקד, לא קלט נכונה את דבריו או שמעה בניומו, והחל לנוע דרומה לעבר חניון היום. אחרי כמה דקות, כשהתאושש קרניאל, עמד על המעוז. באותו רגע עצמו שמע בקשר על ברודנר, הנהג של ארז, שנשאר בטנק הבוער. הוא ביקש להגיע אליו, זיהה טנק עומד דומם במחפורת, וחיה משוכנע כי זה הטנק שבו לכוד ברודנר. רק משהגיע למקום התברר, כי זהו טנק פגוע אחר, שמפקדו, ערו יעקבי, ותותחנו, יצחק אסיאג, היו פצועים.

רמי, שהטנק שלו נותר יחיד על "ראמפת-פינקו", ואשר שמע בקשר את קרניאל מבקש פינוי, קיבל רשות מקומלר הסמ"פ לנסוע אליו לחצו. הוא ניסה לאתר את הסמ"פ וכששמע אותו מציין את מקומו — החל לנוע אליו. בו ברגע פגע טיל בטנק שלו, כחלק הצריח בו השריון עבה ביותר, מעל למקבע התותח. הטנק הזדעזע ונעצר. נפגעים לא היו. רמי קפץ החוצה לראות את מצב הכלי, מצא שלמרות הפגיעה נשאר תקין, הסתכל סביבו וגילה את הטנקים של קרניאל ושל יעקבי בתוך המחפורת, מוסתרים יחסית כלפי מערב.

רמי החל בחילוץ. "פרסתי אלונקה על סיפון הטנק שלי. חיזקתי אותה אל הצריח, השכבתי עליה את קרניאל וקשרתי אותו לאלונקה. את התותחן והמען-קשר העברתי מהטנק שלי לאחד הטנקים הפגועים ובמקומם הכנסתי לצריח את יעקבי ואת התותחן שלו, אסיאג, שהיו פצועים. אחר-כך הגיע אלי הסמ"פ ושאלתי אותו לאן לפנות את הפצועים."

קומלר מצא עצמו כמצב קשה. הכוח הלוחם של הפלוגה קטן. נגמ"ש הפינוי לא הספיק לחלץ את כל הנפגעים לאחור, ולכן: "מה שיכולתי לפנות כנגמ"ש — פיניתי; ומה שלא הספיק הנגמ"ש (וגם מפני שכ"מוח, שהיה קרוב יותר מתחנת האיסוף, היה רופא) פיניתי בטנקים הפגועים עצמם לתוך ה"מוח", ובמקומם הוצאתי את הטנקים התקינים ששלחתי לשם קודם לכן."

החלטה זו של קומלר, שהיתה האפשרות המעשית היחידה בנסיבות ההן, ושרשרת המקרים שהובילו את הסמ"פ הפצוע אל מחסה המחפורת; הן שתיבאו ארבעה צוותים שלמים, חלק משמעותי מפלוגה א', אל ה"מוח", וכך קשרו את גורל השריונאים עם גורל נחלאי ה"מוח" באותו לילה, בשבוע שלאחריו ובשבועות הקודרים של השבי, לאחר ימי ה"מוח" האחרונים.

קריאה דחופה מן המעוז

כ"מזח" נותרו ארבעה מנקים — שניים מהם כשירים — וארבעה צוותים לא מלאים, אבל פרט לרמי היו כל המפקדים פצועים: קרניאל הסמ"פ, ערן, ירון ואהוד. השעה היתה 18.00 לפנות ערב, דמדומים. מחוץ למעוז היו שני מנקים פעילים: של המ"פ, קוטלר, ושל המ"מ, דיוויד. קוטלר העריך את מצבו: „ראינו שלהילחם באיזור הראמפות בשני מנקים זו התאבדות. חשבנו שלפחות נשמור על דרך פתוחה אל המזח. מהעמדות הנמצאות על הסוללה שמימין לכביש היתה שליטה טובה על המים". קוטלר ודיוויד תפסו עמדות אלו, התחילו לירות על סירות הצליחה המצריות, סירות גומי ואלומיניום, והשמידו מספר ניכר מהן.

מוקש ומטען צד

משירדה החשיכה, נתקבלה קריאה דחופה מת"מזח" לפנות משם פצוע קשה, שהכרח להעבירו לבית-חולים. קוטלר הטיל את המשימה על דיוויד ושלה אותו קדימה לכיוון המזח, מרחק שני קילומטרים, בחיפוי שלו. דיוויד נע במהירות ובהתקרבו לפתח המעוז נשמעה פתאום התפוצצות. הטנק עלה על מוקש, וחליו נפרסו, אך בכוח התנופה התקדם עוד כעשרה מטרים. הסתבר כי ברגע של החלפת עמדות ניצלו החיילים המצריים (שתפסו את שולי רצועת היבשה הצרה המובילה ל"מזח") את ההפוגה באש המנקים. הם הניחו הגורת מוקשים לרוחב הכביש, ומארב של חוליית נ"ט פתח בידי על הטנק המשותק. לפני קוטלר לא עמדה אלא אפשרות אחת, „נסעתי קדימה, נעצרתי מטר אחד לפני הגורת המוקשים, חשוף לגמרי, והתחלתי לצלוף עליהם כל פעם שהרימו את הראש. לו היו קצת יותר זריזים היו משמידים בלי קושי גם אותי וגם את הטנק השני. אמרתי לדיוויד בקשר, כי אני מחפה עליו במקלעים וכי יתכונן לעזיבה — ויעזוב! דיוויד וכל אנשי צוותו לקחו את כלי נשקם קפצו מן הטנק, ובעוד קוטלר יורה בלי הרף במקלע המקביל ובמקלע המפקד, רצו אל הטנק שלו ועלו על הסיפון. הטנק פנה לאחור והסתלק במהירות מן האיזור.

נותרו שני טנקים

בזאת נותק מעוז המזח.

קוטלר, עם כל צוותו של דיוויד על הסיפון, נסע מורחה והגיע לכסים הסמוך של סוללת התותחנים. בקרבת מקום נמצאו שני מנקים על צוותיהם, שמפקדיהם נפצעו ופגועו. קוטלר התקשר לחדר המלחמה של הגזרה, דיווח

רמי מוביל אל „המזח"

רמי, שבטנק שלו היו שלושה פצועים, וטנק תקין וכו צוות ללא מפקד, הופנו אפוא לתוך המזח. באותה שעה עצמה הורה קוטלר למ"מ, דיוויד, ולסמל שלו, ירון שווארץ, לצאת מן המזח ולהצטרף אליו ללחימה.

כרגע שעלתה השירה הקצרה של רמי על כביש התעלה, נחת פגז על סיפון הטנק שלו, מעך את מקלע הצריח וריסק את האנטנה. האלונקה, שעליה היה מוטל קרניאל, ניתקה מהצריח, עפה למעלה וחזרה ונחתה על הסיפון. רמי בטוח היה ש"קרניאל הלך". אבל עד מהרה שמע אותו נאנק מכאב. „ראיתי שהוא מגיב, הוא חי. נרגעתי והמשכנו לנסוע". המנקים הגיעו לתוך הצד המזח הפצועים הוכנסו מיד לתאג"ד, והרופא (ד"ר ורכין) החל לטפל בהם.

דיוויד כהן וירון שווארץ יצאו מהמעוז והצטרפו אל קוטלר בלחימה על הראמפות האחרונות שבאיזור מפעל הגבס, כשהם מנסים להדוף את המצרים ממעוז המזח, כפר" ונלחמים במקלעים בחוליות החי"ר. כעבור שעה קלה נפגע הטנק של קוטלר. הוא עצמו נפצע מרסיס ביד. דדיה, מאנשי הצוות, נפצע קשה יותר בעינו. אותו רגע עצמו התקשר חדר המלחמה עם המ"פ, קלט את הקולות מתוך הטנק, ולזמן-מה בטוחים היו שם שקוטלר נהרג — עד שנשמע קולו ברשת בהודיעו שהוא מחליף טנק וממשיך בלחימה. הוא עבר לטנק של המ"מ דיוויד, דיוויד עבר לטנק של ירון, ואילו ירון, שנפצע גם הוא מרסיס בעינו, עבר לטנק הפגוע של המ"פ, שהיה בו פצוע נוסף, ונסע בו ל"מזח", כליווי המ"פ והמ"מ.

המ"מ רמי דורון, שיצא עתה מן התאג"ד לחצר המזח, מצא אפוא במקום מנקים נוספים. דיוויד פירק את המקלע המרוסק מן הטנק שלו, החליפו במקלע שלם מאחד הטנקים הפגועים, וחזר ויצא מהמעוז בעקבות קוטלר. ירון שווארץ והפצוע שעמו נכנסו לתאג"ד, והטנק שהביאו — הטנק המקורי של קוטלר — נשאר עומד בפתח הצפוני של המעוז. הטנק הרביעי שהצטרף אליהם היה של סמל אהוד, אשר נפצע עוד על „ראמפת-פינקו", נחבש על-ידי רמי, והמשיך להילחם עד שחש כי ידו הפצועה משותקת והתפנה אל המזח.

רמי אסף שלושה אנשי צוות בריאים ושלמים, עלה עמם לטנק כשיר ונסע לאגפו הדרומי של המעוז. „עליתי לעמדה, יריתי, אבל לא הספקתי להיות שם הרבה. חמפתי פגז מרגמה ישיר על הטנק. הטנק לא נדלק, אבל המנוע לא הגיב. התנענו. כפול גז' ובהילוך נמוך, בזחילה ממש, הצלחנו להחזיר את הטנק למזח. כנראה התפוצצו בו התמסורות. לבסוף השתתק ועמד במקום כמנ אבן, אבל עדיין היה כשיר לירי."

על מצבו וביקש הוראות. נאמר לו להישאר במקום, לאכמת את הסוללה ולחיות מוכן לקבלת הוראות נוספות, שכן כוחות של המיבת דן שומרון נכנסים בשלב זה לגזרה. „מכל מה שמצאנו שם, איישנו טנק שני לדיוויד והעברנו לשני הטנקים שלנו את התחמושת מן הטנק השלישי (אחרי הלחימה הממושכת נשארנו כמעט ללא תחמושת) כדי שנוכל לצאת להמשך הלחימה בטנקים המושנים, כמו שצריך“.

טנק בודד מול „מפצח“

היתקלות פלוגה ב'

פלוגה ב' של חנוך, במרכז הגזרה, נערכה ויצאה מתעוז „נוצה“ תחת התקפה מהאוויר. לאחר שהחלה לנוע הסתלקו מטוסי האויב וכביש המיתלה מערכה נראה רגוע. מיד לאחר היציאה פרשה המחלקה של אורי, ופנתה דרומה-מערבה לעבר ראם-סודר. יתר הכוח נע משני עברי הכביש, כשהמ"פ מוביל את הטנקים שמדרום לציר וסגנו, אבי — את הטנקים שמצפונה, לעבר הראם-פוח שממנה אמורה היתה הפלוגה להגן על קו המעוזים.

בערך 14:20 אחר הצהריים הגיעו הטנקים למווח 600 מטרים מעמדותיהם. הפקודה היתה לפתוח באש לעבר מטרות בגדה המערבית של התעלה. אולם למשך דקות אחדות דומה היה, כי המרחב שבין קו המים לבין הטנקים נקי מאויב. הטנקים החלו לנוע לעבר הראמפות, ואז נורו לעברם הטילים הראשונים. סמוך לראמפה שמדרום לכביש צצה חוליית בווקאים מצרית ופגעה מטווח קצר בטנק של אורי. אורי, מפקד הטנק הוותיק בפלוגה והרב-סמל שלה, נהרג מיד, ועמו נהרגו שלושת אנשי צוותו.

הודעת המ"פ בקשר „אורי הלך“ עברה כעזווע בין הצוותים, שנכנסו עתה ללחימה עם הרגלים המצריים, אשר ארכו להם בתלוליות העפר שבצדי הראמפות. אותה עת עצמה החלה הפגזה ארטילרית שהלכה והתעצמה והיתה מדויקת ומסוכנת בעיקר מצפון לכביש.

בשלב זה, סמוך לשעה 15:00, הצטרף המג"ד, עמנואל, ללחימה. לאחר כשעה, אירעה תקלה טכנית בטנק שלו, והוא ביקש מאבי לשלוח לו טנק אחר. לאחר שהגיע טנק החילופין עבר אליו המג"ד והצטרף אל המ"פ. שניהם נעו בסריקה ואש מדרום לצפון, ואילו אבי, המ"פ, נע מצפון לדרום, לעברם.

המ"פ נפצע ומתאושש

המ"פ, חנוך, ביקש ממפקד המחלקה שעמו, חגי, לנוע

אל הטנק של אורי, ולנסות לחלץ את הנפגעים. חגי קרב אל הטנק הבודד, ומשהגיע אליו — נפגע גם הטנק שלו. מפגיעה זו נפצע פצעי מוות המען-קשר. חגי נפצע מצרור כדורי מקלע שחדר לריאתו ופגע קשות בזרועו. הוא נפל לתוך הטנק, ומקומו נתפס על-ידי התותחן, אשר נפגע מיד גם הוא. נותר הנהג לבדו. הוא התניע את הטנק וחילצו לאחור ושעט עם הפצועים לעבר התעוז. כשהוצאו והובאו לתאג"ד, היה כבר הטען מת; התותחן מת מפצעיו במרם פונה לעורף.

מיד לאחר מכן נפצע המ"פ, חנוך, מרסיס בעינו. סגנו, אבי, נמל את הפיקוד, אבל לא חלפו עשר דקות וחנוך הודיע כי עינו נחבשה והוא מסוגל להמשיך ולפקד. הוא הורה לאבי גור לנוע עם הכוח שעמו דרומה ולטהר את השטח באש, והוא עצמו ינוע צפונה.

פצצת בזוקה מטווח מגע

אבי הגיע אל שולי הראמפה השולמת על הצומת שממנה מתפצלת הדרך אל ה„מוח“ ושם נתקל בחוליית בווקאים בטווח מגע. „עד אז לא ראיתי אותם. אבל כשהיינו לידם, הם הרימו את הראש ואנחנו זיהינו אותם. לא יכולנו לעשות כמעט דבר. הם היו קרובים מאוד. המישה-עשר מטרים מאתנו, על הראמפה-למעלה, בגובה שנים-עשר מטרים. עשינו, חרקה' מהירה על המקום, עם המון אבק. תוך כדי סיבוב הם ירו בנו, פגעו בתותח הטנק שלי ועשו בו חור (ואחר-כך, במשך שלושה ימים, נלחמנו עם החור בתותח). כשגמרנו את הסיבוב נעצרנו מול החוליה ואמרתי לתותחן: „כרגע שמתפור האבק, אתה יורה לשם פגז מעיד“. האבק התפור והתותחן צועק לי: „אני רואה את פרצופי“ — והרכיץ בו פגז מעיד. היה מדהים לראות פגז נורה על בן-אדם והוא מתעופף באוויר ומתרסק“.

טרם שהוסלה חוליה זו, נפתחה אש נ"ט מעמדות שמעבר לתעלה ופגעה בטנק של יורם. אבי, שהיה בקרבתו, קפץ מן הטנק שלו ורץ אל הטנק הפגוע. יורם היה מת, נהרג כנראה מיד בפגיעה. המען-קשר, צבי זלץ, היה פצוע קשה. התותחן טיפל בו ואבי קרא לנהג, שנשאר אף הוא שלם, לצאת מהטנק, הסביר לו היכן הוא נמצא והורה לו להעביר את הנפגעים לתאג"ד בתעוז. הטנק יצא לדרכו, הגיע לתעוז, וכשהוצאו ממנו הנפגעים, היה גם צבי זלץ מת.

שלושה שנחלצו מן המעוז

בשלב זה של הפיחור, תוך כדי נסיעה דרומה, נתגלו

ההסתערות המחירה השיגה את תכליתה. איש לא נפגע בה. הנגמ"ש של דני ספג פצצת אר.פי.ג'י. כשהעפיל על אחת הראמפות, ומנועו נדלק, אך הכלי המשיך לנוע והצוות השתלף על הדליקה באמצעות המטף הפנימי. אנשי הסיוור לחמו במקלעים, ברובים וברימונים; הטנקים — בתותחים ובמקלעים. בסיום ההסתערות נמצאו כל הראמפות שבאיוור הצומת בידי עמנואל. הארטיילריה המצרית המשיכה להפגוז את השטח. אבל חוליות הטילים והבווקות שותקו.

לעבור בין הטנקים הבוערים

החל להחשיך. עמנואל החליט לשלוח את הנגמ"שים לחניון לילה באיוור, "מפצח ב'" ולהצטרף אליהם כלילה, על מנת להיכנס למעון המדולל ולהלצו. היו בו שלושה נחלאים בלבד. אנשי "מפצח א'" הצליחו לצאת ולהיאסף על-ידי הטנקים, ובמעוז העיקרי, "מפצח ג'", היה המצב תקין. אך לאנשים לא היתה אפשרות לסייע לאנף המדולל.

עתה, לאחר שהשתררה רגיעה יחסית באיוור, שלח עמנואל את אבי ואת המ"מ יקי לעבר שני הטנקים הבוערים, כדי לחלץ מתוכם את הנפגעים. ואולם שני הטנקים היו כבר גושי מתכת מעוותים, מפויחים ועש-נים. התחמושת התפוצצה עדיין בשניהם ולא ניתן עוד לעשות דבר.

בשלב זה, דקות אחדות לפני שהחשיך, נפגע מטוס סקייהוק מעל לשטח. אבי ראה את המיסי צונח ונוחת, ונסע לעברו במנוע; אבל המיסי — משום שלא ידע בוודאי מי הורדף אחריו — מצא מסתור בין שרידי המבנים שמדרום לצומת, ואבי לא מצא. כיון שראה באותן שעות לחימה אחר הצהריים מטוסים נוספים נפגעים מפילי קרקע-אוויר — ("המטוס מס באוויר, יורד" לזרוק את הפצצות ואו, רץ' אליו טיל מהצד השני כמו גוש להכה, מתמוג אתו בשמים לגוש להכה אחד, מחזה מחריד") היה אבי מודאג. בחקירות שערך בימים הבאים נודע לו, כי אותו מיסי שצנח, לא נכנע על נקלה. הוא הגיע ברגל עד כביש הרוחב, מרחק 25 קילומטרים ממקום נפילתו, שם נאסף, חזר לטייסת והמשיך לבצע גיחות תקיפה במלחמה.

היכן נגמ"ש המ"פ שנפגע?

מ"מ הסיוור, דני, הספיק לפנות שני פצועים לתעון "נוצה", ובשובו משם הוברר לו, כי חניון הנגמ"שים ספג הפגזה ארטיילרית קשה מאוד. הכלים התפזרו לכל עבר. בקרכת איוור הצומת ראתה את נגמ"ש הגור של המ"פ, ומפיו נודע לו שנגמ"ש המ"פ נפגע בהפגזה, וכי

לעיני הצוות של אבי שלושה חיילים רצים לעבר הטנק. "ירינו לעברם, החמאנו ומוכ שהחמאנו. התותחן שלי ראה, שלאחד מהם יש רובה אף.אנ. הזחרתי את יתר הטנקים לבל יירו. השלושה הגיעו אלינו, והתברר, כי אלה נחלאים ממעוז "מפצח-א'" שהיו בתצפית על קו המים, הותקפו והצליחו להיחלץ". אבי אסף אותם, והדריך אותם כיצד להגיע ברגל לתעון "נוצה", מרחק שמונה קילומטרים. השלושה הגיעו לתעון, ובשלב מאוחר יותר של המלחמה הצטרפו לפלוגת הסיוור.

הסמ"פ מצפון, והמג"ד עם המ"פ מדרום, המשיכו להתקרב זה אל זה, וכשהצטמצם המרחק עד כדי 150 מטרים, פגע טיל סאגר, שנורה מעבר לתעלה, בטנק של המ"פ. הטנק התלקח. שניים מאנשי הצוות — הנהג, מוכה הלם, וקמחי, התותחן, כולו כוויות קשות — הצליחו להיחלץ ולהגיע לטנק של אבי. המ"פ, הנוך, והמען-קשר, שנמצא עמו בצריח — נהרגו. הטנק הפגוע עמד חשוף בשמח פתוח. אבי תפס עמדת חיפוי, וחורה למ"מ, סגן יקי, לגשת אל טנק המ"פ ולנסות לחלץ את השניים שהיו לכודים בתוכו. יקי ניגש לטנק המ"פ, ובאותו רגע החלו הפגזים להתפוצץ בתוך הטנק וסרט הכדורים של מקלע המפקד נאחו באש והחל מרסס ככדורים את סביבתו. עד מהרה היה הטנק כולו אחוז להכות. יקי נאלץ להתרחק ולהפסיק את נסיון החילוץ. לאבי לא נותר אלא לדווח למג"ד: "המ"פ נהרג".

הסתערות משולבת

בשלב זה (השעה היתה בכביכות 16.30 אחר הצהריים) החלו המוני רגלים מצריים לעלות מן המים, ולהיאחו בסוללות שעל התעלה, כראמפות ובין גדרות המעוזים. המג"ד החליט לחכנים לחימה את פלוגת הסיוור, שנמ-צאה במיתלה. הוא הזעיק אותה והיא הגיעה בנסיעה מחירה על הכביש: המ"פ, נחום שמר, המ"מ, דני גונן, עם מחלקתו. סך-הכל חמישה נגמ"שים.

התמונה שנתגלתה לעיני כוח הסיוור היתה סבוכה מאוד. דני ראה לפניו "טנקים יורים לכל עבר והמוני חיילים מצריים מתרוצצים סביבם". כוח הסיוור התפצל לשניים: המ"פ, נחום, עם נגמ"ש נוסף נערכו מדרום לכביש, דני עם שני נגמ"שים נוספים — מצפון לכביש, וכך, תוך ירי באש מקלעים צפופה כמווחים קצרים ביותר (עשרה — חמישה-עשר מטרים), התקרבו משני עברי כביש המית-לה אל צומת כביש התעלה. לפני הצומת ערך אותם עמנואל בקו, יחד עם הטנקים, משני עברי הכביש ופקד להסתער. הטנקים של עמנואל מצפון והנגמ"שים של כוח הסיוור מדרום שטפו בדהרה את הראמפות. החיילים המצריים שלא נקטלו, החלו לזרוק את נשקם ולהימלט. עמנואל פקד על הנגמ"שים לפנות צפונה ולמחר את השטח שבין כביש התעלה לסוללה שעל קו המים, ושני הטנקים פנו גם הם צפונה והחלו לשטוף כלפי צפון.

יש בו הרוגים. הקשר, שנותר שלם בגופו, לא היה מסוגל לציין את מקומו.

אף אחד חי. החלטתי לשבור לכיוון צפון כדי לעלות אחר-כך לכביש המיתלה. תוך כדי תמרונים נזכרתי כי במפה מסומן שמח זה כאיזור ביצות. אמרתי: או שאני מנסה, או שאני גומר פה בצומת. הנגמ"ש שלי, שלא היה כל-כך תקין, נגח ולבסוף יצא מהשמח הקשת. הגענו לכביש". הנגמ"שים הגיעו לתעוז והנפגעים פונו. הנהג הפצוע הוצא ממלכודת התא, אבל מצבו היה אנוש. הוא מת על שולחן הניתוחים בבית-החולים.

כאיזור הראמפות נשאר עתה עמנואל, טנק בודד בשמח: "במעוז, מפצה ג' היה המצב סביר פחות או יותר. חיל הרגלים המצרי לא ניסה לתקוף אותו לילה. עד שעה 20.00 לא אירע דבר. ב-20.00 קיבלתי הודעה בקשר, כי כוח מחטיבת דן שומרון בדרכו אלי".

השמדת חטיבת הנחתים

פלוגה ג' אל שפת האגם

בקטע הצפוני של גזרת גדוד עמנואל יצאה פלוגה ג' של בועז עמיר מתעוז "מצווח" מערבה על כביש חנידי. בתעוז הושארו החיילים שאינם לוחמים — חיילי המפ-קדה, מפעילים מכניים מיחידה סמוכה ואורחי יום הכי-פורים — כפיקוד הרב-סמל חיים יודלביץ' אשר לא שיער

גם עמנואל נכנס לרשת הקשר. התברר שנגמ"ש המ"פ עומד על כביש, אבל הקשר אינו יודע איזה כביש הוא זה. דני היה משוכנע שהכלי תקוע אי-שם על כביש התעלה. כל הכוח שנותר באיזור — טנק המוג"ד, הנגמ"ש של דני ונגמ"ש הגור של המ"פ — החלו לסרוק את השמח. דני נסע שישה קילומטרים צפונה בכביש התעלה — לשווא. הוא חזר אל הצומת, והחל לנוע דרומה. שוב התקדם כשישה קילומטרים ושם נמצא הנגמ"ש שאבד. המחזה שנגלה לעיניו היה מזעזע: "הקשר ישב שם על הנגמ"ש מוכח חלם. המ"פ ושני אנשי צוות נמצאו הרוגים בתוך הנגמ"ש, הנהג היה פצוע קשה וראשו תפוס, בתא הנהג. ניסינו להלץ אותו — ולא הצלחנו. הושבנו חייל ליד הנהג, את הנפגעים העברנו לשני הנגמ"שים האחרים וכך התחלנו לחזור לצומת".

טנק בודד בצומת

כשהגיעו הנגמ"שים לקרבת צומת כבישי התעלה והמיתלה שוב התחדשה התפגזה הארטילרית בכל עוזה. דני ידע: "אם אכנס לתוך הצומת, לא יוצא משם

בועז קרא בקשר לחדר המלחמה: „האם יש לנו כלים רומיים בקו?״ התשובה: „לא, לדפוק אותם!“

בנגמ"ש הראשון פגע בועז מטוח 40 מטרים. באותה עת כמעט פגע המ"מ אורי אנמון בנגמ"ש שני מטוח 50-60 מטרים. בשלישי פגע אחד הסמלים שבחיפוי. רק כשנדלקו שלושת הנגמ"שים עלתה בדעתו של בועז האפשרות, שמה צולחים בקטע שלו נגמ"שים נוספים. הוא הסתכל צפונה: ואכן נגמ"שים צלחו, ובמסות גדולות.

הירויות כמעוז שככו. בועז ריכז את ששת המנקים, חיפש עמדות כדי לפתוח באש על הנגמ"שים המצריים, אבל שוב הזעיקו המעוז. הפעם הקצה להם שני מנקים בפיקוד סמלים — אחד לסיור ואחד לחיפוי — נערך בארבעת המנקים הנותרים, ופתח כירי על הנגמ"שים המצריים הפולשים.

תוך חמש הדקות הראשונות הצליחו המנקים הספורים לפגוע ב-20 נגמ"שים מצריים, בקירוב. המצרים ניהלו את הקרב מתוך הכלים האמפיביים ומהקרקע — במקלעים, במילים ובבווקות. הגוש העיקרי של כוח האויב נעצר, אבל כוח משנה שלו ניסה לנוע דרומה. לחוף האגם. בועז הבחין בהם: „אמרתי לתותחן שלי, פרוספר אפדגני, כי אם אנחנו לא דופקים אותם, הם מתקיפים אותנו ואנחנו נמורים“. פרוספר כיוון, וכירי מהיר של חמישה פגזים העלה באש שלושה נגמ"שים בטוח 2,000 מטרים. גם יתר המנקים הצטרפו, וירו לשני הכיוונים. לכסוף נעצר הסור המצרי כולו על שפת האגם. החיילים ירדו מהכלים והתחפרו במישור של צומת כבישי הג'ידי והתעלה.

שניים שבאו — ושניים שאינם

מיד בהתלקח קרב זה נפגע המנק של אחד הסמלים, אריק ניצן. הוא והתותחן, רמי כץ, נהרגו, כנראה, במקום. שני אנשי הצוות הנותרים הפנו את המנק בכיוון מורה-דרום-מזרח והגיעו עד לכביש תחת"ם, שם שותק הצרית. המען-קשר ניסה להתגבר על התקלה, אך ללא הצלחה. המען והנהג נמשו את המנק, לקחו את נשקם האישי ומיכל מים וצעדו ברנל לכיוון המיתלה. הם הגיעו עד במים המילים — מחנה פלוגת הסיור — ודיווחו על גורלם של אריק ורמי.

לאחר שבועות ארוכים, כשסייר בועז באיזור זה בחיפוש אחר המנק, מצא את עקבותיו, אך לא את המנק עצמו. נראה, שהמצרים גררוהו עמם. גורל שני החללים שהיו בו לא נודע עד היום.

הצוותים של בועז השמידו בקרב זה לפחות 26 כלי-

בוודאי, כי במרם יירד הערב יהיה מעורב אישית במספח דרמטי של קרב הכלימה.

שלושה מנקים בפיקוד המ"מ יהושע דנינו חופנו בכביש העוקף צפונה-מערבה לעבר מעוז „בוצר“, ואילו שכעה המנקים האחרים של הפלוגה, בפיקוד בועז, נעו לאיזור מעוז „לימוף“, בקצה הדרומי של האגם המל הקטן. לאחר כ-20 דקות הגיעה הפלוגה אל הקו, ונקלעה להפגזה מצרית עזה. סגן מפקד הפלוגה, מנדל, נפצע מיד, המנק שלו התפנה לתעוז ואילו נלוותה גם החוליה המכנית, שבנגמ"ש שלה ישב החובש. ההפגזה היתה צפופה, אבל אויב לא נראה בשלב זה בין המנקים לבין התעלה. הכוח תפס עמדות על הדיונות הנכוהות ופתח, לפי פקודה, באש לעבר מטרות ממערב לתעלה.

גיחות לתוך המעוז

סמוך לשעה 15.00 נשמע קולו של קשר מעוז „לימוף“: „הם עולים עלינו מדרום!“ בועז ביקש אישור להיכנס לתוך המעוז. המג"ד רצה לדעת אם חדרו לשם מנקים מצריים ורק משהשיב בועז בשלילה — ניתן לו האישור להיכנס למעוז. „השארתי את שלושת המנקים שבפיקוד הסמלים בחיפוי, ואני עם שני מפקדי מחלקות נכנסנו לתוך הדרכים שבאיזור המעוז. קצין אחד, אורי אנמון, נסע על קו המים ממש, קצין אחר — בכביש הגישה לתוך לימוף“ ואני בכביש המחבר את שני חלקי המעוז — לימוף א" עם לימוף ב"“. כאן נתקלו שלושת הקצינים בחוליות נ"ט מצריות שרכצו בצדי הדרכים, מאחורי דיונות וקפלי קרקע. המנקים נעו במהירות תוך ירי מקלעים. פצצות אר.פי.ג'י. נורו אליהם מטוחים קרובים למדי, אך לא פגעו. היה זה פטרול-אש של שלושה מנקים, כל אחד במסלול שלו, שריתק את החוליות המצריות ומנע הסתערות על המעוז.

באחת מגיחות אלה הוזחר בועז לפתע: „מישהו מאחורי ריך!“ הוא הסתובב לאחור וראה חניל במדים מצבע זית רץ לעבר המנק שלו. היה זה הצפיתן ממעוז „לימוף ב"“, היחיד שחמק מידי המצרים, אשר שמפו את האגף הזה של המעוז ולקחו בשבי את יתר חייליו. בועז הציב אותו בצריח המנק שלו, בתא המען-קשר, נתן בידו רימון ואמר לו: „כל מי שאתה רואה מחוץ למנק, זה מצרי — זרוק עליו רימונים והפעל את העוזי' שלך!“

נגמ"שים בצבע חול מצרי

בתום הגיחה חזר בועז לצומת של שני אנפי „לימוף“ ושם הבחין מולו, בטוח כמה עשרות מטרים, בנגמ"שים מטיפוס סובייטי בצבע חול מצרי. החיילים בנגמ"שים נופפו לעברו בידיהם בידידות: המראה היה מדהים מכדי להתקבל על הדעת.

נחדפו. אש ארמילרית ניתכה בעוון, אך לא פגעה בצוותי הטנקים. אחד הכלים שותק מחמת תקלה מכנית. בועז ביקש אישור לגררו החוצה ולתקנו, אבל הדבר נעשה רק למחרת היום. בינתיים ירדו הצוותים מהטנקים והצטרפו לעמדות המעוז לסייע בלחימה.

בעיצומו של קרב האש עם נגמ"שי הנחיתה המצריים, קלט בועז קריאת עזרה מהאנשים שנותרו בתעוז "מצווה": "עולים עלינו!" בועז עסוק היה בניהול האש וממילא לא היו לו טנקים להפנותם מורחה, לעבר התעוז. כיון שידע, כי גדוד דוד מחטיבת דן שומרון קרב וכו', הורה בקצרה לתעוז להסתדר בכוחות עצמו, ובכך סיים את התקשורת.

טנק מגיע מרפידים

בתעוז, כשישה קילומטרים מורחית לעמדות הלחימה של הפלוגה, נמצאו כל האנשים כבונקרים. רק הרב-סמל חיים יודלביץ' היה על כיפת התעוז, בתצפית.

פחות משעה לאחר יציאת הפלוגה לעמדות קרב, חזר הטנק של הסמ"פ, מנדל, שנפצע בכתפו, ועמו הנגמ"ש המכני. אחרי שעה קלה נכנס לתעוז טנק נוסף ובו אדם אחד בלבד — סמל משה רוסמן — שהביא עמו טנק משוקם מרפידים — משוקם, אך לא-מוזר ולא-חמוש. אחרי שתחנה את הטנק, עלה רוסמן אל כיפת התעוז והצטרף אל חיים יודלביץ' בתצפית. השניים גילו שור של נגמ"שים מתקרב. רוסמן ירד לחצר התעוז, הורה לצוות להיכנס לטנק הסמ"פ. שעמד שם, פירק את המקלעים, ומסר אותם לאנשים שבבונקרים. לאחר מכן נמל לידיו את הפיקוד על הטנק.

יודלביץ' ירד אף הוא במהירות, אסף שני מקלעים 0.8 שהיו בלתי שמישים — והרכיב מהם מקלע תקין אחד. אחרי-כן חזר לעמדה, שיפר אותה והציב את המקלע. הוא ראה, כי הנגמ"שים המצריים נעצרו כמון 2,000 מטרים בערך. החיילים ירדו מהם, מפקדיהם ערכו אותם והם פתחו בהתקפה רגלית. בתחילה זחלו בזחירות אחר-כך התחילו לרוץ. הם הגיעו למוזר 200 מטרים, ולמרות שהיו דמדומים ראיתי את פרצופיהם. יריתי במקלע לתוך קבוצות החיילים. חלק מהם נפלו או שכבו על הארץ ולא הרימו ראש, אחרים התפזרו והתחילו לאנוף את התעוז מצפון.

יודלביץ' ירד בריצה, אסף את שכעת אנשי החוליה המכנית, ככללם החובש, ועוד כמה חיילים מהיחידה השכנה שנמצאו בתעוז, הורה להם להצטייד כנשק אישי ופרס אותם לאורך קטעים מגדרות התעוז ממזרח ומצפון. היות שהחשיך כבר, והוא לא ידע היכן נמצאים

שריון אמפיביים מצריים, טנקים ונגמ"שים שניצבו בוערים מימינם ומשמאלם. הם ידעו שקרוב לעשרה כלים מצריים הצליחו לחדור מורחה בטרם נכנסו לקרב, אבל לא ידעו — לפי שעה — כי הצליחו לבלום ולשבור את אנפה הימני של החטיבת נחתים מצרית שלמה, אשר אמורה היתה להיכנס בציר הג'ידי, לרדת בכביש החת"ם דרומה לכביש המיתלה ולהשתלט על המיצר. האגף השמאלי של כוח הנחיתה המצרי עלה מהאגם עשרה קילומטרים צפונה יותר, וכעבור שעה קלה עתיד היה להיתקל בגדוד דוד מחטיבת דן שומרון.

על קצה התחמושת

שתי קבוצות הנגמ"שים של כוח הנחיתה המצרי אשר עמדו מול שלושת הטנקים של בועז, לא ניסו להתקדם, אבל הנחתים המצריים התחילו לגלות פעילות. הכוח של בועז עמד על קצה התחמושת — בטנק אחד ארבעה פגזים, בשני שניים, בשלישי אף לא אחד. תחמושת המקלעים 0.8 גם היא אולה והלכה. בועז החליט לבלום את המצרים תוך חסכון מירכי בתחמושת. "עשינו תורנות: טנק אחד עולה לעמדה, יורה צרור, מוכיר להם שאנחנו פה, ואם הם מנסים לזוז, צרור יותר ארוך. וזה דבר מפליא — אחרי צרור כזה הם לא זוז. נגמ"ש אחד שלהם התחיל לנסוע, דפקנו צרור קצר לפניו. הוא נעצר והצוות שלו התחיל מיד לתתהפר".

אבל מתוך שוחותיהם ומתוך כלי הרכב העומדים המטוי-רו המצרים אש נשק קל, פצצות בזוקה וטילים. בועז עלה לעמדה, ירה צרור, ירד ובטרם הגיע לעמדת המתנה — פגע פיל סאגר בטנק שלו, ו"גילח" את כל מה שהזדקק מעל לפלדת הטנק — את הפנסים הקדמיים, את מגן התותח ואת תפוחי זרועות הזרקור. הטנק עצמו נשאר שלם וכשיר. בשיתוק אמצעי התאורה הכחין בועז רק בחמש הערב, דווקא כשזקק להם ברגע קריטי.

שני המעוזים שבאחריות הפלוגה עמדו איתן. באיזור "לימוף א'" נמשך הפטרול באש תוך חיפוי. אנשי המעוז ביקשו לפנות נפגעים, אבל סגן מפקד החטיבה, אשר התקרבה עתה לאיזור הלחימה, השתה את הפעולה עד לחכירה בין פלוגה ג' של בועז לגדוד דוד. אז — אמר — יפוגו כל אנשי המעוז. אמר, אך כעבור דקות אחדות כיטל את התוספת. הוא הורה לבעוז לשגר תגבורת למעוז, אך בועז הכהיר, כי שני הטנקים הנמצאים שם — הם כל מה שבאפשרותו להקצות.

מה קרה בתעוז "מצווה"

במעוז "כוצר" בצפון האגם, נכנסה המחלקה של דנינו לעמדות יום. נסיונות התקיפה המעטים של המצרים

הרגלים המצריים ומה כוונותיהם, ירו האנשים כמה צורות מנשק קל.

יודלביץ' מתקן – רוסמן יורה

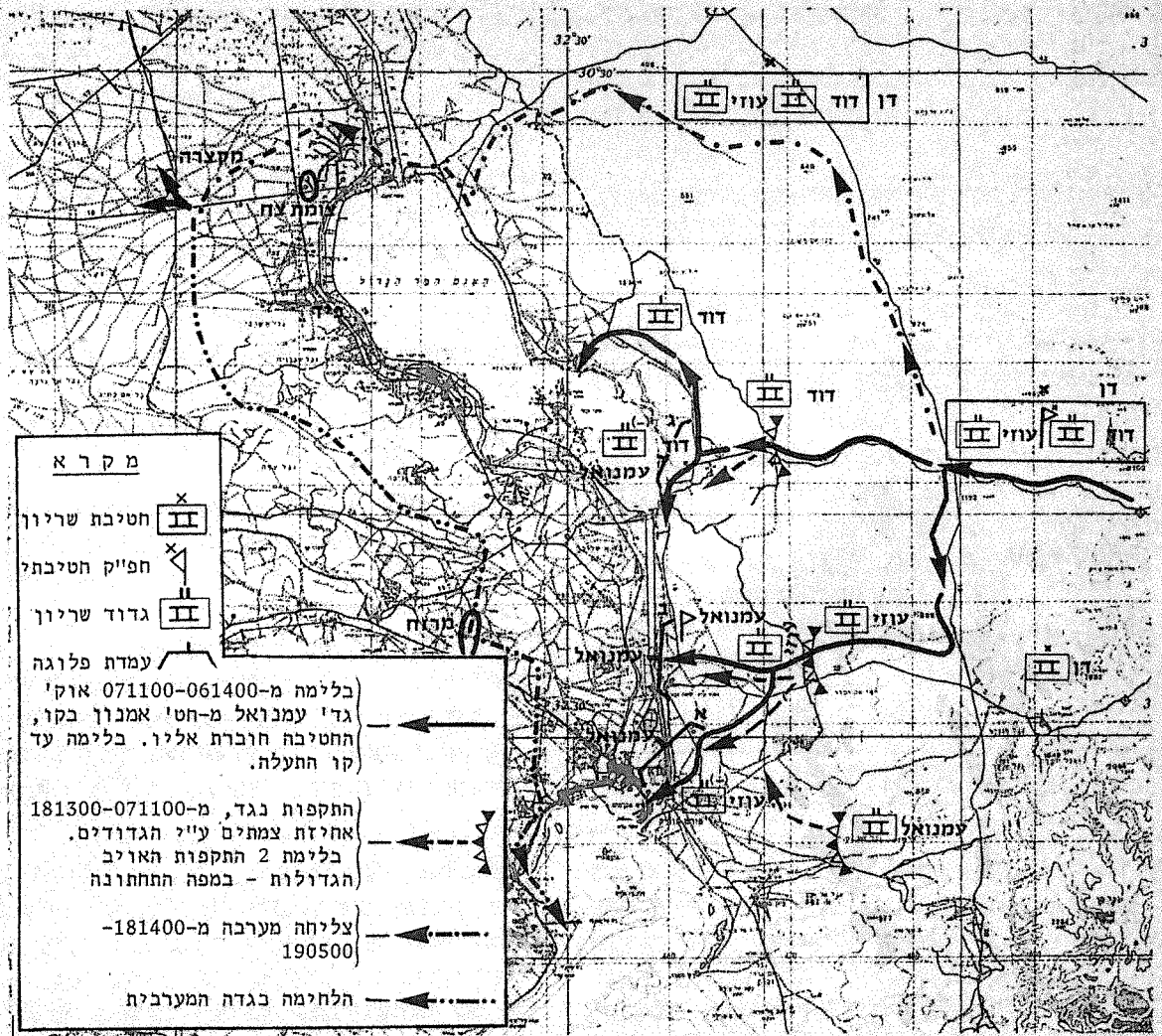
בשלב זה, התניע רוסמן את טנק הסמ"פ, יצא אל הכביש, גילה את הנגמ"שים שהיו בתנועה, מדד מווח — 1,500 — ופתח באש. תוך שתי דקות פגע בשני כלי רכב. היתר החלו לסגת צפונה לצומת כביש הג'ידי, ואחר-כך התפרסו בחולות. המווח היה 2,000 מטרים. רוסמן החליף עמדה, כיוון ושוב ירה ופגע בשני נגמ"שים. לאחר מכת-אש זו נסוגו הנגמ"שים הנותרים לעבר צומת הג'ידי.

עתה עלה יודלביץ', מצויד במכשיר קשר, לעמדתו הראשונה של רוסמן, כדי לשמש צופה למנק ולאפשר לו להימצא מאחורי מחסה. ואכן גילה יודלביץ', טנק מצרי במווח 2,000 מטרים על כביש הג'ידי. מאחר שלא היה איש שריון התקשה הרב-סמל בציון המטרה ובבקרת אש התותח. אבל אחרי שלושה פגזים, "קצרים" פגע הפגז הרביעי של רוסמן בטנק המצרי והצית אותו.

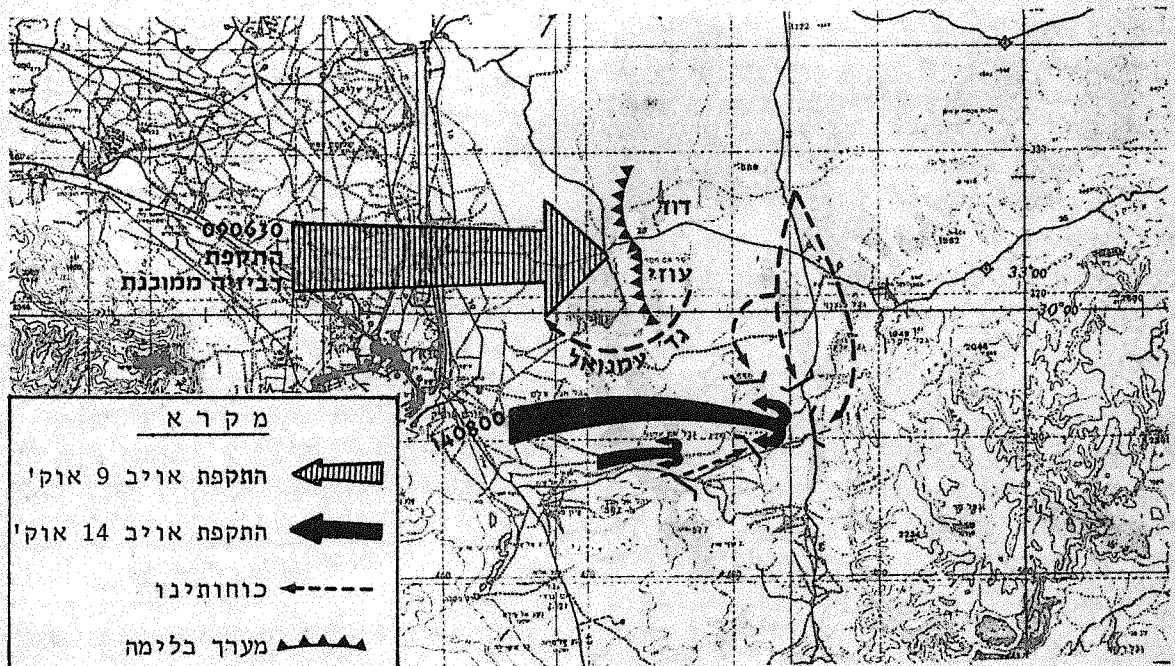
אחרי הפוגה קצרה, ב-18.30 בערב — החשיכה כבר היתה מוחלטת — דיווח יודלביץ', לרוסמן בטנק, כי הוא שומע קולות כלי רכב מתקרבים. רוסמן דומם את המנוע, הקשיב וצפה. "הכחנתי בשני נגמ"שים מצריים נוספים, ממש בכניסה לתעוז. נראה לי ששקלו אם להיכנס או לא. שאלתי את התותחן אם הוא מזהה אותם. הוא ראה את הצללים. לא היה זמן לחשוב הרבה. מדדתי מווח — 700 — הודעתי לתותחן ונתתי לו פקודת אש: שני מעיכים! בשני הפגזים השמדתי את שניהם. הם התלקחו ובחושך האירו את השמח מסכיב".

"ראיתי אותם שניים-שלושה מטרים לפני"

שוב שקט. דומה היה, שנמיונות הפריצה המצריים סוכלו סופית. רוסמן חזר לתעוז. חלפה מחצית השעה. הוא סקר את השמח סביבו, ולא ראה מאומה. אבל ממש לפני הטנק, גילה קבוצה גדולה של 30 רגלים מצריים לפחות. "אני חושב שהם פשוט לא הבחינו בי. ראיתי אותם שניים-שלושה מטרים לפני חזית הטנק. מקלעים לא היו לי אבל גם אילו היו, לא הייתי יכול להנמיך אותם במווח כזה. צעקתי לנהג להניע — ועליהם! אני עצמי הספקתי לזרוק כמה רימונים. יכול להיות שכמה הצליחו לברוח אך הרוב נדרסו ונהרגו שם".

מהלכי חט' דן במלחמת יוה"כ 6-24 באוקטובר

קרבות בלימה ב-9 וב-14 באוקטובר

החטיבה מגיעה

„קבל פיקוד על הגזרה“

מסע במיצר הג'ידי

בטרם התפורו תמרות האבק והעשן כתוצאה מתקיפת הממוסים המצריים בבירת-מדה, היה המח"ט, דן שומרון, כנגמ"ש הפיקוד שלו. ההתקפה מהאוויר לא הותירה ספקות: זו מלחמה בהיקף מלא, ולא התלקחות מקומית; ומתחייב מכך, שהחטיבה כולה תנוע הישר לגזרה הדרומית של החזית התעלה, בהתאם לתכנית „שוכך יונים“.

אולם, בטרם הוציא דן את פקודותיו לגדודים באיזור בירת-מדה ובמוצא הג'ידי המזרחי, התקשר אליו מפקד האוגדה, אלוף אלברט מנדלר, והורה לו לנוע בכביש הרוחב צפונה דרך רפידיים לגזרה המרכזית. היתה התדיינות קצרה, בסיכומה נקבע, כי אחד מגדודי החטיבה ינוע אמנם צפונה לעבר הגזרה המרכזית; אולם שני הגדודים האחרים — גדוד עוזי וגדוד דוד — יופנו לגזרה הדרומית בכביש הג'ידי; החטיבה, על שני גדודיה, תהווה עתודה ותופעל בהתאם להתפתחות העניינים.

המעבר בג'ידי הדאיג את דן: „חששתי מפני האפשרות, שהמצרים ינחיתו קומנדו במעברים. והתוכנית המקורית שלי היתה, שכוחות החטיבה ינועו לא בציר אחד אלא בשלושה — גם בג'ידי, גם במיתלה, וגם בדרך עפר במרכז“. זמן-מה אחר-כך הסתבר, כי הששותיו של דן היו מוצדקים. המצרים אכן ניסו לתפוס את המעברים בכוחות קומנדו מוטסים ובכוחות נחיתה. המסוקים יורטו בעודם באוויר, ואילו את הנחתים — „הקדמנו בחצי שעה“.

הפקודה הועברה לגדודים כעשר דקות לאחר תקיפת הממוסים: ראשון ינוע גדוד עוזי, ומיד אחריו גדוד דוד. עוד בתחילת המסע הפריש גדוד עוזי שלושה מנקים בפיקוד סמ"פ לתגבור הבסיס החיוני באום-חשיבה, ואילו דוד הפנה לשם את פלוגת החרמ"ש של גדודו.

התנועה במיצר הג'ידי התנהלה ללא תקלה. הכוחות נעו בשדרות גדודיות על הכביש הנמוך בין המצוקים, כשהם מוציאים כוחות משנה לאבטחת האגפים הגבוהים. בשל תנאי הטופוגרפיה של השטח היה הקשר חסום כמעט כליל בעת המעבר. לגדודים לא היה קשר עם המח"ט, ולמח"ט לא היה קשר עם מפקד האוגדה.

„המצב חמור“

רק לאחר מסע של שעתיים ויותר, כאשר הניעו הכוחות

למוצא המערבי של מיצר הג'ידי, נסע המח"ט לכסים החוקים המופציץ, ושם הצליח להשיג קשר קווי — עקיף, אמנם — עם מפקד האוגדה. הוא ביקש הוראות. תשובתו של אלברט זכורה לדן שומרון מלה במלה:

„המצב חמור. המצרים צולחים לכל רוחב הגזרה. קבל פיקוד על הגזרה הדרומית ועשה כמיטב יכולתך“.

דן ביקש לקבל פרטים. יש שם מעוזים, יש שם גדוד מנקים — מה אתם? עד לאן הצליחו המצרים לחדור? התשובה: „לא ידוע“ ושוב: „עשה כמיטב יכולתך“.

כאן, בשטח הפתוח, העביר דן את פקודותיו החדשות לגדודים: גדוד דוד יקבל לאחריותו את ציר הג'ידי וייכנס לקו; יבצע חבירה עם פלוגת המנקים מגדוד עמנואל, שלחמה באיזור המעוזים, ויקבל אותה תחת פיקודו. לא היה קשר עם הפלוגה, אבל דן הניח שכוחות מצריים נמצאים באיזור המעוזים של האגם ומזרחה לו, באיזור התעוז.

פקודות חבירה

למג"ד עוזי הורה המח"ט לנוע דרומה אחריו אל הצומת של כביש הרוחב עם כביש המיתלה. בהגיעו לשם, כעבור שעה, הורה לו המח"ט לקבל לאחריותו את הקטע הדרומי של הגזרה, לחבור עם מעוזי ה„כפר“ וה„מזח“ ולנסות להשמיד כוחות אויב שיימצאו שם. פלוגה מהגדוד תועבר למרכז הגזרה, לפיקוד המג"ד עמנואל, שנמצא באיזור מעוז „מפצח“.

המג"ד, עוזי, קרא אליו את מפקד פלוגה כ', מומי פז, נתן לו את הוראות הקשר של גדוד עמנואל והורה לו לצאת לפנוי על כביש המיתלה ולחבור עם עמנואל. אחר-כך ערך עוזי את יתר הכוחות — פלוגה מ' של יוני הכהן ופלוגה ל' של יוני גלעד — בשדרה גנדית. בהכירו היטב את השטח, החליט לעלות מכביש המיתלה על דרך עפר, המובילה דרום-מערבה, כשהוא מנווט את הפלוגות כנגמ"ש הפיקוד, על מנת להגיע אל כביש התעלה באיזור מפעל הגבס שממערב למעוז ה„כפר“.

מעט אחרי השעה 20.00 בערב הגיע עוזי סמוך מאוד לכביש התעלה. „מתוך היכרות עם האיזור ידעתי שהשטח בין כביש התעלה לבין הסוללה שעל קו המים הוא ביצה, וניתן לעבור בו רק בנתיבים מוגדרים. היכן בדיוק המעברים — לא ידעתי; אבל הנחתתי, שישנם שלמים בכניסות ואם אסויר בכביש התעלה — אמצא מעבר אל הסוללה“.

גדוד דוד נתקל בנחתים

דקות מעטות לאחר קבלת הפקודה, ב-16.45 בערך, חצה גדוד דוד את צומת כביש הרוחב בתנועתו מערבה על דרך הגידי. סדר התנועה היה מעתה היפוכו של סדר התנועה במיצר; פלוגה ג' של ירון רם הובילה ראשונה, אחריה פלוגה א' של ירון מרדיקס, אחריה פלוגה ב' של עירא עפרון והמג"ד אי-שם בתווך. שקט שרר מסביב. המטוסים שחלפו למעלה היו של חיל האוויר הישראלי.

כביש הגידי, ככל שהוא מתקדם מערבה, עובר בין דיונות ועוקף את הגבוהות שבהן. ב-17.20, לאחר מסע של כחמישה קילומטרים, הגיע הגדוד לעיקול חד בכביש ועם התפנית נתגלו לפלוגה ג' כוחות האויב הראשונים: כעשרים נגמ"שים ומטנקים קלים במווח 2,000 מטרים. לאמיתו של דבר נראו רק הצלליות של הכלים, אבל ניתן היה להבחין בחיילים פרוסים על הדיונות. היו ספקות: ככלות הכל, הם נתגלו במרחק ניכר, המישה-עשר קילומטרים או יותר מהתעלה. האמנם אלה מצרים? דוד פקד לירות. במטחים הראשונים נפגעו חמישה נגמ"שים מצריים שהחלו לעלות באש.

דוד פרס את פלוגה ג' של ירון רם לאורך דיונה, את פלוגה א' של מרדיקס מימין ואת פלוגה ב' של עירא משמאל. כך יוכל ירון להמשיך בירי, ואילו מרדיקס ועירא יסתערו מימין ומשמאל.

פלוגתו של עירא החלה לנוע בשטח מדרום לכביש ובמקביל לו. המטנקים התנהלו בכבדות בחולות המוב-עניים ומדי-פעם החליקו מטה בצלע דיונה. לאחר קילומטר בערך, מיפסו המטנקים על צלע דיונה וברגע שהגיעו לעברה השני, נתקלו בשני נגמ"שים חמושים בתול"רים במווח קצר ביותר, 60 או 80 מטרים. המצרים המופתעים צודדו את נשקם אבל לא הספיקו לירות. שני פגזים — אחד מהמטנק של עירא ואחד מהמטנק של סגנו, יצחק מור — העלו את הנגמ"שים בלהבות. ברגע זה הסתכל עירא סביבו וראה כי הקדים את יתר הפלוגה בקילומטר וחצי, לפחות. הוא פנה כלפי צפון, והמשיך בירי מתוך עמדות, עד שהתקדמו שתי הפלוגות תוך כדי ירי לכיוון מערב והגיעו לקו אחד עמו.

התעוז מזעיק עזרה

כוח זה, מחטיבת הנחתים המצרית — שהדירתו היתה, כנראה, העמוקה ביותר — חוסל. כאשר הוברר לדוד, שאין כוח נוסף צמוד אליו, הורה לגדוד כולו להמשיך ולנוע מערבה, כשהמטנקים פרוסים בקו. השעה היתה 18.00 בערב, דמדומים אחרונים לפני החשיכה הכבדה של ראשית הלילה.

הגדוד נמצא עתה פחות או יותר כקו תעוז, מצווח" וברגע שחידש את התנועה נכנס לרשת הקשר מנדל, סגן מפקד פלוגה ג' של גדוד עמנואל, אשר נפצע קשה בכתפו בתחילת הלחימה והתפנה לתעוז. מנדל, שתיאם את פעולותיהם של רבי-סמל יודלביץ' בעמדת התצפית וסמל רוסמן כמטנק הבודד שבתעוז, ביקש עזרה. „איזור התעוז" — כך אמר — „מוקף נגמ"שים מצריים וחילי החי"ר של האויב כבר משתלטים על הגדרות."

עירא, באגף הדרומי של הגדוד, קלט את קריאת העזרה של הסמ"פ הפצוע. „מנדל — זה חבר שלי. אמרתי למג"ד, שאני אסע יותר מהר ואגיע לתעוז, מצווח". נעתי מערבה בקו מקביל לכביש מדרום. ניסיתי לחבור אתו בזיקוקים — אמצעי אחר לא היה, כיון שלא עבדנו על אותה רשת קשר. בסופו של דבר, עברתי מדרום לו, כנראה מפני שמיהרתי. הרגשתי שפיספסתי, אבל לחזור כבר לא רציתי. הודעתי למג"ד שאני מפספס ושישלח מישהו אחר."

דוד הטיל את המשימה על ירון והלה הפנה לתעוז שני מטנקים בפיקוד המ"מ יצחק זוטורסקי. שני מטנקים אלה הצליחו לחבור תוך זמן קצר עם המטנק הבודד של רוסמן. שלושת הכלים החלו לחקוף את התעוז והשמידו בירי תותחים את אחרוני הנגמ"שים המצריים שנותרו שם. אחר-כך, במשך הלילה כולו האירו השלדים הכוערים את איזור התעוז.

חבירה מסוכנת

הפלוגה של עירא, שהקדימה את שתי הפלוגות האחרות בתנועתה מערבה, הגיעה אל פאתי המחנה הפולני, המשתרע משני עברי הכביש, במרחק שלושה קילו-מטרים משפת האגם המר הקטן. לפניו, מערבה, ראה עשרות כלי שריון כוערים בחשיכה ושמע קולות ירי מכל עבר.

כלב שדח קטל זה עמדו שלושת המטנקים של בועז עמיר מגדוד עמנואל, כשהם יורים את הפגזים ואת הכדורים האחרונים שנותרו להם. בועז כבר שמע בקשר את הפקודות שנתן המג"ד דוד באיזור התעוז, ועתה ראה מאחור את המטנקים של עירא נוסעים באורות מלאים על רכס המחנה הפולני. הוא נחרד, מהאפשרות של התנגשות עם המטנקים הבאים, התקשר עם עירא והומכם ביניהם להזדהות באמצעות תאורה. בועז פקד על נהגו להדליק את האורות. הוא לא ידע ולא הרגיש, כי הטיל, שהחליק על המטנק שלו כראשית ההיתקלות, ריסק את מערכת התאורה. „אני מחכה לראות את האורות שלי נדלקים — אין אורות. אני מתרתה, מקלל את הנהג. לבסוף אמרתי למטנק השכן שידליק אורות."

שלו אולה לחלושין, והוא נשלח מורחה לתעו, לתדלק. לשמונת המנקים של עירא היו עדיין פנזים רבים, והם נערכו מול מור הנגמ"שים המצריים ונכנסו עמם לקרב. הקטל היה מהיר ויסודי. "עמדנו ודפקנו את הנגמ"שים שהיו שם — חמישה-עשר אולי עשרים. בפעם הראשונה ידענו באמת מה זו מלחמת".

את יתרת כוח הפשיטה המצרי השמידו שתי הפלוגות האחרות של הגדוד, אשר התקדמו בקו פרום ברוחב שני קילומטרים וסרקו את השטח באש. כעבור שלושת רבעי השעה הגיעו לאיזור המהנה הפולני, ומשם והלאה נמשך המיהור בכוח של שלוש פלוגות הגדוד: עירא עפרון בדרום, ירון רם במרכז וירון מרדיקס בצפון. ב-21.00 בערב עמד הגדוד על קו המים, במרחק 500 מטרים מחוף האגם, עד כה ללא שום אבידות, כשבינן לבין המים עשרות נגמ"שים מצריים בוערים.

המנקים של עירא קרבו והלכו, והמרחק בין הפלוגות קטן והלך, אלא שבין המנקים התרוצצו בזוקאים מצ-ריים וניסו לפגוע בהם. ברגע קריטי צעק אחד הסמלים לבעו: "מנק מאחוריד! — מנק ללא אורות. בועז הוחיר את עירא בקשר, ש"אם המנק הזה לא מזדהה תוך חצי דקה, אני משמיד אותו". היה זה המנק של מור, סגנו של עירא, אשר גילה חיילים מצריים קופצים על המנק של בועז וירה בהם במקלע.

שניות אחדות לפני שעמד בועז להגשים את אימו הצית מור סיגריה וכך הוסל "משבר החזדהות". הכו-חות חברו.

בחוף האגם ללא אבידות

מערת היה בועז כפיקוד גדוד דוד. התחמושת במנקים

לחימה אל קו המים

שלושה גדודים בגזרה הטיבתית

לעת הזאת, לאחר השעה 20.00 חברה פלוגה כ' של מוטי פו מגדוד עוזי עם המג"ד עמנואל, אשר עמד בגפו, מנק כודד בשמט, באיזור מעוז "מפצח", בקצה כביש המיתלה, במרכז הגזרה.

לאורו של הירח העולה הכחין עמנואל במנקים של מוטי מתקרבים ממזרח. בקשר הורה למוטי להשאיר שלושה מנקים לחסימת דרך החת"ם בנקודת ההצמלכות עם כביש המיתלה, שמא ינסו שרידי כוח הנחיתה המצרי, אם נותרו, לעבור שם במנוסתם ולאגוף. יתר שמונת המנקים חזרו אל עמנואל.

דרומה משם, בדרך עפר, הגיע המג"ד עוזי עם שתי הפלוגות הנותרות עד לקרבת כביש התעלה, סמוך למעוזי ה"כפר" וה"מוזח". לא היה לו עם מי לחבור, שכן חלק ניכר מפלוגתו של קוטלר, שלחמה כאן עד רדת החשכה נמצא בתוך מעוז ה"מוזח", ושני המנקים מן הפלוגה השחוקה, שנותרו מחוץ למעוז — הגיעו לכמים התותחנים והמתינו שם.

בצפון הגיעו שלוש הפלוגות של גדוד דוד עד לשפת האגם; פלוגתו של בועז מגדוד עמנואל הוכפפה לפיקוד הגדוד ונשלחה עתה חזרה לתעוז "מצווח" כדי לחדש את מלאי התחמושת.

לקראת הלילה הפכה אפוא הגזרה הדרומית של חזית התעלה מגזרה גדודית — לגזרה הטיבתית, שחולקה בין שלושה גדודים: דוד מול מעוז "ליסוף" ומעוז "בוצר" בצפון; עמנואל מול "מפצח" במרכז; ועוזי מול ה"מוזח" וה"כפר" בדרום.

בשעה זאת צלחו כבר שתי דיוויזיות חי"ר מצריות את התעלה. אולם שלושת הגדודים עמדו על שפת המים והצליחו לחבור אל כל המעוזים של הגזרה הדרומית.

ה"מוזח" וה"כפר"

מארב נ"ט בשולי הכביש

ב-20.30 בערב הגיע המג"ד עוזי, בראש שדרה של שתי פלוגות מנקים, אל כביש התעלה. אך במרם הספיק לעלות על הכביש — גילה מפקד נגמ"ש הפיקוד דמויות נעות בשוליו: מארב נ"ט של כ-100 חיילים מצריים. צוות הנגמ"ש פתח מיד באש, וכשראו זאת מפקדי פלוגות המנקים, פרסו כוחותיהם מימין ומשמאל לנגמ"ש ופתחו גם הם באש. תחילה לא היו מטרות ברורות.

רק כשהחל החי"ר המצרי לירות פצצות בזוקה — החלה ההסתערות התכליתית. בפקודת המג"ד, הגבילו המנקים את התקדמותם ונמנעו מלחצות את הכביש מערבת, מחשש פן יילכדו באיזור ביצה. ההסתערות היתה, אפוא, מכת-אש, שפיוזה את המארב. המנק של המ"פ יוני גלעד, שנפגע מנשק נ"ט קצר טווח, לא הושבת, אך אש אחזה בו וכעבור זמן-מה נאלץ גלעד לנוטשו.

כשהסתיים קרב ההיתקלות, גברה אש הארטילריה המצרית ונעשתה מדויקת יותר. הפגזים נפלו ליד המנקים וביניהם, עד שפגע אחד מהם במוף המפקד של אלי קלר. המ"מ הצעיר, אשר התעכב כדי לקבל מנק מתוקן כשיצא הגדוד לחזית, ואשר הצליח להצטרף אליו רק לפנות ערב — נהרג במקום.

מיקוש בפתח ה"מוזח"

בשלב זה הורה עוזי למפקד פלוגה מ', יוני הכחן, לחבור עם המעוזים הדרומיים ביותר שבגזרה. יוני הוביל את פלוגתו מדרום למפעל הנכס ושם הדרים לכיוון ה"מוזח" וה"כפר". הוא ידע, שחוליות פילים נ"ט וחוליות בזוקה מצריות שורצות בשמט, שבו עשה חודשים ארוכים כמפקד מחלקת. הוא לא ידע, כי פלוגה א' ניסתה כבר לחדור למעוז המנותק, וכי המנק של דייויד עלה על מוקש ונלכד באש מארב. הפלוגה הגיעה עד לשון היבשה הצרה המובילה אל ה"מוזח", אשר בצדה השמאלי לגונה רדודה ובצדה הימני סוללה ולמרגלותיה הראמפות.

מכאן התקשר יוני אל המעוזים לקבל דיווח. מן ה"כפר" נמסר, כי בשלב זה הכל תקין שם. גם ב"מוזח" היה הכל כשורה, אם כי מפקדו חשש מפני התקפה מהים, וביקש, כי מנקים — בפיקוד יוני אישית — יכנסו למעוז כדי לפנות פצוע קשה. נראה, שניתוק ה"מוזח" בחגורת המוקשים עדיין לא היה ידוע במעוז עצמו. יוני התחיל לנוע לכדו. "ירדתי מהעמדה. נמעתי כ-40 מטרים ופתאום עליתי על מטען צד שהם הצמידו לסוללה. המנק עף מהכביש, ואחד הזחלים שלו נפרס לתוך הלגונה. כשראו כי עצרו אותי טיפסו על הסוללה וירו חמש פצצות בזוקה שכולן נכנסו בתוכה. הנתג, למרות שהיה פצוע, הצליח לנוע אחורנית בהיגוי, על זחל אחד, עשרים מטרים, עד שנפרס גם הזחל הזה במים. כך נחלצתי".

כדיוק במקום שנפגע המנק של יוני הכחן, עמד, ועדיין בער, המנק של דייויד כחן מפלוגה א' שהותקף שם כמה שעות קודם לכן.

פריצות פטרול לתוך ה"כפר"

יוני החליף מנק ונע צפונה מעט, לכיוון ה"כפר", שהזעיק תגבורת לאחר שהמצרים תקפו אותו. מעתה

ובשעות הבאות עתידה היתה פלוגה זו לסייע למעון ה"כפר" בהתקפות נגד חוזרות ונשנות.

מארכי הנ"מ המצריים היו פרוסים בצומת ה"כפר" — ה"מוזח" ובציר הכניסה ל"כפר" היו אלה מארכים של בזוקות ורימונים, אבל ללא מוקשים. במשך הלילה החדיר יוני לתוך ה"כפר" אחד מהמנקים שלו. כיון שלא נותרו במעון אנשים שלמים בנופם לאייש את המקלע הבינוני, הורה יוני לצוות לסייע ללוחמי המעון בתפעול המקלע, להיות מוכנים לחלץ פצועים קשה, אם יהיו, ולסייע בפתיחת דרך הגישה למעון מכפנים, אם יעשו המצרים נסיון חסימה. יתר המנקים של הפלוגה עסקו בפריצה פנימה, תוך טיהור השמח מהרגלים המצריים. כמו כן עלו המנקים על הסוללה וירו לעבר סירות הצליחה המצריות, אף כי כל הופעה על קו המים משכה אל הפלוגה מטחים של פצצות אר.פי.ג'י. וטילי סאגר.

פריצות הפטרול בוצעו לפחות כל חצי שעה. התקפת הנגד הראשונה נתקלה בהתנגדות עזה של ירי בזוקות. שני מנקים נפגעו, ואף שלצוותים לא קרה דבר — נאלצה הפלוגה להיחלץ לאחור. יוני החליט, כי מעתה יבצע את הפריצות בחיפוי, ולשם כך הציב מחלקת מנקים על הראמפה האחורית שמצפון ל"כפר" ובכוח של שלושה מנקים הסתער, קמל במארב המצרי, שרוחק על-ידי החיפוי, והמשיך במריקה. לקראת סוף הלילה היה ברור ליוני, כי יהיה צורך בתידלוק, מה גם שפגיעות במיכלי הדלק קיצרו את אורך הנשימה של המנקים.

המג"ד ופלוגה ל' על הסוללה

במקביל לנמיונו של יוני הכהן לחדור ל"מוזח" עלה המג"ד עוזי עם פלוגתו של יוני גלעד על כביש התעלה. התקשרות עם מפקד החטיבה הכהירה לו כי בקילומטר ה-139 נמצאת נקודת מעבר בין הכיחות מערכה אל הסוללה שעל קו המים. המנק של יוני גלעד החל לבעור מן הפגיעה שמפג בחיתקלות הראשונה. הוא החליף מנק ומאז ואילך עסק בפינוי פצועים לאחור. את מקומו בפיקוד על הפלוגה קיבל קצין המכצעים של הגדוד, חיים וייצמן, אשר המשיך להוביל את הפלוגה מערבה. הוא נתקל במארב, השמיד אותו, הגיע עד קו המים, ודיווח למג"ד, כי בקטע שלפניו אין אויב ואין נמיונות צליחה. מיד לאחר הדיווח עלה אחד המנקים של וייצמן על מוקש.

המג"ד החליט, כי הואיל ואין בגזרה נמיונות צליחה ואין התקפות רגלים — הרי מן הראוי לנצל את החפוגה לחילוץ המנקים הפגועים. הללו רוכזו מזרחה לכביש התעלה, ולקראת בוקר נערכה הפלוגה במרחק שלושה קילומטרים מקו המים, בעמדות מהן שלטו המנקים הישב על כל השמח שכינם לבין הסוללה.

עם אור ראשון החליט עוזי לשלוח את שתי הפלוגות לתידלוק בתעון "צידר", לשם הגיע בינתיים הסמג"ד ועמו דרגי האספקה. ראשונה נשלחה פלוגתו של יוני הכהן. הוא דיווח, כי ארבעה מנקים שלו פגועים וצריך לגרור אותם לאחור. שלושה מן המנקים נגררו על-ידי מנקים כשירים ואילו המנק הרביעי נשאר בכניסה ל"מוזח". למפקדו של מנק זה, המ"מ יאיר שבתאי, נכון בשעות הבאות מכחן יוצא דופן.

המנקים של פלוגה א' מתארגנים ב"מוזח"

בתוך ה"מוזח" עצמו אירגן, עם רדת הערב, המ"מ רמי דורון מפלוגה א', את המנקים ואת הצוותים כדי שישתלבו באופן יעיל ככל הניתן, בהגנת המעון.

כשער הצפוני עמד המנק אשר היה במקורו של המ"פ. מנק זה לא יכול היה לנוע, אבל רמי הפך אותו לעמדת ירי טובה בעזרת סמל המעון, השמלאי מעולה. הסמל מתח חוטי השמל מסוללה של 24 וולט לכבל 24 וולט של המנק ומען בדרך זו את מצבריו. כך יכולנו לצודד הידראולית, לירות, ולהפעיל את ה"א"א". המנק של רמי עצמו עמד שלם בעמדה הדרומית של המעון. יחד עם אלברט דהאן, החליף רמי את מד המווח והאנטנות. גם מכשיר הקשר הוחלף והמנק היה עתה כשיר מכל הכחינות.

מפקדי המנקים היו כולם פצועים. רמי אירגן את אנשי הצוותים לשמירת על ארבעת המנקים שהיו בתחום המעון — שעה וחצי שמירה, שלוש שעות שינה.

ב-20.00 בלילה נערכה פשיטה על המעון. רמי הזעיק את השרייטאים. הם נמלו "עוזים" ועלו לעמדות הנשק ולתעלות עם הנחלאים. הפשיטה נבלמה.

מה שהדאיג עכשיו את מפקד המעון ואת רמי היה האנף הדרומי של ה"מוזח", אשר נתפס כבר על-ידי חיילים מצריים. היה חשש, כי משם תיפתח הרעה.

נסיונות גישור בגזרת "מפצח"

היתקלות הפתע של מוטי פז

פלוגה כ' של מוטי פז חברה עם המג"ד עמנואל במרכז הגזרה ב-20.00 בערב; לפי ההוראה, השאיר מוטי שלושה מנקים לחסימה על צומת דרך החת"ם. משם קיבל פקודה לנוע ל"מוזח", אך כשהיה באמצע הדרך ניתנה הוראה לחזור, מאחר שלא נמצא שום כוח בציר המיתלה.

מוטי נע חזרה בכביש התעלה, הפעם בקצב איטי יותר. אחרי כחמישה קילומטרים תחת אש ארטילריה, לרבות

אבל ההרפתקה עדיין לא נסתיימה. המארכים המצריים הספיקו להתקרב אל המנקים, ועתה, משנחלצו — שוב צריך היה לרדת מן הכלים, כדי להתיר את הכבלים. גם מלאכה זו נסתיימה. לכסוף אירגן עמנואל מחדש את ארבעת המנקים באיזור הראמפות.

סריקת אש על הסוללה

סמוך לשעה 22.00 הודיע החמ"ל בקשר, כי ליד "מפצח ג'" הם כונים גשר". עמנואל, מוטי, קובלנץ והגור שלו נעו לעבר קו המים, ליד נקודת האו"ם "רד". הם הגיעו עד הסוללה, התפרסו והאירו את המים בזרקורים, אך לא הכחינו בפעילות גישור: התעלה היתה שקטה. אך הזרקורים הדולקים משכו אליהם אש ישירה מן הגדה המערבית. אחרי הסריקה ירדו המנקים וחזרו אל הראמפות. אחרי שעה קלה שוב הודיע החמ"ל על פעילות גישור. הפעם עלו אל הסוללה שלוש מחלקות מנקים — אחת מדרום לנקודת האו"ם ושתיים מצפון לה. האש מן הצד המערבי היתה עזה מאוד. המנק של קובלנץ ספג פגיעה ישירה של פגז זרחן והתלקח מיד. אנשי הצוות הספיקו לקפוץ החוצה, אך שניים מהם נכוו קשות. מוטי אסף את שני הפצועים למנק שלו. השנים האחרים הוכנסו לצריח של מנק אחר, והכוח חזר אל הראמפות, כשפצצות התאורה המצריות מקלות מאוד על תנועות המנקים במעברים הצרים שבשדות המוקשים ליד המעוז.

אש הארטילריה המצרית גברה והיתה מדויקת מאוד בשלב זה. בעוד שכוועים, כאשר יהיו כולם בגדה המערבית של התעלה, יגלו בכוכרי את מגדל הסונאר של הארטילריה המצרית, אשר איכן את המנקים.

עוד פעמיים במשך הלילה הוועק כוח המנקים על-ידי המעוז לסל מאמץ גישור. כשחזר — השעה היתה 02.00 אחרי חצות — היה מוטי צריך לרכו את המנקים שהתפורו תוך כדי הגיחה. ההנחתה הארטילרית המצרית היתה הפעם בממדים של רעידת אדמה.

"אר.פי.ג'י. מעליך"

סמוך לשעה 08.00 בדק המ"פ את מצב התחמושת והדלק במנקים. מסקנתו היתה, שאם תימשך הלחימה באיזור באותו קצב — יעמוד הכוח בכוקר בכפון ריקה. הוא ביקש לשלוח מנקים לאחור, בדירוג, כדי לחדש את מלאי התחמושת והדלק. כשניתן האישור — הופנו המנקים של המ"פ ושל הגור מורחה לתעוז "נוצה".

באחת הגיחות, סמוך לעלות השחר, תפסו המנקים של מוטי עמדות בין הכרכולות שעל הסוללה, ומצאו עצמם בלבו של מארב נ"פ מצרי. מוטי הוזחר על-ידי המנק השכן: "אר.פי.ג'י. מעליך", הוא עוד הספיק להבחין

פגזי תאורה וזרחן — נדמה היה לו, כי לפניו על הכביש עוברת קבוצת חיילים גדולה, בתנועה שלוהה, רובים על הכתף. כאשר הגיע למווח כ-40 מטרים ראה, כי אלה חיילים בבגדים כהירים — מצרים! הוא הפעיל את הזרקור ולא נותרו עוד ספקות. מוטי נתן פקודת אש, ירה פגזים, וצרוורות מקלעים ואחר-כך הסתערו המנקים. איש מן הכוח המצרי הזה לא נותר חי בשטח; איש מן הכוח של מוטי לא נפגע.

אדמת ירח ב"מפצח ב"

בצומת כביש המיתלה וכביש התעלה נפגשו המנקים של פלוגה כ' עם המג"ד עמנואל, שקיבל עתה תגבורת לאחר שעמד שעות לבדו. הוא הורה למוטי להצטרף אליו עם שני מנקים נוספים מפלוגתו. בכוח זה של ארבעה מנקים רצה עמנואל להכנס למעוז המדולל "מפצח ב". גורל שלושת החיילים שנותרו שם הציג לו מאוד.

ארבעת המנקים עברו את הצומת, ונכנסו למעוז תחת הפגזה כבדה. עמנואל הוביל את הכוח למרכז המיתחם. לא היו אמנם חיילים מצריים בתוך המעוז, אך הם נמצאו בדרך הגישה וכאנפים. "צעקנו, חיפשנו, קראנו. המעוז היה הפוך וכתוש, זרוע בורות של מרגמות נוף ירח. נפש חיה לא מצאנו".

מאחר שהכוח נמצא כבר בתוך המעוז הוביל אותו עמנואל אל הסוללה וסרק באש את קו המים. אחר-כך ירדו המנקים מהסוללה בצדו הצפוני של המעוז.

מנק שקע בביצה

עתה, ביציאה, נורה מטח של בזוקות. עמנואל סובב את המנק שלו וקרא למוטי להסתובב בדיוק על העקבות שמבעו הזחלים שלו, כדי שלא ישקע בביצה. מוטי פעל בהתאם; הוא הסתובב בעקבות זחלי המג"ד והעביר הוראה דומה למ"מ קובלנץ שנמצא אחריו. אך במרם הספיק לסיים את העברת הפקודה, החליק המנק של קובלנץ ושקע בתוך הביצה עד לצריח. למנק הרביעי לא נותר מרווח סיבוב. מוטי קידם את המנק שלו, ואיפשר גם לסמל לבצע את הסיבוב.

במצב זה הורה מוטי לסמל לרדת מהמנק שלו ולחבר כבל אל המנק השקוע של קובלנץ, כדי לגרור אותו, בעוד המ"פ מחפה באש. פגזים נחתו במווח מטרים ספורים, ורק בגלל אדמת הביצה — היה האפקט מועט. הצוות של הסמל הצליח לסיים את קשירת הכבל והתחיל לגרור. אך המנק של קובלנץ, שהיה שקוע עמוק מדי — לא זו. המ"פ מוטי, התחבר גם הוא אל הכבל והורה למ"מ לסייע בגרירה על-ידי הפעלת מנועו. "אני משכתי ויריתי. הסמל משך וירה, המנק השקוע ירד גם הוא במקלע המפקד — נחלצנו".

מרגע כניסתם נתקלו במארכים וספגו אש ארטילרית. המגן של הרב-סמל נפגע והוא נפצע בעינו.

הרוגי המעוז הועלו על זחל"מ בחצר המעוז, והפצועים הוכנסו לתוך צריחי הטנקים. מזר הודיע לעירא שהוא מוכן ליציאה ועירא דאג שתינתן פעם נוספת תאורה, כדי לאפשר יציאה מהירה. הזחל"מ, אשר לתוכו הוכנסו ההרוגים, אמור היה להצטרף לסוף הטור.

אנשי המעוז שאלו, אם לא ניתנה פקודה לפנות את כולם. מזר התקשר דרך פלוגתו אל החטיבה. התשובה היתה: „בשלב זה יפוגו רק הנפגעים“.

הטנקים החלו לנוע, ואז נתגלה שהזחל"מ אינו נוסע בעקבותיהם, מאחר שנהגו לא נמצא. הטנקים יצאו עם הפצועים, שאליהם נתוספו גם פצועי כוח החילוץ. כולם הופנו לתעוז „מצווח“.

בעוד הטנקים מהפלוגות של עירא ושל מרדיקס מחלצים את הנפגעים מתוך המעוז, קיבל המג"ד, דוד, הוראה מן המ"מ, דן שומרון, לנוע צפונה מכביש התעלה לעבר מעוז „בוצר“ שבצפון האגם המר הקטן, כיון שהיו ידיעות כי המצרים מנסים לבצע שם נחיתה. דוד הורה לפלוגה ב' של עירא להישאר באיזור „ליטוף“, לקח עמו את פלוגה ג' של ירון רם, וחזר עמה לכביש התעלה. אחר-כך פנה הטור צפונה והתקדם בתנועה איטית, כדי שיוכל להתפרס במהירות ללחימה כלפי מערב במקרה של היתקלות.

מרדיקס ועירא נכנסים שנית

עוד בטרם הגיע כוח זה לאיזור „בוצר“, הודיע המ"מ, בתיווכו של עירא, שהידיעה על נסיון הנחיתה של המצרים אינה מבוססת, כנראה, וכי על דוד לחזור לאיזור „ליטוף“, שם הסתבך המצב. בפקודה כאלחוט הורה דוד למפקד פלוגה א', ירון מרדיקס, להיכנס לשטח שבין „ליטוף א'" לבין „ליטוף ב'", כדי לשלוט משם באש על שני אנפי המעוז ולמנוע חדירת מצרים ביניהם. אך מאחר שמרדיקס לא הכיר כלל את השטח — הוא עשה את רוב שירותו כקצין בבית-הספר לשריון — סוכם כי עירא עפרון, הבקיא היטב באיזור, יוביל אותו פנימה אל העמדות.

תחילה נכנס עירא בראש המחלקות של ירון מרדיקס. בצומת שני אנפי המעוז נפגש עם סגנו, יצחק מזר, אשר היה כבר בפנים והתמצא בשטח. הטנקים הגיעו אל הכניסה של „ליטוף ב'" ונכנסו לתוך דרך צרה, בין שתי סוללות, שעליהן התמקם מארב מצרי גדול. פצצות אר.פי.ג'י. נורו משני העברים. אחת פגעה בחל הטנק של עירא. הוא פקד לירות פגז מעיק. המארב שותק, אך עירא העריך, כי „להכניס שמונה טנקים בשדרה לתוך מארב — זו התאבדות ודאית“. הוא פקד

בכזוקאי וירה פגז — ברזומנית כנראה עם החייל המצרי. הפגז חלף ליד פניו של מוטי, החליק על סיפון הטנק, והרסיסים כיסו את פניו. „לרגע חשבתי שזה רציני, כי הפנים שלי נשטפו דם, אבל אחר-כך ראיתי שזה לא נורא. המשכתי. רק לקראת הבוקר הרגשתי שהאף נפוח ואני מתקשה לנשום“.

הסתערות על החי"ר

באורו הראשון של הבוקר, כשנוצרו תנאי ראות, התחילו המצרים לצלוף על כוח הטנקים במילי סאגר מן הגדה המערבית. שני טנקים מן הפלוגה של מוטי נפגעו במטחים הראשונים. הצוותים הצליחו להיחלץ ללא פגיעה. אז נתגלה, כי חוליות רגלים מצריות רבות, אשר הסתתרו או נמנעו מפעילות במשך הלילה, שורצות בשטח, ונוסף להנחת מארכים אף החלו לפזר מוקשים. לא נותרה ברירה אלא להסתער עליהן.

ההסתערויות קטלו בחי"ר המצרי, אבל שני טנקים מן הפלוגה המדולדלת עלו על מוקשים ופרסו זחלים.

עם בוקר החזיקו עמנואל ופלוגתו של מוטי פז במרכז הגזרה, באותן עמדות בהן החזיקו בערב ומהן שלטו על קו המים. „לא זזנו אחורנית אפילו סנטימטר אחד — אבל מספר הכלים קמו“.

פריצה למעוז „ליטוף“

להוציא את הנפגעים

בצפון הגזרה, בצומת כבישי הג'ידי והתעלה, עמד בערב גדוד דוד באיזור שמוחר משרידי חטיבת הנחתים המצרית. השעה היתה 20.00 בערב. הקשר הראשון בין הגדוד לבין מעוז „ליטוף“ נוצר עוד בקטע המסע שבין תעוז „מצווח“ לתעלה. מפקד המעוז היה פצוע. הקשר דיווח לגדוד, שיש במעוז שמונה הרוגים ושישה פצועים. דוד ביקש ממפקד החטיבה אישור להכניס כוח לתוך המעוז, כדי לפנות את הנפגעים. הוקצתה לכך מחלקה בסיקוד בני שולמי, סגנו של מפקד פלוגה א' (ירון מרדיקס). אולם, תוך כדי מתן הפקודה התפרץ לתוך רשת הקשר יצחק מזר, סגנו של מפקד פלוגה ב' (עירא עפרון). מזר ביקש שמישהו זו של הוצאת הנפגעים תוטל עליו הואיל והיה במעוז כשהקימו אותו, והוא מכירו היטב על כל אנפיו. דוד הסכים. עירא הצליח להתקשר עם סוללת הארטילרית של הגזרה וביקש לסייע בתאורה לנסיון החכירה של מזר.

ההרוגים נשארו בזחל"מ

שלושת הטנקים נכנסו למעוז וחברו עם שני הטנקים מפלוגה ג' של בועז עמיר, שהיו שם מראשית הלחימה.

אפוא על המנקים להיחלץ במהירות לאחור ולהתארגן מחדש.

תצפית על קו המים

כפעם השניה נכנסו המנקים ללא אורות וללא תאורה מסייעת. עד „ליטוף א'“ הלך הכל למישרין. עירא העלה שלושה מנקים על הראמפה הצפונית. הם צפו משם על המים ודיווחו שהכל שקט. שני מנקים אחרים עמדו בכניסה למעון ובשלב זה עדיין לא ירו עליהם. עירא עצמו, ירון מרדיקס ומנקה שלישי נכנסו לאגף הדרומי. אש תופת של לחבירים ובזוקות קידמה את פניהם, מטווחים שלא עלו על 100-150 מטרים. המנקים השיבו אש. מנקודה זו נע עירא לבדו דרומה עד לנקודת האו"ם שמדרום למעון. הוא ידע שנקודת האו"ם ממוקשת, הגיע עד שוליה ולא נכנס אליה, אך זיהה נקודת עליחה של המצרים כ-300 מטרים מדרום למעון. הוא דיווח על כך ולאחר מכן חזר והצטרף אל יתר המנקים שלו במעון. כאן החלה לחימה תוך ירי מטווחים קצרים, גיחה אל קצה התעלה, טיהור ופריקה וחזרה לעמדות. הלחץ על „ליטוף“ שכך.

ירי חיפוי מבין הדיונות

המג"ד דוד והפלוגה של ירון היו לעת הזאת בדרכם חזרה אל צומת כבישי הג'ידי והתעלה. כאן גילה המג"ד, שמערכת הקשר במנקה שלו משותקת. הוא ביקש מירון מנקה אחר. ירון הקצה לו את המנקה של מפקד המחלקה עמוס ארבל. עמוס, שלא רצה להיות „מקופח“, החליף את המנקה הזה במנקה הגור שלו, ניסנהאוז. הכוח הגיע אל הצומת, צירף אליו את יתרת הפלוגה של עירא והמג"ד החליט לתפוס עמדות בדיונות שממזרח למעון „ליטוף“, כדי לתת משם חיפוי למנקים הנלחמים בתוך המעון. ואולם, היות שדוד וירון לא התמצאו בשטח — שוב היה צורך לקרוא לעירא, כדי לנווט אותם לעמדות מתאימות.

עירא השאיר את הכוח של ירון מרדיקס באגפי מעון „ליטוף“, ויצא משם כדי לחבור אל המנקים שבחוץ ולהביא אותם לעמדות שבין הדיונות. הם התמקמו ופתחו באש חיפוי, למעון ולמנקים שבתוכו, לפי ההכרחים שנראו ממווח זה של 1,500 מטרים.

הלחימה בתוך המעון היתה אכזרית. דוד קיבל דיווח, כי שני מנקים נפגעו בפנים. אולם לפי דיווח זה — האחרון מפלוגה א' — עדיין היה המ"פ ירון מרדיקס בחיים ולחם.

מנקה אובד בין החולות

איש מפלוגה ג' של ירון רם לא הבחין, כי המנקה של

ניסנהאוז נעדר. כאשר ירד כוח זה לעמדות חיפוי באיגוף דרום-מערבי, ניתק מהם, כנראה, ניסנהאוז; וכיון שמערכת הקשר במנקה שלו היתה משותקת — נכצר ממנו לדווח על כך.

תוך כדי ירי החיפוי, הבחין מישהו באדם רץ אל המנקה של עירא ומנופף בידיו. היתה זה נחמיה בן-ציון, נהג המנקה של ניסנהאוז שנתר ללא קשר. הוא סיפר, כי המנקה נותר לבדו בשטח, עלה על מארב מצרי ונפגע ממיל. המענק-קשר והתותחן, ליאון ונדיבי, נהרגו במקום. ניסנהאוז נפצע קשה, אבל נחלץ מן המנקה יחד עם נחמיה וביקש אותו לנסות ולהזעיק עזרה. נחמיה נתקל במצרים, שפתחו עליו באש ופצעוהו; אבל הצליח להגיע אל המנקים.

מפקד פלוגה ג', ירון רם, העלה את נחמיה לתוך המנקה של אריק יעקובוביץ', הציב אותו כתא המענק-קשר בחוץ ואמר לו לחוביל את המנקה אל המקום שבו נמצא ניסנהאוז. המנקה יצא, לדרך. נראה כי נחמיה בן-ציון ניווט דרומה מדי ושם כבר היו חיילים מצריים מחופרים. המנקה נתקל בהם, ספג מכת-אש, נחלץ וחזר אל הפלוגה.

ברוידא ובוגלר נאלמים בקשר

אחרי כשלוש זמ, הורה המג"ד כי שני קצינים ינסו לחלץ את ניסנהאוז: סגן ברוידא וסג"מ בוגלר. נחמיה לא הצטרף אליהם. הם יצאו מורחח. קולו של בוגלר נאלם בקשר כעבור עשר דקות. אחרי זמן קצר נאלם גם ברוידא. שני צוותים אלה לא חזרו עוד. חלק ממה שאירע להם שיחזר ירון כעבור חודשים כאשר חיפש נעדרים באיזור.

בוגלר נפגע ונהרג, כנראה בעמדו מחוץ לצריח; נהגו המשיך לנסוע במאמץ לחזור אל הפלוגה. אולם כיון שלא היו לו אמצעי ניווט והוא לא התמצא בשטח, נסע מורחח, אחר-כך דרומה ואחר-כך מערבה ובסופו של דבר הגיע עד לקרבת הגדרות של מעון „ליטוף“. שם נפגע פעם נוספת וכל אנשי הצוות נהרגו.

ברוידא נפרד, כנראה, מבוגלר זמן קצר לפני שהלה נפגע. המנקה שלו הספיק לנוע עוד כ-800 מטרים מורחח, נתקל במארב ולפחות ברוידא נהרג במקום. המנקה נמצא אז במרחק שלא עלה על 500 מטרים מורחח מן המנקה הפגוע של ניסנהאוז. בתא הנהג ישב מאיר פיירברגר, — למעשה רב-סמל הפלוגה שהיה בחופשת שחרור — שריונאי ותיק ומנוסה. הוא עלה לצריח, דיבר בקשר ונפגע.

התחמושת אזלה — רימונים נזרקים

מגע נוסף ואחרון עם שני אנשי הצוות הנותרים של מנקה ברוידא היה לפנות בוקר. היתה זה זמן-מה לאחר

שמואלביץ' נחלץ מתוך המעוז

באור הבוקר, כאשר היה כבר מחוץ למעוז, קלט עירא בקשר הודעה של אחד הקצינים, אבי שמואלביץ'. אבי מסר, כי הטנק שלו דומם. הוא תקוע באיזור „ליטוף ב", כנראה מחמת סתימת דלק. שמואלביץ' סגר את מדפי הטנק ניתק את האורות, והשמיד את כל המסמכים. אחר-כך יצא מתוך הצריח, פתח את מכסה המנוע ותחל לנקז משקעים ממערכת הדלק. עתה ביקש מעירא עצה כיצד להניע את הטנק. עירא יכול היה לתת לו רק עצת הירום: „תכניס לדרורס ותרביץ פגז". אבי שילב הילוך אחורי, ירה פגז, ואז נרתע הטנק לאחור והותנע. עתה נותרה הבעיה כיצד להכור אל הכוח. עירא כיוון אותו בשיטה הקלאסית „סע אל השמש, קצת שמאלה, תעלה על הכביש ותתקדם". שמואלביץ' הגיע בשלום אל ירון רם, ומן הבוקר היה לסגן מפקד הפלוגה במקום בני שולמי הפצוע.

בעקבות תחנת האיסוף האבודה

בשעה מאוחרת יותר בבוקר הצטרף לגדודו של דוד גם חמ"פ בועז עמיר מגדודו של עמנואל. בועז התפנה עוד בראשית הלילה לתעוז, לתדלק ולחמש את שלושת הטנקים שנותרו לו אחרי שעות הלחימה באיזור „ליטוף".

בערב האמין עדיין בועז, כי תוך זמן קצר יוכל לשוב לגזרה; אך עוד לפני הגיע לתעוז, קיבל הודעה בקשר, כי תחנת האיסוף — אשר אמורה היתה להתמקם על כביש הג'ידי — נעלמה ואיננה. כפי שהסתבר אחר-כך, הגיעה המשאית הרפואית ממזרח לאיזור „מצווה" בעיצומה של התקפת הנגמ"שים המצריים על התעוז. אנשי הצוות הרפואי נמשו את המשאית והתפזרו בשטח לחפש מחסה. בועז משוכנע היה, שהוטלה עליו משימה בלתי אפשרית: לחפש עשרה חיילי צה"ל בין הנחתים המצריים הרבים שהתרוצצו באיזור, אחרי שנפגעו הנגמ"שים שלהם. הוא לקח עמו את חמ"מ אורי אנמון והשניים החלו לסרוק את סביבת התעוז.

לאחר שסרקו את האיזור שעה ארוכה הבחינו בצלילת של המשאית. בועז היה משוכנע כי חיילים מצריים תפסו אותה — ושילח בה פגז. לאחר מאמץ נוסף גילה דמויות נעות בשטח. בועז הסתכן והאיר עליהן כורקור, ואכן, היו אלה אנשי התאג"ד. הם נאספו בשני הטנקים, אשר נעו עתה לתוך „מצווה", לאחר ספירה חוזרת ונשנית שהכחירה כי כולם נאספו.

הטנקים נכנסו התעוז. שם הסתבר, כי הדרגים עדיין לא הגיעו. בינתיים קראה החטיבה לבעוז לצוות טנקים חמושים, רבים ככל האפשר, ולשלוח אותם לתנכר את גדוד דוד, תחמושת הועברה מטנק לטנק וכך יצא כוח ראשון כפיקודו של זוטורסקי. אחר-כך, כשהגיעו משי-איות האספקה, הומשו ותודלקו גם הטנקים האחרים והצטרפו לגדוד דוד בכביש הג'ידי.

שהפלוגה נעה כקילומטר אחד לאחור, כדי להיחלץ מירי טילים מאסיבי שהונחת עליה מדרום בסיוע פצצות תאורה. הפלוגה תפסה עמדות חדשות בכיוון מערב ואז נכנס לרשת הקשר יאיר פלמ, תותחן הטנק של ברוידא. הוא אמר, כי המפקד והנהג נהרגו ועמו נותר רק המען-קשר, שנפצע. הוא עצמו לא נפצע, אבל השניים נלחמים נואשות מאז שעות הלילה בחילוי חי"ר מצריים המקיפים אותם. התחמושת הלכה וכלתה, ובעת דיווחו נזרקו הרימונים.

כאשר שמע ירון רם את קולו של פלמ, ביקש ממנו לציין את מקומו בירי פגז, כדי שיבואו לחלצם. ואכן נורה פגז ועל פי האבק והרשף איכן ירון את מקומו של פלמ. אותה עת הצטרפו לפלוגה מאחור שני הטנקים שכפיקוד יצחק זוטורסקי (הם הוקצו בראשית הלילה לתעוז „מצווה" כדי לעצור שם את הנגמ"שים האמפיביים המצריים).

קשר אחרון עם יאיר פלמ

את שני הטנקים האלה, כפיקוד סגנו, בני שולמי, שלח ירון רם כדי לחלץ את פלמ. הם נעו דרומה כמנמה להגיע לדיונות ממזרח למערב, כדי שלא יהיו חשופים לאורך הדיונות. לאחר שעברו כשלושה קילומטרים, עלו על הדיונה הראשונה ושם פגע טיל בטנק המוביל של בני שולמי. בני נפצע קשה בראשו. יתר אנשי הצוות, אשר נדמה היה להם כי הטנק מתלקח, נמשו אותו ועברו לשני הטנקים האחרים. אחד מהם פינה את בני הפצוע לתעוז והשני „התקפל" חזרה. הטנק השלישי, של בני, נפגע לאמיתו של דבר רק בתקרת הצריח. מערכת הקשר נותקה, אבל הטנק נשאר כשיר לתנועה.

מהפלוגה של ירון רם נשארו עתה שלושה טנקים. הוא ביקש רשות לצאת עם אלה לחלץ את יאיר פלמ, אולם האישור לא ניתן. הברירה היתה חילוף או הפקרת כביש הג'ידי. ירון התקשר עם פלמ כפעם האחרונה ואמר לו שעליו להתחזות כמת ואחר-כך להיחלץ בחיפוי לאחור. כעבור שתי דקות נאלם קולו של פלמ. יצחק זוטורסקי ראה, לאחר זמן-מה, חיילים מצריים מטפסים על הטנק.

נפילתו של ירון מרדיקס

בינתיים היה עירא שוב בתוך מעוז „ליטוף", כשעמו שני טנקים נוספים. כ-05.00 בבוקר שמע בקשר שירון מרדיקס, אשר נותר לבדו, הגיע פצוע לנקודה מסוימת על ציר הג'ידי. עירא וסגנו של מרדיקס שהיה עכשיו עמו, נמנו למקום שצוין, אבל מרדיקס לא היה שם. הוא נהרג, כנראה, סמוך לשעה 03.00 לפנות בוקר ליד האגף הדרומי של „ליטוף".

הינתקות מקו המעוזים

המעוזים או המעברים

בתום הלילה הראשון כגורה הדרומית של חזית התעלה הצליחה אפוא, הטיבת דן שומרון להגיע לכל המעוזים, פרט למעוז ה"מזח", שנותק על-ידי הגורות מוקשים. אולם עם בוקר עמדו לרשות החטיבה מנקים תקינים מעטים בלבד. עוד במשך הלילה ביקש המח"ט, דן, ממפקד האוגדה, אלכרט, אישור לפנות את כל אנשי המעוזים אבל האישור לא ניתן. לפנות בוקר ביקש המח"ט סיוע אווירי, אך הוכחד לו, כי בשלב זה אין סיכויים לסיוע אווירי בחזית התעלה, כיון שבחזית הגולן המצב חמור יותר. אשר לתגבורת מילואים — זו נמצאת בדרך.

ברור היה לדן, כי תוך זמן קצר ביותר צריכה ליפול הכרעה: אם תיצמד החטיבה למעוזים, היא תשאיר, בהכרח, את הצירים החיוניים לסיני פתוחים בפני האויב; ואם תעבור להגנה נידת על המעברים החיוניים — הרי תינתק מהמעוזים. בין גודדי החטיבה כגורה הדרומית של התעלה לבין היישוב בישראל לא היה, באותו יום, שום כוח נוסף.

בבוקר יום ראשון, 7 באוקטובר, הורה המח"ט לפזר תצפיות של יחידות המיור. ב-09.00 בבוקר דיווחו הללו על מעבר כ-80 מנקים מצריים. עד שעת אחר הצהריים כבר עברו את התעלה 200 מנקים מצריים וכוחות חי"ר נוספים בנגמ"שים. מרגע שנודע לדן על מעבר המנקים, ראה בכלימתם את המשימה העיקרית.

המ"פ — שריד אחרון מפלוגה א'

דוד ישראלי מצטרף...

פלוגה א' של גדוד עמנואל (כסך הכל שני מנקים, של המ"פ קוטלר ושל המ"מ דיוויד) עשתה את ראשית הלילה בכסים התותחנים. אחר זמן-מה הסיק קוטלר, כי אין זקוקים לו עוד בכסים, ועל כן עבר עוד בלילה יחד עם דיוויד לתעוז "צידר" כדי להתארגן שם. דיוויד היה פצוע בידו והלך לנקודת הפינוי לקבלת טיפול. הרופא קבע, שדיוויד חייב להתפנות. דיוויד מחה. נמצאה פשרה: דיוויד יישאר בתעוז עד שיגיע לשם מפקד מנק. לקראת הבוקר הגיע דוד ישראלי. דיוויד פונה לעורף, וקוטלר מוכן היה לקבל משימות. ואכן המג"ד, עוזי, שפקד כעת על החלק הדרומי של הגזרה, התקשר עמו וקרא לו אליו.

עוזי עמד בשעה זו, 09.00 בבוקר, מצפון למעון ה"כפר", עם פלוגה ל' בלבד בפיקוד חיים וייצמן. פלוגה כ' של מוטי פז היתה כפופה עדיין למג"ד עמנואל בגזרתו, ופלוגה מ' של יוני הכהן שהתה בתעוז "צידר" לצורך תידלוק וחיימוש.

אל מפעל הגבס

בשלב זה קיבל המג"ד, עוזי, דיווח ממפקד מעון ה"כפר" על צליחה מצרית מצפון למעון. עוזי נערך להתקפה, כשמטרתו להגיע עד הסוללה ולהשמיד את כל הצליחה המצרית. כיון שפלוגתו של יוני היתה כבר בדרכה חזרה, החליט עוזי לתקוף עם פלוגה זאת ולשלוח את פלוגתו של וייצמן לתדלק במעון. ואולם, עוד בטרם הגיע יוני לעמדות הגדוד, עלה אחד הטנקים שלו על מוקש ונתקע במקום. יוני המשיך בתנועה, פרס את הפלוגה להתקפת, ותוך כדי כך הצית טיל, שנורה מהעבר המערבי של התעלה, טנק נוסף. הצוות נפגע, וסגן מפקד הפלוגה, יורם מגן, אסף את הנפגעים ופינה אותם לאחור. יוני הגיע לקו ההתקפה עם שישה טנקים, ובו ברגע דיווח המעון על נסיון התקפה של רגלים מצריים באיזור מפעל הגבס. עוזי זקוק היה לתגבורת; הוא הצליח ליצור קשר עם קוטלר, והחליט לשלוח אותו לאיזור ה"כפר" — בעיקר משום ששמע מפיו, כי הוא בקיא בכל פרטי השטח.

קוטלר ודוד ישראלי נעו אפוא לכיוון מפעל הגבס, והגיעו אל הראמפות האחוריות. כאן נורה הסאגר הראשון לעבר קוטלר. הטיל פגע בקרקע, ממש לפני הטנק, ומשום מה לא התפוצץ. בטווח 30 מטרים מן הראמפות נתקלו שני הטנקים במארב כווקות, אך גם הפעם הצליחו להתחמק כנסיעה מהירה לאחור, תוך העלאת אבק.

קוטלר ראה, כי יהיה זה מסוכן להיכנס לאיזור ה"כפר" בכוח של שני טנקים, ללא חיפוי, כאשר השטח כולו מלא חוליות של חיילים מצריים מצוידים בנשק נ"ט קצר טווח. "ראיתי, שאפילו אם אני תופס ראמפה, הם זוחלים לי מתחת למטק ויורים בי". שני הטנקים דילגו, אפוא לאחור, למרחק 1,200 מטרים מן הראמפות, כדי להיות מחוץ לטווח הפגיעה של הכווקות. קוטלר תפס עמדת ירי טובה. אך ישראלי, שלא מצא עמדה נוחה, נאלץ היה להחליף עמדה מדי פעם.

נסיון חילוץ מהטנק הבוער

כמשך כשעה כיסו שני הטנקים באש את השטח שמצפון ל"כפר". תוך כדי החלפת עמדה פגע טיל בטנק של ישראלי. קוטלר ראה את הפגיעה. "מיד נסעתי אל הטנק שלו. קודם חילצתי את ישראלי ואת הנחג שלו,

חזן. נסעתי אתם, והשארתי את הטנק שלי קצת מאחור. אחר-כך חזרתי ברגל לראות אם אפשר לחלץ את דורני ומרקוביץ', המען-קשר והתותחן". שניים אלה נהרגו בעת הפגיעה. בכל זאת ביקש קוטלר לחלץ. הוא הכניס את החלק העליון של גופו לתוך הטנק, שהחל לעלות באש. התחמושת הכבדה התחילה להתפוצץ, ולמעלה התחילו לעוף הכדורים הנותכים מסרטי התחמושת. קוטלר ניסה להפעיל את המטפים שבטנק. הם לא פעלו. מאחור, בשטח הפתוח, חשוף כולו, עמד הטנק שלו ובו שני פצועים.

קוטלר רץ חזרה למטק שלו, נסע מרחק-מה מורחה ונכנס לתוך שוחה שהיה בה מחסה כלשהו למטק. הוא ניגש לבדוק את מצב הפצועים. מצבו של חזן הנהג נראה חמור יותר. "שמתי אותו על אלונקה על הסיפון, נתתי לו מים ונסעתי במהירות לנקודת פינוי הנפגעים. ברגע שהגעתי, הזעקתי מסוק, וידאתי שהוא מגיע, העברנו את הפצועים וראינו את המסוק נוסק".

חזן, אף שהיה לכאורה פצוע קשה יותר, נשאר בחיים. ישראלי הגיע לבית-החולים ושם מת מפצעיו כעבור שלושה שבועות. אחיו, מפקד פלוגה בשריון, נהרג כמה ימים לפניו בעת צליחת התעלה.

לנוע מהר לכביש המיתלה

כאשר ראה עוזי שכל התקדמות באיזור מפעל הגבס כרוכה במחיר כבד — ומצבו של ה"כפר" עצמו עדיין אינו קריטי — החליט, כי ימתין לפלוגה ל' של וייצמן עד שתחזור מן התידלוק, ויבצע את ההתקפה בכוח של שתי פלוגות, תוך חיפוי. לקראת 11.30 כבר היה וייצמן בדרך חזרה.

הגדוד לא עמד עתה בקרב אש, אבל נתון היה להפגזה ארטילרית כבדה. בעת שהגיעה הפלוגה נתקבלה פקודה בהולה ממפקד החטיבה לעזוב במהירות את דרום הגזרה ולנוע צפונה לעבר כביש המיתלה, כדי להצטרף אל הכוח של גדוד עמנואל, ולהיערך שם לבלימה מול מה שנראה כמאמץ מצרי לפרוץ בכוח שריון לכיוון מיצר המיתלה. עוזי כינס את שתי הפלוגות, נע צפונה ונערך לבלימה — תחילה באיזור כביש המיתלה ואחר-כך על רכס קרת אל-מורה, השולט על המרחב.

קוטלר, שוידא כי נפגעי הטנק של ישראלי פונו, חזר עתה — טנק אחד מכל פלוגה א' — לאיזור ה"כפר". היתה לו תחושה קשה כשנסע בגפו, ללא כל חיפוי, אך ידע עד כמה הוא דרוש. כשהגיע סמוך ל"כפר", ראה שהאיזור ריק. הוא התקשר לחדר המלחמה והסתבר כי שכחו אותו; הוא שאל היכן גדוד עוזי ונאמר לו להצטרף אל הגדוד בקרת אל-מורה.

לראשונה — השמדת טנקי אויב

מוטי, ועמו שלושה טנקים, חברו אל עמנואל, אשר יצא לגיחת נגד וכבר היה פרום על הכביש באיזור המאדו-נה; משהגיעו הטנקים של מוטי, הצטרפו לקו והחלה התקפת נגד. בפעם הראשונה מאז נכנסה החטיבה למלחמה, היתה זו היתקלות בטנקים מצריים. ההסתערות באיזור המאדונה נסתיימה בהשמדת שני טנקים מצריים. אך בסיום ההתקפה פגע פגז זרחן בטנק של בלפר, סגנו של מוטי, ומן הכוח נותרו שלושה טנקים.

בשלב זה קיבל עמנואל את הפקודה להינתק מקו המעוזים ולייצב קו הגנה במרחק שבעה קילומטרים מזרחית לתעלה. "לגבי, היתה זו ההחלטה הקשה ביותר בכל המלחמה. המעוזים בגזרה עדיין לא נפלו. ככולם נשארו לוחמים. אבל לפנות אותם כבר אי-אפשר היה. וכך, אתה יודע שאתה עוזב אותם, אבל אינך יודע מתי תוכל לחזור".

בבסיס התותחנים הנטוש

כשעה זו, בערך, נסתיימה גם הרפתקאתו הבלתי צפויה של המ"מ יאיר שבתאי מפלוגתו של יוני הכהן. יאיר הופקד בלילה על הטנק אשר נפגע ממטען-צד, נתקע בדרך הגישה ל"מזח" ומחוסר טנקים לא נגרר לאחור.

כבוקר התקשר יאיר למ"פ שלו והזכיר לו את קיומו. המ"פ העביר את ההודעה למג"ד, והלה — שוב באמצעות יוני הכהן — הורה ליאיר לנטוש את הטנק ולסגת לבסיס התותחנים, כיון שהגדוד מייצב קו חדש. לאחר רבע שעה דיווח יאיר, כי הוא נתון בלחימה מטווח קצר עם חיילים מצריים שכיתרו את הטנק. תשובת המג"ד היתה כי אין ברירה. הצוות של יאיר חייב להגיע ברגל לבסיס, מאחר שהגדוד נערך לבלימה ולא יוכל לחלץ אותו.

יאיר הבין. הוא פקד על הצוות ליטול נשק אישי. הארבעה קפצו מן הטנק, ונסוגו ממנו תוך חיפוי הדדי. אחר-כך צעדו מרחק שמונה קילומטרים והגיעו לבסיס התותחנים. הם מצאו במים נטושים. לנוכח ידיעות על נחיתה מצרית באיזור ראס-סודר — קיבלו חיילי הבסיס הוראה ל"התקיף" לאחור. כאשר הגיע הדיווח הזה לעוזי, שאל מי מדווח ואיך. יאיר עצמו דיבר בקשר, וסיפר כי מצא בכסים טנק תקוע מפלוגה א' של גדוד עמנואל. הטנק היה פגוע אבל הקשר פעל. עוזי הורה ליאיר לנסות ולתקן את

צפונה יותר, במרכז הגזרה מול מעוז "מפצח", ניצבו המג"ד עמנואל והפלוגה של מוטי פו אחרי לילה בו הדפו התקפות על המעוז וסיכלו נסיונות מצריים להקים גשרים על המים. כבוקר פתחו סוללות הארטילריה המצריות בהנחתת מסך עשן כבד על כל הגזרה, שנועד — כפי שהסתבר, מאוחר יותר — לחפות על מאמץ הגישור. אולם, בעת ההפגזה היה עמנואל משוכנע, כי זו התקפת גזים. "זה היה עשן צבעוני, סמיך ומחניק. דיווחתי על כך למעלה ונתבקשתי לתאר מה בדיוק המצב. הוריתי לאנשי המעוז וגם לצוותי הטנקים להרכיב מסיכות". מוטי פו הפצוע באפו הרגיש מחנק עד כדי חוסר יכולת לנשום.

אבל, לא היתה זו התקפת גזים. המצרים הצליחו להקים את הגשר ומוטי ראה את כלי השריון המצריים העוברים על הגשר וביניהם גם טרקטורים. "עלינו שוב לראמפות וירגנו. אש הארטילריה היתה חזקה. פצצות זרחן, ירדו' עלינו. המשכנו בריר". שני הטנקים ששלח מוטי לתידלוק ולחימוש עדיין לא חזרו, ואלה שנותרו עם מוטי, תחמו"ר שתם הלכה ואזלה.

דלק מחביות הגנרטור

לאחר השעה 09.00 בבוקר נשלחו שני טנקים נוספים לאחור, אחד מהם של מוטי, לתידלוק ולחימוש בתעוז "נוצה". "הגעתי בלי כל תחמושת ובטיפות הדלק האחרונות ממש. חשבתי שאמצא בתעוז הכל, אך לא היה שם מאומה. הדרגים עדיין לא הגיעו ואני יודע שזקוקים לי. עשיתי סיבוב ברגל בתעוז. מצאתי את חביות הדלק של הגנרטור. פתחנו אותן והתחלנו לשאוב. זה היה מעט מאוד אבל בכל זאת משהו. ניגשנו אל הטנקים הפגועים שהיו בתעוז, ביניהם הטנקים של יוני גלעד, ולקחנו מהם את כל התחמושת. בינתיים הגיעו גם הדרגים. אירגנתי לי כמה טנקים. עובדה, באתי לתעוז עם שניים, חזרתי עם חמישה".

מוטי היה בדרכו חזרה לאיזור "מפצח", תוך כדי לחימה ורדיפה אחרי חוליות של מצרים בשטח, כאשר שניים מהטנקים עלו על מוקשים, ופרסו זחלים. שני טנקים אחרים חיברו אליהם כבלים ותחלו לגרור אותם, אך תוך כדי כך נתקבלה הוראה דחופה לעזוב את הכל, להעביר את האנשים מן הטנקים הפגועים לטנקים השלמים, ולנוע מיד לכיוון מזרח, מאחר שהמצרים ניסו לתקוף בציר המיתלה.

בשלב זה היה המח"ט ער לסכנה של כיתור חלק מכוח

כשלוו החילוץ של אנשי "ליטוף"

שריון-בשריון בציר הג'ידי

בעקבות ידיעה על נחיתת כוח שריון מצרי מדרום למעון "ליטוף", היו הטנקים של גדוד דוד מרוכזים בכוקר זה, יום ראשון, 7 בחודש, בצפון הגזרה, על כביש הג'ידי ודרומה לו. לקראת כוח פלישה זה נעו עכשיו הטנקים של דוד דרך אותן דיונות שנעזבו לאחר לחימת הלילה — הפעם במריקה מצפון לדרום.

השריון המצרי נתגלה פרום בקו, שמונה עד עשרה טנקים (לפי תצלום משעה 09.00 מאותו בוקר, היו כ-80 טנקי אויב ערוכים מול גדוד דוד). ניתנה פקודת אש. קרב השריון-בשריון היה קצר. בסופו היו שבעה טנקים מצריים מי-54 אחוזי להבות. במרחק 500 מטרים בערך, מדרום לטנקים המצריים, ליד טנק ישראלי פגוע, שכב אותה עת סמל ניסנהאוז הפצוע, וצפה בלחימה. בהמשך היום נפל ניסנהאוז בשבי ועל מה שראה מן הקרב הזה, סיפר לאנשי גדוד דוד רק כשחזר ממצרים, כעבור ארבעה חודשי שבי.

משחוסל כוח מצרי זה, פקד המח"ט על גדוד דוד לנוע חזרה מזרחה, ולהיערך על רכס שולט מדרום לתעון "מצווה". הגדוד נערך מדרום לתעון, תחת הפגזה ארטילרית לא כבדה ביותר, כנראה מירי של ראשוני התותחים המצריים אשר עברו לגדה המזרחית של התעלה. למערך זה הצטרפה פלוגה ג' של גדוד עמנואל בפיקוד בועז עמיר, שהתארגנה במשך הלילה בתעון.

מישהו מתקרב עם דגל לבן

בשעה 14.00 אחרי הצהריים קלט המח"ט קריאה ממעון "ליטוף": "מישהו מתקרב עם דגל לבן". דוד הוזהר את המעון: "לא לירות, לתת לאנשים עם הדגל הלבן להיכנס", אחרי כמה דקות שמע דוד, כי האיש עם הדגל הלבן היה חייל מהמעון הדרומי, "ליטוף ב'", אשר נפל כבר לידי המצרים. הם שנתנו בידו דגל לבן ופקדו עליו להיכנס למעון הצפוני, "ליטוף א'", כדי לקרוא לאנשיו להיכנע. הם אמרו, שאם לא ניכנע, ישחטו אותנו", אמר קשר המעון.

דוד נוכח לדעת כי מפלוגה א' בפיקוד ירון מרדיקס, אשר היתה בלילה בתוך המעון, לא נותר איש בחיים. "ליטוף ב'" המדולל נשמט ואנשיו נשבו, ולאנשי "ליטוף א'" לא נותרו כל סיכויים. "רציתי שייכנעו. לפחות נראה אותם בחיים אי-פעם. ביקשתי מן המח"ט אישור לכניעה. הוא העביר את הבקשה הלאה, קיבל תשובה שלילית והעביר אותה אלי".

במקום כניעה החליט המח"ט כי ייעשה נסיון חילוץ. לפי התוכנית, צריכים היו אנשי המעון לבקש שהות

הטנק, והלה עם צוותו החלו בעבודה. לעת ערב הצטרף הטנק המתקן לחניון של גדוד עוזי.

שריונאי המעוז משמידים טנקים

הטנק הכשיר היחיד מפלוגה ב' של גדוד עמנואל, הטנק של סגן אבי גור, סיים בשעה זו מרדף פרטי. עוד בכוקר קיבל הוראה מעמנואל להדרים ולנסות לגלות שני נגמ"שים אמפיביים מצריים, שחדרו באיזור קרת אל-מורה.

אבי פתח במרדף כאשר עמו עוד נגמ"ש אחד מפלוגת הסיוור. "רצנו לאורך דרך החת"ם. הגעתי לאיזור מחנה התותחנים ובכל מקום שהגעתי אליו, הסתבר לי, כי שני כלי הרכב המצריים הקדימו אותנו בכמה דקות. בסוף, שמעתי בקשר, שהם נמצאים כבר ליד הלגונה שמדרום למזח. התקרבו לשם, וגילינו אותם. אמרתי לתותחן ל, הרביץ' שני פגזי מעין. כלי הרכב נפגעו. אחד מהם נעזב על-ידי אנשי הצוות, שכרחו אל תוך המים. לפני שהספקנו לירות מדרה שניה, ראיתי אותם נדלקים".

האנשים שבתוך המעוז — הם שעשו זאת. המח"ט רמי דורון הבחין בשני כלי הרכב המצריים עולים על רצועת החוף מדרום ללגונה. "הייתי אז מפקד טנק יחיד. רצתי אל אחד הטנקים, זה שהתמסורות שלו היו מפוצצות. הטנק הזה היה בעמדה מצוינת, מאחורי מחסה, מוסתר כולו ורק התותח כחויץ. עליתי לטנק, אלברט דהאן היה אתי. מד-טווח לא היה לנו. נתתי לו טווח מוערך וירינו שלושה פגזי מעין. הראשון היה, ארוך, השני היה קצר, גם השלישי היה קצר. חישבתי מהר את האל-פיות והגעתי לטווח מדויק: 1700. אמרתי לאלברט: עכשיו אנחנו פוגעים. תכניס ח"ש! שם פגז ח"ש, 1700 — פגענו. הנגמ"ש התפוצץ, אחד מהשניים. אחר-כך ירינו עוד שני ח"שים, כדי להיות בטוחים. שניהם בפגים. אני רוצה לעבור לטנק השני — באותו רגע אני רואה שכבר פגעו בו. אלה-היו שני אנשי צוות אחרים, שהספיקו להפעיל טנק אחר — המען-קשר, משה דבורה והנהג המקורי שלי, מאקסים מהלול. הם ירו בעצמם, כלי מפקד טנק, בלי שום עזרה. מדדו טווח וירו. כך השמדנו את השני".

לפנות ערב חזר מוטי פז עם פלוגתו לגדודו המקורי, גדוד עוזי. כמוהו חזר גם קוטלר, טנק אחד מכל פלוגה א', אל גדודו, גדוד עמנואל. לעת הזאת מנה גדוד עמנואל שלושה טנקים פעילים: אחד של המח"ט, אחד של סגן מפקד פלוגה ב', אבי גור, ואחד של מפקד פלוגה א', קוטלר. פלוגה ג' כולה היתה באותו שלב תחת פיקוד גדוד דוד, ושלושה טנקים של פלוגה ב' היו בראס-סודר. גדוד עוזי פרס על הרכס השולט מעל לתעון "נוצה", ושלושת הטנקים של גדוד עמנואל נכנסו לחניון לילה בצומת כביש המיתלה וציר הרוחב.

הירושלמיים לאחור. אלה הצטרפו, בהמשך, ללחימה בגזרה כחיילים רגליים.

בלילה נכנס הגדוד לחניון. הפלוגה של בועז עמיר, אשר הספיקה לתדלק ולהתחמש כתעוז עוד בלילה הראשון היתה ערוכה לפניו. הטנקים של פלוגה ב' ופלוגה ג' מגדוד דוד היו ערוכים מאחור, זאת כדי שינועו בדירוג לתוך התעוז לצורך חימוש ותדלוק. (פלוגה א' של ירון מרדיקס — לא היתה קיימת עוד. הטנקים הנותרים שלה חולקו בין ירון רם ועירא עפרון, ועד סוף המלחמה ימנה גדוד דוד שתי פלוגות בלבד).

טנקים מצריים בתוך החניון

קרוב לחצות הלילה — איש לא הבין כיצד — חדרו לפתע שני טנקים מצריים לתוך החניון ממזרח. פקודת האש לחשמידם השתהתה, עד שהיה ברור מעל לכל ספק כי אלה טנקים של האויב; ומשניתנה — הספיקו כבר להסתלק. דוד העביר הודעה לבועז עמיר, שנמצא כארבעה קילומטרים מערבה, לחסום את דרך נסיגתם. בועז הבחין בהם וציין את המטרה לתותחן. אך התותחן ראה את צללי הטנקים כמנקים וירה לעבר הצללים; הטנקים המצריים המקו. תאורה לא היתה לבועז, ואבק המטח הראשון כיסה את המטרות ולא איפשר ירי נוסף.

אבל הטנקים המצריים לא הרחיקו לנוע. אחרי ככרת דרך נורו עליהם טילים מצריים ממערב לתעלה והעלו אותם באש.

כדי להחליט האם להיכנע אם לאו, ובד כבד יתקדם הגדוד כולו לקראת המעוז. אחר-כך ייצרו הטנקים, יחד עם הארטילריה מאחור, מסדרון-אש, ועל פי פקודה ירצו אנשי המעוז בתוך המסדרון הזה מזרחה, אל הטנקים.

מסדרון-אש למילוט

עם תחילתה של ההנחתה הארטילרית, התקדמו שלוש פלוגות הטנקים — של עירא ושל ירון מגדוד דוד ושל בועז מגדוד עמנואל — משני צדי הכביש ופתחו בירי בכניון ישיר לעבר שני צדי המעוז.

תוך כדי מאמץ ליצור מסדרון מילוט, הופיעו טנקים מצריים ופתחו באש על כוח החילוץ. דוד קרא בקשר לאנשי המעוז להתחיל להיחלץ ממנו על פי התוכנית. השעה היתה 15.30 אחר הצהריים, השמש ממערב סינוורה את העיניים, ותצפית היתה כמעט בלתי אפשרית. הקריאות אל אנשי המעוז חזרו ונשנו. איש מהם לא הופיע. בנשימה עצורה ותוך לחימה עם כוחות מצריים מדרום, המתינו הטנקים לשוב.

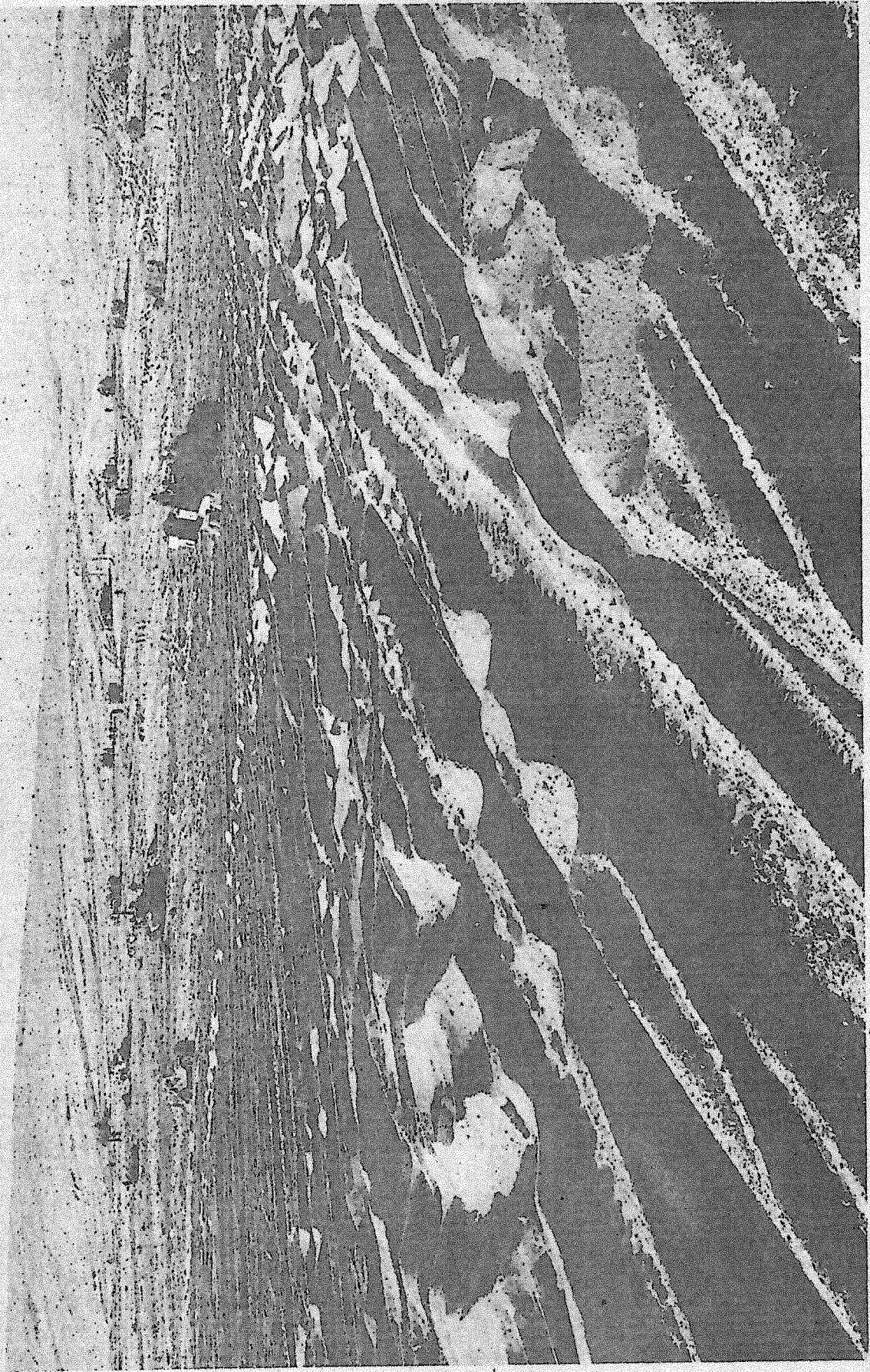
כפי שתצטייר התמונה לאחר שיבת השבויים ממצרים, לא היו סיכויי הצלחה של התוכנית מלכתחילה רבים. חלק מאנשי המעוז נפגעו על-ידי חיילים מצריים עוד בפתאי הבונקרים. אחרים — לא הבחינו בין הטנקים השונים במחומה שנוצרה, ורצו הישר אל הטנקים המצריים מדרום למעוז.

כשעתיים, המתינו הטנקים, תוך כדי לחימה, לאנשי המעוז. לאחר השעה 17.00 לא היה עוד למה לצפות. כפקודת המח"ט חזר הגדוד מזרחה, להיערך להגנה על ציר הניידי, באיזור תעוז, "מצווח".

הפצצה בטעות מהאוויר

בדרך חזרה עבר מבנה של מטוסי חיל האוויר מעל לכוח ואחד הפנטומים הטיל שתי פצצות על הטנק של אבי שמואלביץ, שהיה עתה סגנו של ירון רם. הטנק, התפרק לשתי חתיכות" — צריח לחוד ותובה לחוד. שניים מאנשי הצוות הוצאו מיד. שלישי — מאחור יותר. את הרביעי לא ניתן היה לחלץ וההנחה היתה כי נהרג, אך למחרת בבוקר הגיע כרגל אל הפלוגה — המום, אבל בריא ושלם.

גורלו של המעוז הצפוני, "בוצר" היה טוב מזה. למחרת, כשרם יעביר הגדוד את צפון הגזרה להטיבת מילואים, עתידים היו שלושה טנקים להיכנס למעוז ולפנות — יחד עם הטנקים של יהושע דנינו ועודד מור מגדוד עמנואל, שלחמו שם מתחילת הקרבות — את אנשי המילואים

מייצוב הקו להתקפות נגד

כינוס האצבעות לאגרוף חטיבתי

אור ליום שני, 8 באוקטובר, נסתיים השלב הראשוני של בלימת הארמיה המצרית השלישית בגזרה הדרומית של חזית תעלת סואץ. חטיבת דן שומרון (ובשש השעות הראשונות — גדוד עמנואל כלבד) כלמה את האויב, שכוחותיו מנו שלוש דיוויזיות, כשלושה קילומטרים מקו המים — למעשה על כביש התעלה.

המטקים של חטיבת דן שומרון שלטו כאש על שפת התעלה; המעוזים החזיקו עדיין מעמד, ואולם הדילדול החמור במספר המטקים של החטיבה, חייב היערכות בקו חדש. המח"ט ניבש לעצמו את קו הפעולה אותו ינקוט מעתה ועד לתפנית המכרעת הבאה במלחמה: „החלטתי לשים תצפיות יום ולילה, אשר ידווחו לי על מגמות המצרים, ובכל מקום שאעריך, כי שם הבעיה המרכזית, שם ארכו את כל החטיבה, שמספר המטקים שבה היה קטן עתה ממספר המטקים התקני בגדוד מטקים. כוונתי היתה לרכו את כל הכוח במקום החיוני, להשיג הישגים ול'התקפל' חזרה”.

זו נראתה לדין האפשרות היחידה — לכנס את האצבעות הפצועות של פלוגת המטקים ומחלקותיהם לאגרוף חטיבתי. ואכן, כבר בבוקר זה יצאו כוחות החטיבה להתקפות נגד מול המטקים המצריים, שצלחו את התעלה לכל רוחב הגזרה. עד אותו בוקר התרכזו כבר בגדה המזרחית של התעלה, בגזרת החטיבה, כ-300 מטקים של האויב, לבד מהחטיבות חי"ר וחטיבות ממוכנות.

רדיפה אחרי טייס פנטום

בצומת כביש המיתלה ודרך התת"ם עמדו בבוקר זה לבדם כוחותיו הקטנים של גדוד עוזי. (כמחצית ממספר המטקים הוחזרו לכשירות בשעות הלילה). הפקודה הראשונה שקיבל עוזי היתה משימת חילוץ: טייס פנטום, שמטוסו נפגע, צנח באיזור, סמוך למערך המצרי, והיה צורך דחוף לחלצו. עוזי הטיל את המשימה על פלוגה כ' של מוטי פו והצטרף אליה בסריקה. הפלוגה התקדמה עד למרחק קילומטר בערך מאיזור המאדונה, סרקה היטב את השטח, תוך כדי ירי חיפוי לכיוון מערב, אך את הטייס לא מצאה. אחריכך התברר, כי הטייס נאסף על-ידי כוחות שכנים מגדודו של עמנואל.

פלוגה כ' החלה לנוע חזרה לעמדות היום של הגדוד באיזור הצומת. בדרך צלל עליה מכנה של מטוסי מיג-17 בריקוט. הפגיעה היחידה היתה בטנק של מוטי.

הטנק לא שותק, אבל מהדהף העז נחבט ראשו של מוטי כמדף, ורסיס קרע את כובע המטקים שלו ושרט אותו עמוקות במצחו. המג"ד הכחין בפגיעה מרחוק, אבל אחרי כמה דקות התאושש מוטי ודיווח למג"ד: „אני בסדר, ממשיך”.

גדוד עוזי הודף התקפת חרמ"ש

בצהריים קיבל הגדוד דיווח על התפתחותה של התקפת חרמ"ש מצרי, בסיוע מטקים טי-34, מצפון לכביש המיתלה ומדרומו. לעת הזאת סיים גדוד עמנואל את התארגנותו בצומת כביש הרוחב עם כביש המיתלה. בפקודת המח"ט נע במהירות לגזרה, כשלהשתתף כבר ארבעה-עשר מטקים לעומת השלושה שנכנסו להניון בלילה, וזאת תודות לעבודה המאומצת של חוליות החימוש. את הפיקוד על פלוגה ב' של הנוף שנהרג, קיבל דני בגדל, שהגיע בשעות הבוקר של ה-8 באוקטובר.

עוזי פרס את הגדוד מכביש המיתלה וצפונה: פלוגה כ' של מוטי פו באיזור הכביש, פלוגתו של יוני הכחן מצפון לו ופלוגה ל' בפיקוד וייצמן במרכז.

סמוך לשעה 15.00 אחר הצהריים שמע עוזי רעמי ירי. הפלוגה של יוני הכחן היתה נתונה בקרב אש עם הכוח המשוריין המצרי, השמידה שלושה מטקים וכמה נג-מ"שים ושיפרה עמדות בכיוון צפון. בעיצומו של הקרב נפגע אחד המטקים. יוני הורה לצוות לחילץ, ל'התקפל' לאחור ולהשאיר את הטנק בשטח.

מבצעו של הנהג אלבוחר

המטק התחיל לבעור. התחמושת הקלה עלתה כאש תוך השמעת קולות נפץ. אחרי שהדף הכוח הפלוגתי את החרמ"ש המצרי והאגף הצפוני היה נקי, התפנה יוני לדאוג למטק הפגוע. נהגו, אלבוחר, נכנס לתוך תא הנהג שהלך והתמלא עשן, כשמעליו עפים כדורי מקלעים, ובקור רוח חילץ את הכלי לאחור. במשך הלילה עתידים היו אנשי החימוש להחזיר את המטק לכשירות מבצעית ולמחרת — הוחזר למערך הפלוגה.

בעוד אלבוחר מחלץ את המטק שלו במבצע יחיד, גילתה פלוגה כ' של מוטי, שנמצאה באגף הדרומי של הגדוד, כוח שריון מצרי ניכר, כ-20 מטקים, מתקרב מדרום-מזרח, מאיזור ה"מוזה", לכיוון ציר המיתלה. המג"ד שאל את מוטי אם הוא רואה אותם, ומוטי פתח עליהם באש אבל הטווח היה גדול מדי, כ-4,000 מטרים. המטקים המצריים נעצרו, נפרסו ופתחו באש. עוזי נאלץ להשאיר את הפלוגה של מוטי בחיפוי ולהוציא את פלוגתו של וייצמן מעמדותיה הטובות אל השטח הפתוח דרומה, כדי שתגיע לטווח ירי יעיל מול המצרים, על אף הסיכון החמור שהיה בחשיפה זו.

גדוד עמנואל תקף באגף

בשלב זה, הפעיל המח"ט את גדוד עמנואל. בעוד הפלוגות של עוזי מנהלות קרב אש עם כוח השריון המצרי במוותחים ארוכים, ביצע הגדוד של עמנואל איגוף עמוק דרומה ותקף את השריון המצרי באגפו.

לראשונה מראשית המלחמה חשו עצמם אנשי גדוד עמנואל כמלוא כוחם. בהתקפתם המהירה השמידו כחצי תריסר טנקים מצריים ומשאיות, שנעו בעקבות הרכב המשוריין, והגיעו עד למרחק כשלושה קילומטרים מקו המים. חדירת הגדוד מערבה היתה כה עמוקה, עד כי גם המח"ט וגם המג"ד עוזי היו מודאגים, פן יפגע גדוד עוזי בשוגג בכוחות של עמנואל שהיו קרובים מאוד לכביש התעלה. תוך כדי לחימה הפעיל גדוד עמנואל רימוני עשן, כסימני זיהוי לגדוד עוזי, אשר לחם צפונית לו. כל השטח המשתרע מרכסי קרת-מורה, דרומה-מערבה עד כביש התעלה, וצפונה עד מעוז, מפצח ב"י, היה בשליטת הגדוד, ובלב כולם קיננה ההרגשה, כי הנה תגיע הפקודה הצפויה והמיוחלת, לנוע ולחבור אל מוצב ה"מוזח" המכותר.

בשעות הערב הגיע סגן מפקד הגדוד עם משאיות האספקה והגדוד תידלק והתחמש. בלילה נערך גדוד עמנואל בשלושה חניונים על דרך החת"ם מקרת-מורה ועד ציר "יורה" בדרום.

גדוד עוזי נכנס לחניון לילה מדרום-מזרח לתעוז, נוצה. ממוך לחצות נודע, כי צוות של מטוס פנטום, שנפגע מעל לשטח המצרי, נמש את מטוסו וצנח באיזור. המג"ד חזרה לפלוגה של מוטי לצאת לחפש את הטייסים ולחלצים. מוטי לקח עמו טנק נוסף פנה צפונה ועוד בהיותו בתנועה ביקש סימני הזדהות. שעה ארוכה שוטטו הטנקים בשטח, התרחקו צפונה ומערבה והתקרבו באורח מסוכן אל המערך המצרי — עד שהבחין מוטי בניצנוצים קלושים. נסענו מהר לאיזור, ואז, לפני שהגענו, ירד הליקופטר ואסף אותם.

גדוד דוד לגזרת המיתלה

חייל בודד צועד בחולות

בבוקר זה, ה-8 באוקטובר, קיבל גדוד דוד פקודה דחופה ל"התקפל" מזרחה לדרך החת"ם, כיון שהדרך הפכה לקו החפצצה של חיל האוויר. הגדוד, "התקפל" לאחור במהירות והמתין לסיום גיחות התקיפה של המטוסים.

בשלב זה הופיע מאחור חייל בודד, הנהג מן הטנק של אבי שמואלביץ, אשר חשבו כי נהרג.

השמדה באיזור המחנה הפולני

ב-10.30 הסתיימו תקיפות המטוסים. גדוד דוד חזר

ונע מערבה ותפס עמדות באיזור המחנה הפולני. הפלוגה של ירון רם מצפון, הפלוגה של עירא מדרום, והפלוגה של בועז ממזרח. כאן גילו כוח גדול של טנקים מצריים — שתי פלוגות — מתקדם מכיוון האגם מזרחה.

הקרב התנהל במוותחים ניכרים, כ-3,000 מטרים, קרב שריון-כשריון, כפי שאומן וידע הגדוד. הפעם לחמו הטנקים כשהשמש בגבם. הם אף הסתייעו בארטילריה ארוכת טווח, שהצליחה לפגוע פגיעות ישירות בטנקים. כמחצית מן הטנקים המצריים הושמדו, והנתורים נסוגו במהירות. בתנופת הקרב שיאטאו הטנקים באש מקלעים גם עמדות רבות של חיילי חי"ר מצריים.

בסיום הקרב היתה כגוד הרגשה, כי ניתן להתקדם ולהיאחזו מחדש בקו התעלה. ירון רם, שהיה באגף הצפוני של הגדוד, ולפניו השתרע שטח פתוח, ביקש זאת במפורש. אולם מפקד החטיבה ידע כי בשלב זה — עם הכוח שכידו — עליו לנהוג הסכון מירבי בטנקים: הנסיון שהצטבר הוכיח, כי טנקים שתנופתם נעצרת והנשארים בתוך מערכי החי"ר, סובלים אבידות קשות. בתום הקרב קיבל אפוא הגדוד הוראה חד-משמעית לחזור ולהיערך לכלימה באיזור תעוז, "מצווה".

טנקים מצריים ממערב ומדרום

הפלוגות של ירון ובעוז נפרסו בכיוון דרום-מערב ואילו הפלוגה של עירא, שצרכה תחמושת יותר משתי האחרות, חזרה לתעוז כדי להצטייד בתחמושת. עירא נכנס לתוך "מצווה". "אני מספיק בקושי לתת שתיים-שלוש פקודות ומתחיל להכניס תחמושת — ואז, יורדת' עלינו הפגזה ארטילרית איומה. הפגזים נופלים ישר לתוך המרובע של ארבעת הטנקים שלי, כשהתחמושת באמצע. תוך דקה, בלי לחשוב ובלי מתן פקודה, היינו כולנו בתוך הטנקים. הסתלקנו. כשהזרנו אחרי ההרעשה אל המקום הזה, ראינו שלא נשארה שם אבן על אבן."

ואף-על-פי-כן, נמצאה תחמושת לפלוגה בתוך התעוז. עירא התקשר עם בועז ועם דוד כדי לדעת להיכן עליו לחזור, והפלוגה יצאה מן התעוז — ארבעה טנקים בפיקוד שלושה קצינים. אחרי העיקול נפתח שדה ראייה עד לשפת האגם חמר הקטן ובקצהו, בטווח 4,000 מטרים, ניתן היה להבחין בכירור בצלליות של כתריסר טנקים מצריים. עירא החליט להיעצר ולתת לטנקים המצריים להתקרב ולהיכנס למווח יעיל. "אבל הם לא התקרבו, ואז גילו הטנקים שהיו באגף השמאלי שלי עוד 25 חתיכות. חיפשתי תגבורת, קיבלתי טנק אחד, בסדר, מספיק. היינו חמישה טנקים. נלחמנו."

הקרב התנהל לכיוון דרום בלבד, כי המצרים שלשפת האגם לא התקרבו. הפלוגה הדליקה טנקים של האויב בזה אחר זה, והמזל הטוב של "ללא נפגעים כצדנו", אשר עמד לגדוד מן הבוקר, הוסיף וליווה את הפלוגה גם עתה.

להעביר את הגזרה למילואים

בעיצומו של הקרב קיבל עירא פקודה מהמג"ד, שהיתה למעשה פקודת האוגדה, להפסיק את הלחימה ול"התקפל" אחורה, מאחר שצפון הגזרה עובר עתה לאחרייתה של חטיבת מילואים, אשר הגיעה לזירת הקרב. למעשה הגיע גדוד מחטיבה זאת, על שרשראות. עירא כעס והתווכח חריפות עם המג"ד: איך זה פוקדים עליו להפסיק את הלחימה כאשר יש עוד מנקים לחשימה. אבל פקודה היא פקודה.

בינתיים החשיך וכיון שעירא הכיר היטב את השטח, הפגש עם מח"ט המילואים שהגיע לקו והעביר את הגזרה לידי המג"ד חגי. "חבר טוב שלי, שהדריך אותי בקורס קציני שריון".

למעשה, נצטווה כל גדוד דוד להדרים ולהיכנס למערך החטיבתי במרחב ציר המיתלה. פלוגה ג' של ירון נעה ראשונה. תחילה חשב המג"ד לבחור בדרך הקצרה, היא דרך החת"ם. אבל אחרי ששיירת אספקה של כוח מילואים, שעברה בדרך זו, נחלצה בנס ממארב פילים — תוקלט על עקיפה עמוקה מזרחה בכביש הרוחב.

על הפלוגה של עירא הוטלה המשימה להעביר לריכוז החטיבתי את כל המנקים הפגועים של הגדוד. "היו לנו שם שנים-עשר מנקים בתוך תעון, מצווחה, אנשי צוות היו לי בקושי לארבעת המנקים הכשירים שלי. בינתיים הלך גם המנך שלי, ההינעים הסופיים נגמר. וכך הוצאנו שנים-עשר מנקים בעזרת שלושה. איך? שלושה מנקים, שהיו מושבתים לגמרי, נגררו על-ידי חמישה מנקים. בשבעה מנקים הושבתו איש צוות בכל אחד, אמרתי להם שידליקו אורות ויסעו במהירות של חמישה-עשר מייל אחד אחרי השני. מנך אחד היינו מוכרחים להשאיר. אפילו להזיז אותו לא יכולנו".

בוה הסתיימה, למעשה, לחימת הגדוד והחטיבה כולה באיזור הגידי.

הפיתוי הקשה: לפרוץ למעוזים

יום לחימה זה, ה-8 באוקטובר, עמד אפוא בסימן יוזמות התקפיות של חטיבת דן שומרון בגזרה הדרומית של החזית המצרית. גדוד דוד בצפון הגזרה, גדוד עוזי וגדוד עמנואל במרכזה — הצליחו לא רק לבלום את כוחות השריון המצריים אלא אף להדוף אותם מערכת, להשמיד מנקים רבים, לעבור בין המוני הרגלים החמושים בכלי נשק נגד-מנקים ולהגיע לכביש התעלה עד שעות הערב.

מפקד החטיבה ראה בוה הישג רב לקח: "היינו כל כך קרובים למעוזים, עד כי לרגעים כמעט התפתיתי לעשות מאמץ פריצה נוסף, לחבור אל המעוזים ולחזור.

אבל בשיקול מפוכח ברור היה לי, כי אם נעשה זאת, לא יהיה לנו עם מי לצאת משם. הכרנו את תוצאות היום הקודם. היינו קרובים למעוזים, אבל לא נכנסנו, ולפנות ערב, התקפלנו חזרה".

ארבעה בטנק שחירפו נפשם

טנק מצרי בפורט-אופיק

כשוליים הדרום-מערביים של הגזרה, בתוך מעוז ה"מזח", התרחש ספיה דרמטי של קרב הכלימה, אשר במרכזו עמד מנך אחד מפלוגה א' של גדוד עמנואל ובו ארבעה לוחמים.

עוד ביום הקודם הופיע מול ה"מזח" (מעבר למים בפורט-אופיק) מנך מצרי, אשר הטיל מוראו על המעוז. כל אימת שיצאו אנשים מן הבונקרים ותפסו עמדות ירי, הגיח המנך המצרי מאחורי מחסה, ירה בתותחו והפעיל את מקלעיו. הנפגעים מירי המנך רבו והלכו, עד כי מפקד המעוז, שלמה ארדינסט, התקשה להוציא אנשים לתצפית, וללא תצפית היה המעוז כעיוור המנשש באפלה.

בערב וכלילה חיפשו המ"מ רמי דורון — המפקד הכשיר היחיד בין צוותי ארבעת המנקים שהיו במעוז — ושלמה ארדינסט דרך להשמיד את המנך המצרי. גם מגן-מפקד פלוגה א', ישראל קרניאל, הפצוע קשה, השתתף בהתייעצות. לכאורה, צריך היה אחד המנקים של פלוגה א' לנסות להשמיד את המנך המצרי. אבל לשם כך היה עליו לתפוס עמדה כאגפו הדרומי של המעוז, אשר היה כבר בידי המצרים.

שלושת המתנדבים

עם בוקר, ידע רמי דורון, כי חייב הוא לצאת למשימה, על אף שגבלה בהתאבדות. "אמרתי לארדינסט, כי נעשה תרגיל — אני אצא עם המנך ואדווה לו בקשר ברגע שאהיה מוכן. הוא יתחיל אז לחמם את הגזרה, להרגיז אותם ממש, לירות ולזרוק רימונים, כדי שהמצרים יצטרכו להעלות את המנך שלהם ממול. אני כבר אהיה אז בעמדת המתנה. המנך המצרי יעלה ואז ידווה לי ארד-ניסט על מיקומו — כך לא אצטרך לחפש אותו, ואוכל לעלות לעמדת ירי ולנסות להשמיד אותו".

התוכנית סוכמה, הכל תואם. אחד הנהגים של צוותי השריון, מוסקוביץ, הגה רעיון פשוט ומחוכם להוציא את הפריסקופ מתא הנהג של המנך ולתת אותו לנהלאים לצורך תצפית, כדי שלא יצטרכו לחשוף עצמם לצלפים. לאחר מכן ניגש רמי אל השריונאים תיאר לפנייהם את אשר בדעתו לעשות וביקש מתנדבים. התנדבו אלכרט דהאן, התותחן, יצחק מילס, המען-קשר ומשה דבורה, הנהג.

פגז בקנה, רימונים בצריח

לאחר שנקבע הצוות, הורה רמי למילס להכין שלושה פגזים חודרי-שריון ורימונים. אחרי שהוכן הכל, עלו הארבעה למגן — היחיד מבין הארבעה שבמעונו אשר היה כשיר הן ליהי והן לתנועה.

המגן צריך היה לעבור על פני בונקר השריון כאגף הדרומי של ה"מוח". במקורו הוכן בונקר זה לקליטת מחלקת שריון במצבים של כוננות גבוהה. רמי ידע, כי כבונקר התכצרו חוליות נ"ט מצריות. הוא הורה אפוא לתותחן, דהאן, כי בעת שינוע המגן אל עמדתו בדרום ה"מוח" — יחדיר לתוך בונקר השריון פגזי מעיד. אחרי כן הורה רמי לתותחן להכניס פגז ראשון לתוך הקנה. הוא עצמו שם רימונים בתוך תא המפקד בצריח ופקד על הנהג לנוע.

המגן מתלקח

"ברגע שיצאנו מן השער, דפקתי לתוך הבונקר את הפגז הראשון. כאשר התקרבו אל הבונקר זחינו עשרה מטרים ממנו, דפקתי פגז שני, ישר לתוך הפתח. זרקתי גם שני רימונים ועכשיו הייתי בטוח שמצד הבונקר אין לי מה לחשוש, שאף אחד לא נשאר שם חי. הגעתי לקו אחד עם הפתח — ואז חטפנו את האר.פי.ג'י. איך זה קרה? פשוט, הם לא היו בכלל בתוך הבונקר, אלא מאחוריו, מוגנים על-ידי בטון, וכל הפגזים והרימונים שלי לא, הזיוו' להם. הם הכניסו לנו פצצת אר.פי.ג'י. משווח עשרה מטרים והמגן נדלק במקום".

המגן התלקח. ארבעת אנשי הצוות קפצו החוצה. בגדיו של רמי התלקחו. רגליו הפכו לאבקות. אבל הוא התגלגל בחול, במהירות, חבט בידיו על הלהבות וכיבה את הדליקה. בעודו עסוק בכיבוי עצמו זינק אחד החיילים המצריים מחוליית הבזוקה בריצת אמוק, בלי נשק, חמוש בסכין קומנדו כלכד, להתנפל עליו. אחד מאנשי המעוז, שראה את החייל המצרי, קפץ אל המקלע, ירה צרור ארוך וקטל את המצרי אשר הניף כבר את הסכין. החייל, טוראי כוחבט, היה טירון כמעט, בחודש השלישי לשירותו, טכנאי הגנרמור של המעוז, ללא אימון, והפעיל מקלע אולי כפעם הראשונה בחייו. רמי לא ראה את איש הקומנדו המצרי מסתער עליו ולא ידע כי כוחבט הציל את חייו. רק כשחזר מן השבי המצרי — שמע את אשר אירע.

דהאן נהרג בחצר

רמי הצליח לכבות את האש שאחזה בסרבלו ורץ שפוף אל תלולית עפר קרובה. שם מצא את יצחק מילס ואת משה דבורה, ומשכ ראה את דהאן יושב שפוף בקטע שבין החיילים המצריים שעמדו עכשיו על הסוללה, לבין

המגן. שלושת אנשי הצוות נמלטו דרומה, אבל דהאן התותחן, אשר מיקומו במגן הותיר לו מרחב ראייה מצומצם, קפץ צפונה, לכיוון חיילי האויב והסתתר שם מאחורי קפל קרקע נמוך. היתה זו הפעם האחרונה שראה רמי את אלברט דהאן. מהמעוז ראוהו קופץ על רגליו, מנסה להימלט חזרה צפונה, נורה בצרור ארוך, מודעזע ונופל.

מילס נפגע, דבורה נפגע

רמי דורון, משה דבורה ויצחק מילס היו במרחק 30 מטרים מן המצרים, שהחלו לצלוף בהם — ובמרחק קטן מזה מן המגן הכועז שעמד להתפוצץ על כל התחמושת שבו. הם ידעו, כי לרוץ צפונה, חזרה למעוז לא יוכלו. דרומה מהם היה קצה המוח, שנשק במים, חסום בגדר תיל תלת תלתית גבוהה. לרגע קיווה רמי שיקרה גם, שיירו מן המעוז פצצת עשן. אבל הנם לא קרה.

"אמרתי להם: חכרה, אין ברירה, צריך לרוץ לכיוון המים". היו לנו כ-50 מטרים לרוץ. השטח פתוח שם לגמרי. המצרים עמדו מאחורי בונקר השריון, ירו בלי הרף לעברנו והיריות של החכרה שלנו מן המעוז לא הזיוו' להם. התחלנו לרוץ. לא היה לנו נשק, את הנשק השארנו במגן. לא היה לנו איפה להסתתר, או לקפוץ מאבן לאבן, זה היה שטח חולי פתוח לגמרי. יכולנו רק לרוץ, ליפול, לרוץ, ליפול. רצנו כמפוזר, לא ראיתי מה בדיוק קורה לשני האחרים. אל הגדר הגענו דבורה משה ואני. הסתכלנו לאחור. ראינו את מילס שוכב ללא תנועה. פגעו בו. אנחנו השניים הצלחנו להגיע לגדר רק במקרה. החטיאו אותנו.

"החלטנו לעבור את הגדר. דבורה — רק הגיע לשם, לא נשכב אפילו, רצה לקפוץ מיד מעבר לגדר. היו שם תלתלים למטה ותלתל שלישי על השניים. ברגע שחת-רום, קיבל צרור ונפל לידי. ראיתי את הפצע בצווארו. הוא מת במקום. לא סבל, מת ממש במקום.

בשחייה אל השער הצפוני

"נשארתי לבדי. לא ניסיתי לעבור את הגדר מלמעלה, דבורה מת כשניסה לעשות זאת. התחלתי לחול מתחת לגדר, עם הרגליים קדימה. איך עברתי שם — אני באמת לא זוכר. עובדה שהייתי בצד השני. כשהייתי שם, התגלגלתי לתוך המים. עם כוויות ברגליים לתוך המים המלוחים. הייתי כבר בתוך המים והם המשיכו לירות עלי. הכנסתי גם את הראש. שחיתי קצת לעומק ואחר-כך התחלתי להתקדם לכיוון השער הצפוני. הגעתי לשער הצפוני, נכנסתי דרך הגדר והתקדמתי לתאג"ד. כנראה הייתי המום. החובש הפשיט אותי ונתן לי זריקה. סיפרו לי כל מיני דברים איך נכנסתי לשם. אני עצמי אינני זוכר".

המערכה על פתחת המיתלה

התקפה דיוויזיונית

מוטי נבהל, הבהיל והשמיד

בוקר יום שלישי, 9 בחודש, מצא את המיכת דן שומרון נערכת לקידום התקפה מצרית רבתי באיזור המיתלה: התקפה של דיוויזיית הרגלים ה-19 מתונכרת בחטיבת שריון וביחידות סיוע. דן ריכז לבלימה את גדוד עוזי בציר המיתלה ואת גדוד דוד על רכס קרת אל-מורה מדרום. גדוד עמנואל נועד להנחתת התקפה מהאגף, בעיתוי המתאים.

כשקיבל המג"ד עוזי את דו"ח קצין המודיעין על הטנקים ועל הנגמ"שים המצריים המתקרבים לתעוז, "נוצה" שלח מיד את מוטי פו — פלוגה כ' שמנתה ארבעה טנקים — לתפוס את העמדות הגבוהות שמדרום לתעוז. מוטי עצמו הגיע ראשון לעמדה, "אני מגיע ומיד רואה שני טנקים מצריים במווח 80-100 מטרים. הכחלנו אותם, כמו שהם הבהילו אותנו. זה לא לקח הרבה; תוך שניות הם חטפו — השמדנו, את שניהם. מיד הופיעו הרגלים והתחילו לירות בבזוקות, השככנו אותם ותפסנו את המקום השולט, צמוד לכניסה של, נוצה".

פלוגה ל' בפיקוד וייצמן ופלוגה מ' של יוני הכחן, שנש-לחו באיגוף אל מצפון לכביש, גילו את הטנקים המצריים בטווחים ארוכים יותר. פלוגה כ', שהיתה הצפונית יותר, פתחה בירי מהיר מטווחים בינוניים, ותוך דקות אחדות פגעה בחמישה טנקים מצריים. היתר התחילו לאגוף ממזרח. מוטי העביר שני טנקים לאנפו הימני והללו השמידו את הכלים המצריים בעודם בשדרת איגוף, בטרם הספיקו לצודד קנים.

חשש ממלכודת

התקפת הטנקים המצרית באגף הצפוני של הגדוד נשברה, למעשה, אולם הסתבר, כי כוח חי"ר מצרי חדר לאיזור, עוד בלילה, כנראה, והתחפר במיתחם שמצפון. עתה התרוממו צידי הטנקים מתוך שוחותיהם, ובירי בזוקות פגעו בשניים מן הטנקים של וייצמן. הפצועים, בהם וייצמן עצמו, פונו לאחור. כיון שמספר הטנקים בגדוד הצטמצם, החליט עוזי להסתפק במבנה של שתי פלוגות. שניים מארבעת הטנקים שנותרו בפלוגה של וייצמן הועברו דרומה למוטי פו, והשניים האחרים, בפיקוד רמי מאובר, הצטרפו ליוני.

במצב זה — מוטי מדרום לכביש ויוני מצפון לו — המתין

הכוח המצרי מדרום — החליט דן להעביר את המטקים של דוד מרכס קרת אל-מורה אל מצפון לכביש כדי שיוכל עוזי לשהרר את הפלוגה של יוני ולהחיש לעזרת מוטי פז. מפקדי הפלוגות של דוד קיבלו את הפקודה באי רצון. בועז, מ"פ ג' מגדוד עמנואל, שלחם עדיין עם גדוד דוד, ביקש שיושאר לפחות כוח קטן על הרכס. "היינו במקום שולט, ראינו את המצרים כמו על כף היד, שום דבר, חוץ ממטוסים וארטילריה, לא יכול היה לפגוע בנו; ואנחנו — כל מי שהתקרב למווח 2,500 מאתנו, דפקנו אותו. אבל אמרו לנו: לא! כולם יורדים ועוברים צפונה". כולם — זה כולם.

גדוד דוד תפס את האגף הצפוני של ציר המיתלה ובלם את ההסתערות החוזרות ונשנות של המטקים ובעיקר של הרגלים המצריים. כאשר חדלו המצרים מנסיונות נוספים לתקוף באגף זה, עמד גדוד דוד איתן בעמדותיו, אף ששני מטקים נוספים שלו נפגעו מנשק נ"ט.

פגיעה ישירה מאס.י. 100

פלוגה מ' של יוני שחשה לעזרת פלוגה כ' של מוטי, עקפה אותה ממזרח ומדרום ונכנסה לקרב עם כוח מצרי ניכר. יוני נתקל בכוח זה — מטקים טי-34 וח"ר בנגמ"שים — כמפתיע בטווחים של 300-400 מטרים. בידי תוך כדי תנועה הושמדו המטקים הללו. אחר-כך עלתה פלוגה מ' לעמדות והחלה להילחם במטקים טי-54 וטי-55, שהיו בטווחים ארוכים יותר.

בשלב הלחימה בטווחים הקצרים הכחין המ"מ רמי מאוכר במטק מצרי, שכיוון את תותחו אל המטק של יוני. רמי הקדים אותו והשמידו בפגיעה ישירה. דקות אחדות לאחר שהציל את יוני, נדלק המטק של רמי מאוכר. תותח מתנייע מצרי אס.י. 100 פגע בו בכיוון ישיר. דגן, המעניקשר נהרג במקום. רמי נפצע קשה בשתי רגליו, הובא, כשהוא סובל מדימום קשה, לתאג"ד, פונה לבית החולים — וניצל.

מכאן ואילך לחמו פלוגות כ' ו-מ' בצמוד, ולאחר שסוכלו נסיונות המצרים לאיגוף מדרום — תפסו יוני ומוטי עמדות בכיוון מערב. המצרים שלחו גלי מטקים נוספים, אך כולם הושמדו או נהדפו.

המצרים תופסים את הרכס הדרומי

אולם, לאחר שנשברה התקפת המטקים המצרית, חן באיזור הכביש והן מדרום לקרת אל-מורה, הצליח כוח של כתרסר נגמ"שים מצריים בסיוע תול"רים, להתקדם בציר, שהיה בשטח מת, במרווח שבין גדוד עוזי לגדוד עמנואל. הכוח המצרי עבר, טיפס לקרת אל-מורה,

עוזי, לאחר ששבר את ההסתערות המצרית הראשונה, לגל ההתקפה הבא. ואכן, סמוך לשעה 11.30, דיווח מוטי, שטנקים מצריים טי-34 החלו לאגוף אותו מדרום וממזרח. הוא העריך, כי אם יעזוב את עמדותיו הצמודות לכביש, יפקיר את העמדות הטובות ביותר שבשטח. לכן פנה לעוזי וביקש תגבורת. בד בבד חודשה ההתקפה מול יוני מצפון. עוזי חשש עתה, שגדודו המדולדל יילכד מצפון ומדרום במלקחיים של כוחות מצריים עדיפים, מתוגברים ברגלים. הוא פנה אל המ"מ.

בשלב זה הפעיל המ"מ את גדוד עמנואל מול הזרוע הדרומית יותר של ההתקפה המצרית.

גדוד עמנואל נוחל נצחונו

בוקר יום ה-9 בחודש מצא את גדוד עמנואל מפוזר בשלושה חניונים על דרך החת"ם. המג"ד ביקש וקיבל סיוע של חוליות חימוש לתיקון כמה כלים, אך במרם הספיקו האנשים לגשת אל הכלים, קיבל הגדוד פקודה לנוע ולתפוס את העמדות בשוליים הדרום-מערביים של רכס קרת-מורה. העמדות נתפסו על-ידי פלוגות א' וב' לכיוון צפון-מערב, מערב ודרום והכל נראה שקט ושומם.

בערך בשעה 10.00 — במקביל להתפתחות ההתקפה בגזרת כביש המיתלה — נראו ענני אבק גם בגזרת הדרומית מול גדוד עמנואל ועד מהרה נתגלה כוח שריון ובו מטקים ונגמ"שים, בתנועת פריסה בשטח. הירי התחיל בטווחים רחוקים, מעל ל-3,000 מטרים, וכשהגיעו המטקים המצריים למווח של כ-1,500 מטרים — הושמדו בזה אחר זה. בתום 50 דקות בערו כל המטקים המצריים וכמה מן הנגמ"שים. עמנואל, המג"ד, החליט לעלות בשלב זה לעמדת תצפית גבוהה יחד עם הנגמ"ש של קצין-הקישור-הארטילרי, כדי לצפות וכדי לתכנן את צעדיו. ואולם, אחד המטקים המצריים, שנראה כי הושמד קודם לכן, ירה פזו חודר-שריון שפגע בוחל המטק של המג"ד, והתך את מחצית הוחל. קצין-הקישור-הארטילרי, שעמד בתצפית על טנק המג"ד, הופל וספג רסיסים בידו וכזווארו, ואילו המג"ד נפגע קלות בעינו.

"השמד את המטק הזה עבורי", ביקש עמנואל מדני, מ"פ ב'. דני ירה והשמיד את המטק האחרון.

בינתיים הגיעה קריאת המ"מ וגדודו של עמנואל נערך ונע באיגוף דרך ואדי-מבע'וק, והצטרף לאגף הדרומי של החטיבה, אשר נמצאה כבר בעמדות הכלימה, מזר-חית ל"נוצה".

"תנו לנו להחזיק ברכס"

כאשר הגיעה פנייתו של עוזי למח"ט — ואחרי שהושמד

פלוגה כ' – למארב טילים

בשעה 06.00 בבוקר תפס גדוד עוזי את נקודת הנוכח 110 שמצפון לתעוז, נוצה" ואת גבעת העמודים הנמצאת כ-500 מטרים מזרחית לצומת כביש מיתלה ודרך החת"ם. פלוגה מ' של יוני שלמה על הנקודה הראשונה, ופלוגה כ' של מוטי — על הנקודה השנייה. מפקד החטיבה, שהצטרף להתקפה כנגמ"ש הפיקוד, אמר לעוזי כי חטיבת המילואים השכנה תפעל בחיפוי על ציר הג'ידי ודרומה משם.

הגדוד התחיל להתקדם, כשהפלוגות של גדוד דוד נעות על ציר המיתלה, בעוד עוזי בחר לנוע מצפון, כאשר מוטי מימינו ויוני משמאלו. שלושה קילומטרים התקדם הגדוד ללא תקלה, עד שדיווח מוטי כי נכנס למארב טילים, הערוך על פרסה חולית מולו.

הדבר אירע כאשר עברה המחלקה המובילת, של מוטי שטח פתוח ותפסה עמדות ירי. על המחלקה פיקד קצין מילואים צעיר שהצטרף לפלוגה יומיים קודם לכן בחניון הלילה. טנק המ"מ נפגע ממיל, המ"מ נזרק מן הטנק אל הקרקע כשהוא פצוע. שני אנשי צוות נוספים קפצו אף הם החוצה וטנק קרוב אסף אותם. אך הנהג נשאר בפנים. שני הטנקים הנוספים של המחלקה מיהרו חזרה אל מוטי, שחיפה על נסיגתם. אחד מהם הדריס קצת, ונפגע גם הוא ממיל. גם כאן נזרק המפקד מתוך הטנק ויתר אנשי הצוות חולצו.

טנק „מבולבל“ מתרוצץ בשטח

טנק המ"מ שנפגע, ואשר נהגו נשאר בתוכו לבדו, התחיל לפתע לנוע. מוטי ניסה לעצור אותו בקשר, אבל לא הצליח. הטנק המשיך לנוע — בודד בשטח פתוח — מערבה לכיוון האויב. המ"פ השאיר את אנשי הצוותים למפל בחילוץ הנפעלים, ויצא למרדף אחרי הטנק, כאשר טילים מצריים דולקים אחריו. אחר-כך נראה היה שנהג הטנק הבחין בכוח שריון מצרי מולו סובב את הטנק במקום ופנה לאחור, מזרחה. אותה עת ממש התקדמה מולו פלוגת צנמריונים מחטיבת המילואים המחפה. הנהג הבחין בצללית הזרה, שוב סבור היה, כנראה, כי הגיע למקום לא נכון — שינה כיוון והתחיל לנוע מערבה. בשלב זה השיג אותו מוטי, נכנס לשדה הראייה שלו, עצר אותו והחזיר את הטנק התועה אל הפלוגה.

ההתקפה על החניון

הפעם מימם המנ"ד את מוטי באנפו הדרומי וכך התקרב הגדוד, תוך חילופי אש בטווחים רחוקים, אל השלוחה שהתמשכה במקביל לרכס המאדונה, לא הרחק מצומת דרך החת"ם וכביש המיתלה. היה זה יעד רציני: חניון גדודי של ארטילריה מצרית מאובטח בטנקים מכל

השתלט על כיפתו, והחל לירות משם טילים לעבר הגדוד של עוזי.

המח"ט הזעיק כוח מגדוד דוד לחזור ולתפוס מחדש את המקום הנכוח. הכוח הגיע במחירות, אבל מיד הוכרר, כי כיבוש הרכס מחדש על-ידי טנקים בלבד יהיה כרוך באבידות כבדות. הטנקים ניסו לתמוך בין טילי המאגר הרכים שנורו עליהם, ובוועז אף הרגיש בחוטי ההנחיה של טיל יורדים על צווארו מאחור ועל מקלע המפקד שלו מלפנים.

בשלב זה פגע טיל בטנק של המ"מ שמעוני והצית אותו. שמעוני, שנפצע קשה, ושניים מאנשי הצוות נחלצו מהטנק הבוער, התנגלו בחול וכיבו את האש שאחזה בסרבליהם. אבל התותחן, פרוספר אמדני — שהיה כיומיים הראשונים למלחמה בצוות הטנק של בוועז — נפגע, כנראה, אנושות ונשאר בפנים. בוועז מיהר אל הטנק הבוער, עלה עליו, ונכנס פנימה מבעד למדף. הצריח היה מלא עשן, והאש כבר אחזה בתד-מושת. בוועז עטה מסיכה וניסה להגיע לתא התותחן — אך כל המאמצים היו לשווא. בוועז מוכרח היה להיחלץ, חזר למנק שלו והעביר באמצעותו את שלושת הפצועים לנגמ"ש הפינוי.

ללא תגבורת רגלים

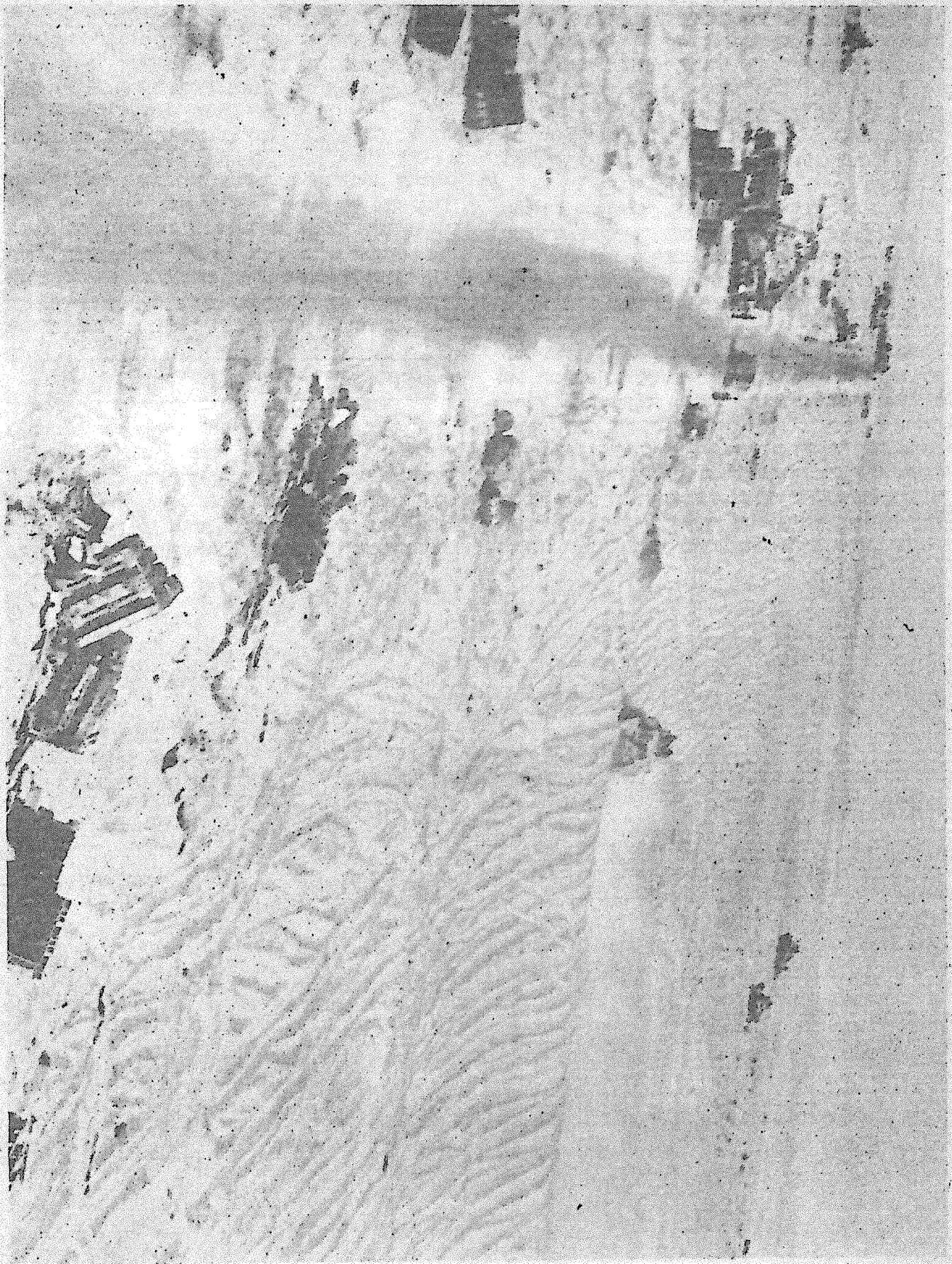
המח"ט, דן שומרון, פנה עתה אל מפקד האוגדה, אלכרם, וביקש יחידת רגלים שתכבוש, יחד עם הטנקים, את הרכס הדרומי. „אמרת לי: תן לי נגמ"שים תן לי צנחנים, תן לי משהו — פלוגה אחת — אני אקח את השטח השולט הזה חזרה“. אולם לא היה ביכולתו של אלכרם לספק את התגבורת הדרושה.

ההתקפה הדיוויזיונית המצרית בציר המיתלה נהד-פה. חטיבת דן שומרון השמידה עשרות טנקים מצריים, במחיר אבידות קטנות יחסית. קו הבלוימה החדש כגורה עמד איתן אך כוח הרגלים המצרי, שהת-הפר על רכס קרת אל-מורה, הפך בימים הבאים למטרד רציני לחטיבה.

גיחה לעומק המערך המצרי

ביום רביעי, 10 בחודש, הוחלט לבצע גיחה עמוקה לתוך המערך המצרי, בדומה לזו שבוצעה יומיים קודם לכן. דן משוכנע היה, כי התקפות נגד אלה, אף כי הן כרוכות באבידות, הינן הכרחיות לשיבוש נסיונות המצרים לפרוץ את קו ההגנה החדש כגזרה.

ההתקפה נערכה באמצעות גדוד עוזי, בעוד שגדוד דוד ביצע פעולת הסחה באגף הצפוני, וגדוד עמנואל בלם באגף הדרומי של החטיבה.

מקלעי הטנק שלו אל הנגמ"ש, דיווח למג"ד וביקש אישור לירות פגז. עוזי פקד עליו להימנע מירי פגזים — הטנקים של עמנואל נמצאו באותו כיוון — ואמר לו לנסות ולפגוע בצמיגי הרכב שהחל להימלט. צרורות קרעו את הצמיגים של הנגמ"ש המצרי, והוא התחפר בחול. רימון עשן נזרק לעברו, והחיילים המצריים — שישה במספר, בפיקוד קצין — יצאו בידיים מורמות.

הקצין המצרי סיפר, כי נמנה עם כוח סיור של הדיוויזיה המצרית הרביעית, שחתרגנה להתקפת, וכי חמישה רכבי סיור נוספים הוצאו מזרחה. ועוד פרט מאלף גילה: את פקודת המבצע לצליחה קיבלה יחידתו ב-6 באוקטובר בשעה 12.00 בצהריים — שעתים בלבד לפני שעת היש.

יום חמישי, 11 בחודש, היה מן הימים השקטים בגזרתה של חטיבת דן שומרון. גדוד דוד התקדם קילומטרים אחדים ובלם נסיונות התקדמות מצריים בכביש המיתלה, באיזור רכס המאדונה. גדוד עמנואל ביצע משימות דומות באגף הדרומי של החטיבה, וגדוד עוזי עסק בעיקר במיווח הארטילריה על מטרות בעומק המערך המצרי. כבוקר תפסו הכוחות את המקומות השולטים שבמערך החטיבתי, החזיקו בהם וירו מהם עד לשעות הערב — וכלילה שוב התכנסו בחניונים גדודיים מאובטחים.

העברים, ובעורפו כלי רכב מנהלתיים רבים עמוסי תחמושת. המח"ט החליט לתקוף את החניון באש ולא להסתער. היות שהשש מנשק נ"ט מסוכן. הגדוד תפס עמדות ירי והתחיל לצלוף. מצפון נורו על הגדוד טילים רבים, אולם הגדוד, שנלחם מתוך עמדות ירי, היה בשטח מת לגבי עמדות הטילים.

בחילופי האש, שהתנהלו כמעט עד המדומים, הושמד רובו של החניון, ומה שנותר ממנו, נפוץ לכל עבר. בשעה 17.00 התחיל הגדוד לדלג לאחור, תוך חיפוי הדדי, הנחית מטחי אש על מערך הנ"ט המצרי והור ותפס מחדש את השטחים השולטים בנקודת הגובה 110 ועל גבעת העמודים. כשעה לפני חצות פקד המח"ט על עוזי להיכנס לחניון לילה ממזרח לדרך החת"ם.

תפיסת חוליית הסיור המצרית

כאשמורת האחרונה של הלילה הופרעה מנוחתם הקצרה של הצוותים. נגמ"ש מצרי חדר בין גדוד עוזי לגדוד עמנואל ונכנס במפתיע לתוך החניון. מפקד מחלקה מפלוגה כ' של מוטי, אבינועים אילת, שאיבטח את הכביש, הבחין כי אויב לפניו רק כאשר ירד אחד מאנשי הנגמ"ש והחל לדבר ערבית. המ"מ כיוון את

צנחנים באים לדרום הגזרה

ביום שישי, 12 בחודש, הופיע כוח חדש בזירה — גדוד מוגבר של צנחנים בפיקוד דורון. כוח מובחר נייד זה, שהיה רכוב על זחל"מים ומצויד בתול"רים ובמרגמות, תפס את השמח שמדרום להטיבת דן שומרון ושלט בו בסיוורים אלימים, כתצפיות יום ולילה ובגיחות עמוקות.

בתגיועו לאיזור, קיבל מג"ד הצנחנים תחת פיקודו כוח מנקים אשר היה שם כבר יומיים: פטונים וצנמוריונים אחדים, שריוני כוח אלמוגי, ופלוגת „הפקר". היו אלה מפקדים זוטרים ואנשי צוות, אשר התלכדו לצוותים, לעתים ביוזמתם הם. ביניהם היו שריונאים ממנקים שנפגעו והוחזרו מאיזורי הלחימה לעורף, ושריונאים שהיו בחופשות, בתהליך שחרור או בהחלמה ערב המלחמה — וכשנועקו לסיני, לא מצאו עוד את יחידותיהם. כיומיים האחרונים לחם הכוח במנקים וכיחידות חי"ר, קטל בהם, ספג אבידות — אך קיים את השליטה על הצומת החיוני של כביש התעלה וציר „יורה". כשנפצע מפקד הפלוגה המעורבת, עופר שפיר, קיבל את הפיקוד הקצין היחיד שנותר בה, איתן ידידלוי, מ"מ מזה שמונה חודשים בלבד.

יומיים לאחר כוא הצנחנים עתיד היה כוח המנקים הקטן בפיקוד איתן להיות שותף לקרב השריון הגדול, בו נשברו סופית נסיונות המצרים לפרוץ אל מיצר המיתלה.

נקודת גובה 110 וגבעת העמודים

המצרים הסתננו והתחפרו

בבוקר ה-12 בחודש, שוב יצא גדוד עוזי מהחניון הלילי לתפיסת עמדות יום בנקודת הגובה 110 ובגבעת העמודים. הסיוע הארטילרי המקדים של השחר לא ניתן הפעם ועוזי, שחשש להיכנס לעמדות היום באור מלא, הורה לגדוד לנוע. השעה היתה 06.00 בבוקר. פלוגותיו היו פרוסות בקו הסתערות והחלו לעלות לעמדות.

אולם נראה, כי המצרים עמדו על התרגולת של תפיסת עמדות יום וחניון לילה; הם קידמו כוחות ניכרים של רגלים מצוידים כנשק נ"ט ואף מנקים, והתחפרו בשני המקומות השולטים באיזור, נוצה".

יוני הכהן הסתער עם פלוגתו ובהיותם במווח 2,000 מטרים מנקודת הגובה החלו לספוג טילי סאגר. יוני השאיר מחלקה למטה בערוץ, ושאר הכוח המשיך בהסתערות, שטף את היעד באש מקלעים, הגיע לראש הגבעה ונאחו בה. המחלקה בתחתית הערוץ קידמה באש את החוליות המצריות, שהחלו להימלט מהגבעה, והשמידה אותן. כאשר התבסס על הגבעה, מצא שם יוני

מערכות שלמות נמושות של טילי סאגר ובזוקות אר.פי.ג'י.

הסתערות מול טילים

מוטי עם פלוגה כ' הגיעו גם הם למווח הסתערות על גבעת העמודים — והותקפו כטילים. ההסתערות נמשכה, אבל מוטי נדהם למראה עיניו: החוליות המצריות תפסו מחסה כל עוד ירו עליהן, אך כרגע שנפסקה האש מאחד המנקים — התרוממו המצרים ושילחו פצצות אר.פי.ג'י. וטילים.

בעוד ארבעת המנקים של הפלוגה נעים קדימה, אירעה תקלה במערכת הירי של המנק של שוקי לוי, שהיה קיצוני ימני בקו ההסתערות. חייל מצרי התרומם וירה בו פצצת בזוקה ממווח שישה מטרים. אחר-כך נפגע המנק בפצצות נוספות, והתלקח. שני אנשים נחלצו ממנו, ומוטי שנועק לשם — אסף אותם. למנק הפגוע כבר לא ניתן היה להגיע, הוא הית אחוז בלהכות. שוקי והתותחן, דלי לייבוביץ, נשארו בפנים. שני הפצועים סיפרו למוטי, שהשניים נהרגו מיד עם הפגיעה. מוטי החליט לא לסכן מנקים נוספים בשלב זה, ודילג לאחור.

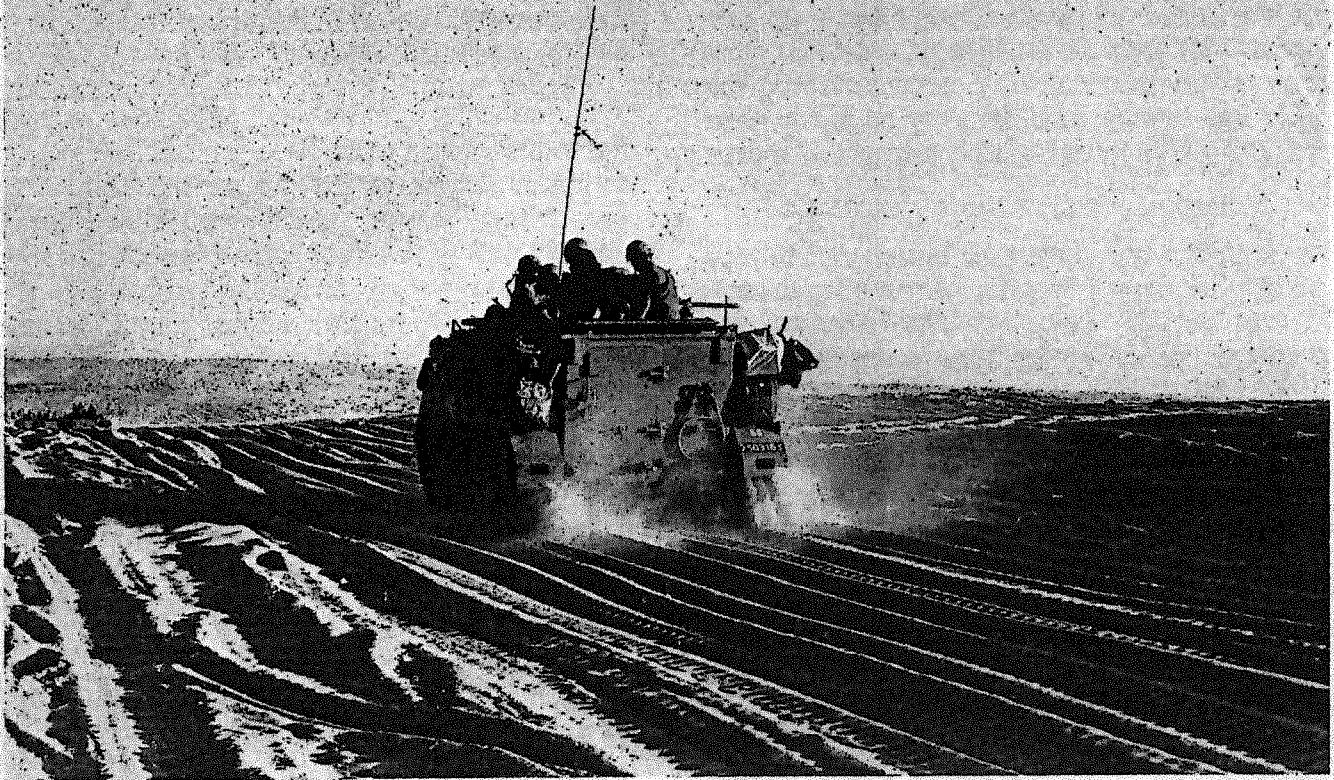
נקודת הגובה 110, שנתפסה על-ידי יוני, החלה בשלב זה לספוג אש חז מנגעת העמודים והן מנקודה מרוחקת יותר ממערב. עתה התבהרה התמונה למג"ד עוזי: במשך הלילה התקדמו המצרים והקימו מערך גדודי ובו שלושה מוצבים — אחד על גבעת העמודים, אחד על נקודת הגובה 110 ואחד מאחור, מעבר לדרך החת"ם — שהעניקו חיפוי זה לזה. כשחזר יוני וכבש את אחד משלושה המוצבים, נמצא מיד תחת אש משני המוצבים האחרים.

יוני ביקש רשות לירות פגזי מעיך לעבר גבעת העמודים, אך עוזי לא אישר זאת מאחר שמתחת לגבעה היו המנקים של יוני ומעבר לה — העמדות של גדוד אמנואל. תוך זמן קצר פגעו טילים, שנורו מגבעת העמודים, בשני מנקים של יוני, בהם המנק של יוני עצמו.

מוטי מסתער שנית

בשלב זה הורה המג"ד למוטי להסתער על הגבעה פעם נוספת. כסיוע ניתנה לו מחלקת נגמ"שים מפלוגת החרמ"ש של סטודניק ומבנה של חיל האוויר ביצע גם הוא יעף תקיפה על הגבעה.

בשעה 14.00 אחר הצהריים נעו המנקים והחרמ"ש שבפיקוד מוטי להתקפה מחודשת על הגבעה. הטילים נורו עליהם עוד בהיותם בתנועה, אבל בשלב זה לא חיו עדיין פגיעות. אחר-כך נורו מטחי טילים גם מן המוצב המערבי, המרוחק. הפעם ספגה מחלקת החרמ"ש

מוטי. פלוגה מ' הצליחה להשמיר את הטנקים המצריים שנותרו על הנבעה והחרמ"ש הצטרף אליה וסוחר את היעד בירי מקלעים.

גדוד עמנואל בגל שני

עתה הכנים המח"ט את גדוד עמנואל כגל שני בהתקפה, כדי לסיים את המיחור ולסייע בפינוי הנפגעים. פלוגה ג' של כועז, אשר חזרה יום קודם אל הגדוד, נעה קדימה ועמנואל עצמו עבר את קווי המצרים, דרס את הרגלים, שמילאו את תעלות המוצב, וירח בהם, ונכנס לקרב אש עם המוצב המצרי המרוחק יותר, מול טילים וטנקים. הטנק שלו נכנס לשמח נמוך, "מין צלחת כזאת בעמק; וסביבי טנקים מצריים, כולם מכוונים את התותח אלי". עמנואל הזעיק את פלוגה א' שלו בפיקוד קומלר, אולם עד שהגיעו הטנקים של פלוגה א', השמיד בירי מהיר שני טנקים ולאחר זריקת רימונים וירי מקלעים נחלץ בכוחות עצמו לאחור. הטנקים של כועז עזרו לחלץ את הנפגעים של פלוגת החרמ"ש וסייעו לגרור את הכלים הפגועים.

לעת ערב שוב שלטה החטיבה על הגבעות החיוניות

פגיעות ישירות. המחלקה נעצרה והחלה לפנות את נפגעייה. הטנקים של מוטי המשיכו, הגיעו קרוב לפמגת הנבעה, וכמווח קצר — 400 מטרים לכל היותר — נתגלו ממול הטנקים המצריים. מוטי ציין את המטרה לאנשיו והורה לפתוח באש. שניים מן הטנקים המצריים נפגעו. אחד מן הנותרים הצליח לשלח פגז בטנק של מוטי. הפגיעה היתה שטחית; אבל רסיס חדר למצחו של מוטי והוא נפצע בפעם השלישית.

המח"ט מחיש עזרה

שני הטנקים שהיו מצפון למוטי נפגעו מטיילים. צריחו של האחד הועף והמפקד נהרג. שלושת אנשי הצוות האחרים נפצעו, נחלצו ונאספו. הטנק השני נדלק בצריחו. האנשים קפצו החוצה, המפקד כיבה את הדליקה והחזיר את האנשים לתוך הטנק.

בשלב זה ניסה מוטי להתקשר עם עוזי ולבקש ממנו סיוע. כגל תקלות בקשר לא הגיעה הפנייה אל המג"ד. מצב הפלוגה היה עתה קריטי, אך קריאותיו של מוטי נקלטו על-ידי עמיקם, והוא העביר אותן למח"ט. דן שומרון הגיע לגבעה 110 כנגמ"ש הפיקוד, והעביר עמו את כל פלוגה מ' אל גבעת העמודים, באגפו הימני של

חניונים מצריים גדולים לאורך כביש התעלה — וראו אותם נפגעים בגיחות התקיפה.

„לעבור כמו חיילים“

החיילים, ובמיוחד הפצועים שבהם, שולטלו בין מצבי רוח קיצוניים, בין תקווה ליאוש קודר. ההאזנה לחדשות הכהירה להם, כי בחזית הצפונית נהדפו הסורים מן הגולן. אבל המצב בחזית המצרית לא היה נהיר; עודדו אותם בהכמחות חבירה: תוך 24 שעות, תוך 12 ושוב — תוך 48 שעות.

בליל שבת, 12 בחודש, קיבל הדרג המדיני את ההחלטה על כניעת המעוז לאנשי הצלב האדום. למחרת בבוקר ידעו האנשים, כי תוך שעות ספורות יהיו בשבי. הם ראו כבר את סירת נציגי הצלב האדום בגדה השנייה של התעלה. ההליכה אל השבי היתה דבר הגיוני — ועם זאת דבר בלתי נתפס לחלוטין.

ישראל קרניאל יצא מן התאג"ד: „הסתכלתי על חיילי פלוגה א'. עם החיילים האלה הייתי למעלה מחצי שנה, פלוגה מבצעית נהדרת, התקשרתי אליה מאוד. הסכלתי ואמרתי לעצמי: לכל הרוחות והשדים, מה הולך פה לשבי!“

מפקד המעוז, שלמה ארדינסט, קרניאל ורמי דורון החליטו, כל אחד בפני עצמו, כי „נעבור לצד השני כמו חיילים“. אף הפצועים, ששכבו בתאג"ד בלבנים בלבד, נצטוו להתלכש: מדים, נעלים שרוכות, חגורות. כולם התגלחו. אחרי כן פירקו את כלי הנשק, ציחצחו שיניים ואפילו אכלו.

החללים הובאו לבונקר חדר האוכל

לעת הזאת הפסיקו כבר המצרים את ההפגזה כדי לאפשר לצלב האדום להוציא את השבויים. אמולין ומנקיסט נוסף מפלוגה א' אספו את גופתו של אלברט דהאן מן האגף הדרומי של המעוז. שאר הגופות הובאו אף הן לבונקר חדר האוכל, הונחו זו כצד זו, וכוסו בשמיכות. כשהגיעו אנשי הצלב האדום, קיבלו מהם הכמחה שהגופות יועברו לידי צה"ל. הכמחה זו לא קוימה.

ד"ר ורבין הספיק עוד להחליף תחבושות לכל הפצועים ואחרי כן נכנסו כולם לסירה.

לראות את דגל המעוז מורד

בהיותם כבר בחוף המצרי, מרוכזים במכלאה לפני העברתם לסואץ, ראו את הדגל נקוב הכדורים של המעוז מורד על-ידי נחיל של חיילים מצריים. קרניאל, שהיה שכוב על קרקע הכטון ותרמיל למראשותיו, הסתכל

באיוור „נוצה“. שרידי הכוח המצרי נסוגו משם, ומיד לאחר מכן הונחתה על הגדוד הפגזה ארטילרית כבדה, הפעם ללא נפגעים.

כמשך הלילה הציב המח"ט את הגדודים של דוד ועמנואל לחסימת, ואת גדוד עוזי, שאכידותיו ביום זה היו ניכרות, הוציא להתארגנות ולמנוחה. בימים הבאים נכנסה החטיבה לשגרה על פיה נמצאו שני גדודים בפעילות בעוד שלישי מתרענן ומתארגן בעורף.

ימי ה„מוח“ האחרונים

אנשי פלוגה א'

מעוז ה„כפר“ נפל כ-8 בחודש, יום שני בשבוע, מעוז „ליטוף“ נפל יום קודם לכן, לאחר שנכשל נסיונו הנואש של גדוד דוד לחלצו בחיפוי אש מרחוק. מעוז „מפצה“ כגזרה המרכזית נפל למחרת היום, יום שלישי בשבוע. אותו יום עצמו הצליח כוח מגדוד דוד ומגדוד עמנואל לפנות את חיילי מוצב „בוצר“ בצפון האגם המר.

מוצב ה„מוח“ בו ישבו נחלאים והשריונאים מפלוגה א' של גדוד עמנואל, המשיך להחזיק מעמד. כ-8 בחודש, ביום שני בשבוע, נפצע רמי דורון — הקצין היחיד שנותר שלם כגופו, בעת שנותק המעוז — ונהרגו שלושה מאנשי הפלוגה כנסיון חסר סיכוי להשמיד טנק מצרי כפורט-תאופיק. אבל אנשי הצוותים הנותרים הוסיפו להפעיל את הטנקים המשותקים ולירות מהם, כל עוד פעלו מערכות הירי. אחר-כך נפגע הגנרטור, וכך נותקה הספקת החשמל לטנק שבשער הצפוני, ואף הוא הפך לגרוטאה דוממת.

ד"ש חם מן המג"ד

כ-10 בחודש, ערב חג הסוכות, קיבלו אנשי פלוגה א' דרישת-שלום אישית חמה. עמנואל המג"ד נכנס לרשת הקשר, איחל לכל אנשי המעוז חג שמח ו„כוח להחזיק מעמד“. עמנואל חש כאבל-לב מיוחד: „אני לא הייתי כוח שבא מאחור. המעוזים האלה היו מראשית הקיץ באחריותי. את הקצינים והאנשים הכרתי אחד-אחד, והיו שם טנקים שלי וצוותים שלי“.

לקראת סוף השבוע הלך מצב המעוז והחמיר. היו במעוז פצועים קשה; ד"ר ורבין טיפל בהם כמסירות, אבל מלאי התרופות — כמו גם מלאי התחמושת בעמדות — הלך ואזל. סגן מפקד פלוגה א', ישראל קרניאל, היה בחדר המבצעים של מפקד המעוז, ארדינסט, רק לעתים רחוקות, בשעות שהיה ער בין זריקות המורפיום שניתנו לו לשיכוך כאביו. ישראל הרגיש עצמו אחראי לכל אנשי פלוגה א' בהיותו הבכיר שבהם, אך היה חסר אונים. ביומיים האחרונים עוד עלה בידי אנשי ה„מוח“ לציין מטרות לחיל האוויר. הם ציינו את מקומם של

אחת ובה שלושה טנקים הופנתה לעבר עיקול חד של ואדי מבע'וק, כדי לתפוס עמדות בניצב לערוץ, מצפון-מזרח לדרום-מערב. יתר המשת הטנקים, ובהם זה של ירון, תפסו עמדות ממזרח בכיוון מערב.

השדרה המצרית לא הבחינה בנעשה סביבה

כשעלה ירון עם ארבעת הטנקים הנוספים שעמו לעמדות מעל צלע הוואדי, נתגלתה לפניו שדרת הכוח המצרי. המחלקה האחרת, ובה שלושה טנקים, טעתה בכיוון והגיעה לעמדותיה לא מלמעלה אלא מתוך הוואדי עצמו — כשהיא נעת, למעשה, במקביל לטנקים המצריים. לבסוף תפסה גם היא את עמדותיה.

ירון נדהם לראות את השדרה המצרית נעה בלי להבחין במתרחש סביבה. "התחלנו לירות בהם, כשהגיעו לטווח 1,400 מטרים. תחילה ירו רק המישה טנקים שלנו, אחר-כך הצטרפו היתר. במטחים הראשונים נדלקו שמונה עד עשרה טנקים מצריים. כל טנק שלנו הספיק לירות שני פגזים ולפגוע בשתי מטרות. טנק מצרי אחד תפס, כנראה, מה קורה, התחיל לרוץ קדימה לכדו במהירות כזאת, שפגענו בו בכינון חצי-לאחור, כאשר היה כבר כ-700 מטרים מן הכביש".

עשרות טנקים בשטח נמוך

ברגע שקיבל ירון את הקריאה הבהולה לא לתפוס עמדות מערבה, אלא להגיע במהירות דרומה אל הוואדי, הורה המח"ט לדוד: "רוץ לוואדי, עם כל מה שיש לך!" המג"ד, אשר שמע את ההוראות שניתנו לירון, קיבל את ההוראה כאשר זו היתה כבר בשלב ביצוע. שתי יחידות משנה היו ברגע זה תחת ידו: פלוגה ב' של עירא, ופלוגה קטנה בגודל מחלקה של טנקי צנטרו-יון, בפיקוד אבישי בלקינה, שעברה תחת פיקוד הגדוד מחטיבת המילואים השכנה. הצנטוריונים אחרי עירא והמג"ד בתווך — דהרו כולם לאורך כביש הרוחב ועד מחרה עברו על פני גדוד הרמ"ש מילואים, אשר עמד שם במצוקת נראית לעין — ללא כל נשק נ"ט — כשהוא מנסה לתפוס מחסה מפני ירי הטנקים שהתנהל במרחק קמן דרומה.

עירא הגיע לשולי ואדי מבע'וק. "הגעתי — לא דוכים ולא יער. איפה המצרים? בריצה המהירה עפה לי גם המפה. ניסיתי לשאול את ירון איפה המלחמה, אבל הוא היה עסוק מדי. לא הפרעתי לו. ראיתי שם את הנגמ"ש של קצין-הקישור-האווירי עומד על גבעה. שאלתי אותו: "איפה זה?" אמר לי: "עלה הנח". עליתי אליו על הגבעה ואז ראיתי: עשרות טנקים. לא האמנתי למראה עיני. היו בשטח נמוך. את ירון לא יכולתי לראות, כי היה מוסתר באגף שלי".

במחזה. והסתכל באנשים, הרגשתי שכולם רוצים לטמון את הראש באדמה להיעלם".

כשבאו המשאויות והפרידו בין הפצועים לבין השלמים בנופם, בין הקצינים לבין החוגרים — לא נותר כפייהם דבר לומר, אלא "שלום, שלום".

מהלומת מחץ בוואדי מבע'וק

הדיוויזיה הרביעית יוצאת למתקפה

מדרום לרכס קרת אל-מורה ועד לכביש המוביל לכיוון עיון-מוסא, לאורך 20 קילומטרים בקירוב למערב, מש-תרע הערוץ הרחב של ואדי מבע'וק, עם הסתעפויות צפונה ודרומה.

ביום ראשון, 14 באוקטובר, לאחר שנכלמו מאמצי המצרים להרחיב את מאחזם בגזרה הדרומית של הוית התעלה, הטילו למערכה את הדיוויזיה הרביעית שלהם, כדי להגיע להכרעה בגזרה. כחוד ההתקפה נעה חטיבת השריון השלישית. הדיוויזיה צלחה את התעלה באיזור כוברי, עלתה על כביש התעלה ונעה בו דרומה, באגף הדרומי של חטיבת דן שומרון, דרך ואדי מבע'וק, במגמה לפרוץ אל ציר המיתלה ולכבוש את המעבר החיוני אל תוך סיני, תוך כיתור כוחות החטיבה.

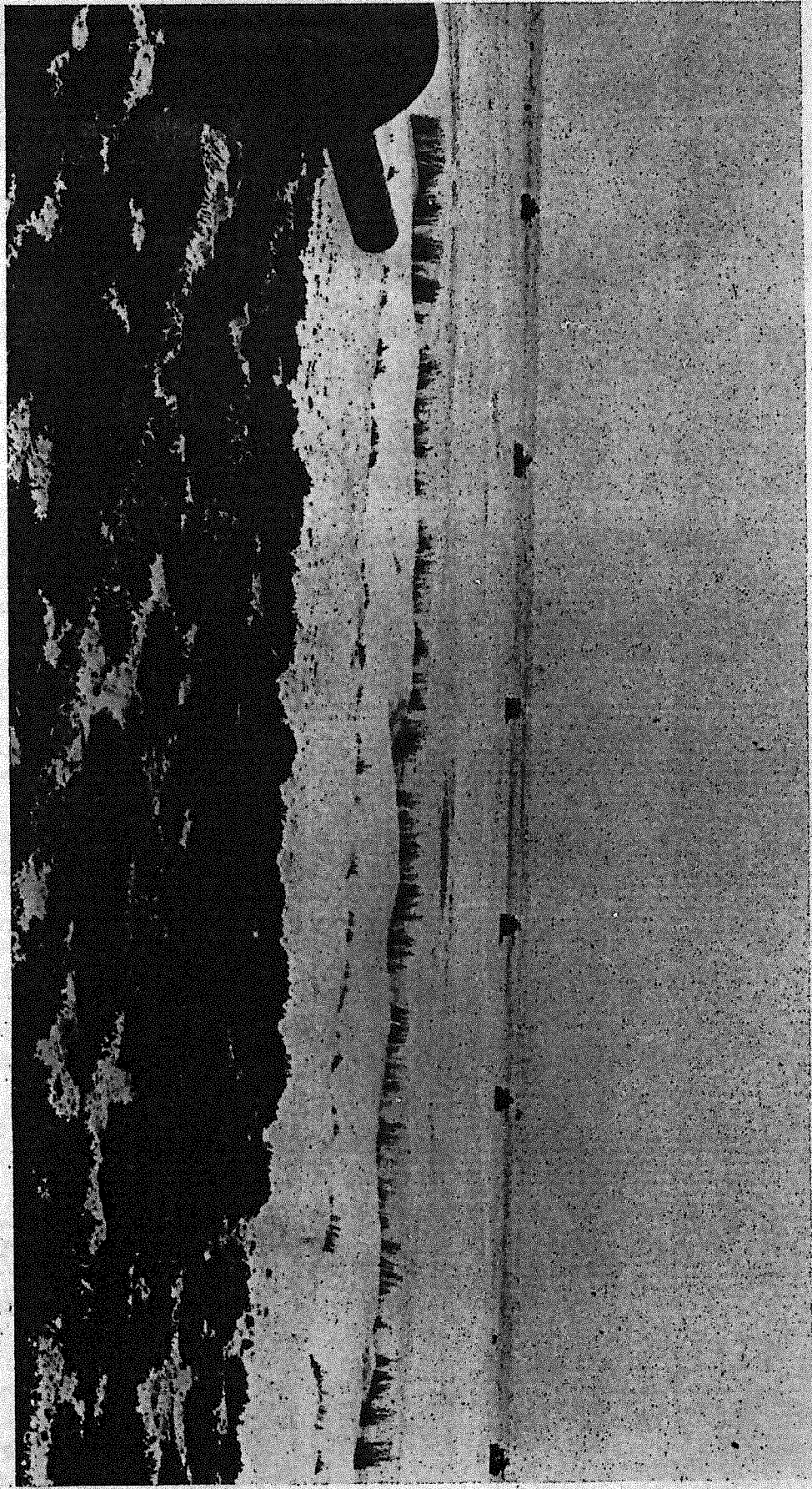
ביום זה נמצאו גדוד עוזי וגדוד עמנואל של החטיבה כעמדות בלימה בכיוון מערב, ואילו גדוד דוד היה ביום התארגנות ומנוחה על כביש הרוחב. האנשים שיפלו בטנקים, התקלחו ואף טילפנו הביתה.

תימרות אבק בוואדי

כשעת בוקר מוקדמת דיווחו התצפיות ארוכות הטווח, שהופעלו על-ידי עמי, קצין המודיעין במפקדת החטיבה, על תימרות אבק גדולות בוואדי מבע'וק. המח"ט, דן, הודיע על כך לדוד והורה לו לשלוח פלוגה לאיזור הוואדי כדי לבדוק את המתרחש שם. (ואדי מבע'וק עצמו נמצא בגזרת הצנחנים של דורון). דוד, שקיבל אף הוא את הדיווח על סימני תנועת הרכב באיזור ואדי מבע'וק, השיב למח"ט, כי שלח כבר דרומה, על דעת עצמו, את הפלוגה של ירון.

ירון הוציא את הטנקים של הפלוגה מתחת לרשתות והוביל אותם במהירות דרומה. בדרך קיבל הוראה לנוע במהירות מערבה, לתפוס עמדות ולדווח. "ברגע שהת-חלתי לשבור כיוון מן הכביש מערבה, שוב קוראים לי: אס.א.א.ס! מחר, דרומה, המצרים עוד מעט על ציר המיתלה!"

תוך כדי תנועה פיצל ירון את פלוגתו לשניים. מחלקה

החטיבה המצרית נתפסה במלכודת

אחרי שני מרחי הפגזים הראשונים שירו חמשת המנקים מפלוגתו של ירון, נראה שהמצרים הכינו סוף-סוף כי נכנסו למלכודת — והחלו להיחלץ לכיוון צפון. ברגע זה נכנסו לפעולה שלושת המנקים הנותרים של הפלוגה ומכאן ואילך ירו כל שמונת המנקים במצולב על השדרה המצרית. תוך דקות אחדות דלקו יותר מ-20 מנקים מצריים.

כ-20 דקות לאחר שפתחה פלוגת ירון באש פתחו באש גם המנקים של עירא ואבישי. חטיבת השריון המצרית נתפסה במלכודת קטלנית.

פלוגת „הפקר” מזנבת

בעת שגילו תצפיות יחידת הסיוור החטיבתית את תימרות האבק בוואדי מבע'וק — נתגלו אותם סימנים עצמם גם לחוליות הסיוור של צנחני דורון רחוק יותר בגדה הדרומית של הוואדי. המפקד בפועל של פלוגת „הפקר”, איתן ידיד-לוי, קיבל מדורון פקודה בקשר לנוע עם שלושה מנקים ולברר מה קורה: „נסעתי מזרחה וגיליתי אבק בוואדי מבע'וק. נסעתי קילומטר במקביל לוואדי, עליתי לעמדות, ראיתי שהאבק עולה יותר ממזרחה. שוב ירדתי, רצתי, רצתי, רצתי, הגעתי לנקודה מזרחית יותר ותפסתי עמדות בשטח שולט על הוואדי. ראיתי שם המון כלים. בלי לחשוב פעמיים התחלנו להרביץ. היו אתי שני גורים. האחד — גדעון, בחור תימני, אשף' שריון, עם המון אומץ, וצכי, סמל מנוסת צוות קרבי פנטסמי. דפקנו שם פגזים בוואדי עד שנגמר לנו כמעט התחמושת. ביקשתי דיווחים מה נשאר לנו. עשיתי חשבון. לשלושתנו היו אחד-עשר פגזי ח"ש. זה היה בשעה 9, בערך, אחרי שהדלקנו להם איזה עשרה מנקים ועוד נגמ"שים, לא זוכר כמה”.

נראה היה, כי נפגעו המנקים ונפסקה התנועה בוואדי. אולם אחרי זמן מה הופיעו המשאיות של שיירת הדרגים. „היה לנו חבל על הפגזים. נתנו להם להתקרב עוד קצת, התחלנו לירות במגלעים ורק לקראת הסוף, הרביץ כל אחד מאתנו עוד פגז ח"ש — אש מדויקת להפליא, בעיקר של צכי”.

מטוסי חיל האוויר עטים

בשלב זה התקשר אל איתן סגן מפקד האוגדה. איתן נשאל היכן הוא עומד וכשציין את מיקומו — נצטווה ל„התקפל” לאחור. „אמרו לי לזוז משם מהר. ניסיתי להתנווכח, אמרתי שיש לי עמדה מצוינת, חבל לנפוש אותה וכבר עשיתי לי תוכנית איך לשלוח את המנקים אחד-אחד לאחור למלא תחמושת. אבל אמרו לי לזוז מיד, כי אני מפריע להם לעשות דברים יפים”.

למעשה נצטוו כל הכוחות של חטיבת דן שומרון לנוע במהירות אל מאחורי קו ההפצה — ומטוסי חיל האוויר הגיחו ותקפו את הוואדי, פעם ועוד פעם. הלחימה קרבה והלכה אל קצה. בוואדי מבע'וק, לאורך חמישה קילומטרים, בערו כ-60 מנקים מצריים, עשרות נגמ"שים וכלי רכב רבים. יתר חטיבות הדיוויזיה ביכרו שלא להיכנס לקרב ו„התקפלו” לאחור.

60 מנקי אויב שרופים

ברגעי הירי האחרונים החלו פגזי ארטילריה ליפול בין המנקים של גדוד דוד — ממזרח. קצין התצפית המוטס של סוללות הארטילריה לא הכחין, כנראה, בין המנקים של הצדדים הלוחמים. לדוד לא היה קשר ישיר עמו. „ראיתי אותו חג מעלינו במטוס הסיוור. הנכחתי את המקלע, ויריתי צרור לידו. הוא הכין את הסימן, החנתה פסקה”.

מפקד האוגדה החדש, קלמן מגן — אלברט נהרג יום קודם לכן — וסגל הפיקוד של חטיבת דן שומרון עברו בוואדי וספרו את המנקים המצריים השרופים — 60 מנקים. דוד התפעל מן הכלים. „מנקים טי-55 חדשים לחלוטין. היו עליהם כתובות, סיסמאות נצחון ואולי שמות אנשי הצוותים. מכל העוצמה הזאת לא נשאר דבר, וזאת היתה הדיוויזיה הרביעית — הדיוויזיה הטובה ביותר של הצבא המצרי!”

הצליחה: קרבות בגדה המערבית

אל איזור הצליחה

ינועו בעקבות הטנקים כשהמשאיות נגררות בחולות על-ידי הרכב המשוריין.

כמו בשעות הראשונות שלאחר פרוץ המלחמה, שוב עמד גדוד עמנואל פרום כגורה הדרומית, מול הארמיה השלישית. אך הפעם היו הנסיבות שונות לחלוטין: צה"ל נמצא בעיצומה של המתקפה הגדולה אל תוך מצרים.

הטנקים עוברים בגשר

לפנות ערב הגיעה החטיבה לאיזור הצליחה והחלה בתידלוק הטנקים ובחימושם. עם שחר הגיע תורה של חטיבת דן שומרון לצלוח את התעלה. שעה לפני כן פחת סדר הכוחות של החטיבה בשישה טנקים, אותם נצטווה המח"ט להעביר לחטיבה שכנה, במסגרת ציוותי הכוחות האוגדתיים. עוזי ודוד נתנו כל אחד שלושה טנקים.

מפקד האוגדה, קלמן, עמד בעצמו על הגשר ושלט אישית על מבצע מעבר הטנקים. בראש חטיבת דן שומרון נע גדוד דוד, הפלוגות של עירא וירון, אחריו גדוד עוזי שכלל טנקים ואת הנגמ"שים של סטודניק.

הצליחה עברה ללא תקלות. החטיבה נכנסה לנוף של החיץ החקלאי, חצתה את שדה התעופה של דוד מואר ונערכה ממערבו, כדי לצאת משם לתקיפת מיתחם הכולל חטיבת ארטיילריה ונשק נ"ט רב, ובכך להרחיב את ראש הגשר.

בגדוד דוד המוביל אירעה תקלה. מנן מפקד פלוגה ב', יצחק מור, שהיה בטנק השלישי בשדרת, ניתק ללא משים מן החוד והוביל אחריו את שאר הגדוד צפונה. הכוח המשיך לנוע עד לגשר הגלילים ורק שם הבחין ירון, כי השמח אינו תואם את המפה. הוא התקשר למפקדת הגדוד ואחר-כך תורה לכולם לבצע סיבוב במקום על הכביש הצר, לנוע חזרה, ולהתאחד עם הגדוד. בגלל תקלה זו החליט המח"ט להקדים ולהכניס להתקפה את גדוד עוזי.

היעד: בסיס טילים

התקפה על מיגנן ארטיילריה

ההתקפה נפתחה ממוך לשעה 11.00 לפני הצהריים. היעד היה מיגנן של ארטיילריה, מוקף טנקים מחופרים ומתוגבר בחיל רגלים, באגף המזרחי של מחנות אבו-סולטאן. כוחות החטיבה אמורים היו לתקוף את המיגנן מצפון, וכוחות מחטיבת נתקה — ממערב. חטיבת דן אמורה היתה לירות, לרכז ולחפות וחטיבת נתקה — להסתער.

גדודי החטיבה עלו לעמדות החיפוי לכיוון היעד, גדוד דוד מימין, וגדוד עוזי משמאל. הטנקים פתחו בירי,

ההתקפה בוטלה – לנוע צפונה

שלושה ימים לאחר קרב השריון-בשריון הגדול בוואדי מבע'יק, כ-17 בחודש, אמור היה גדוד עוזי להיכנס, במסגרת הסבב בתוך החטיבה, לחניון מנוחה באיזור הצומת של כביש המיתלה וכביש הרוחב. אולם במקום זאת קיבלו גדוד עוזי וגדוד דוד פקודה להעביר את הגורה המרכזית לגדוד עמנואל ולנוע דרומה, כדי לבצע התקפה מוואדי מבע'יק בכיוון צפון — מהלך שנועד לשמש סדן להתקפת האוגדה הצפונית יותר, של כרן, מכיוון האגמים ודרומה.

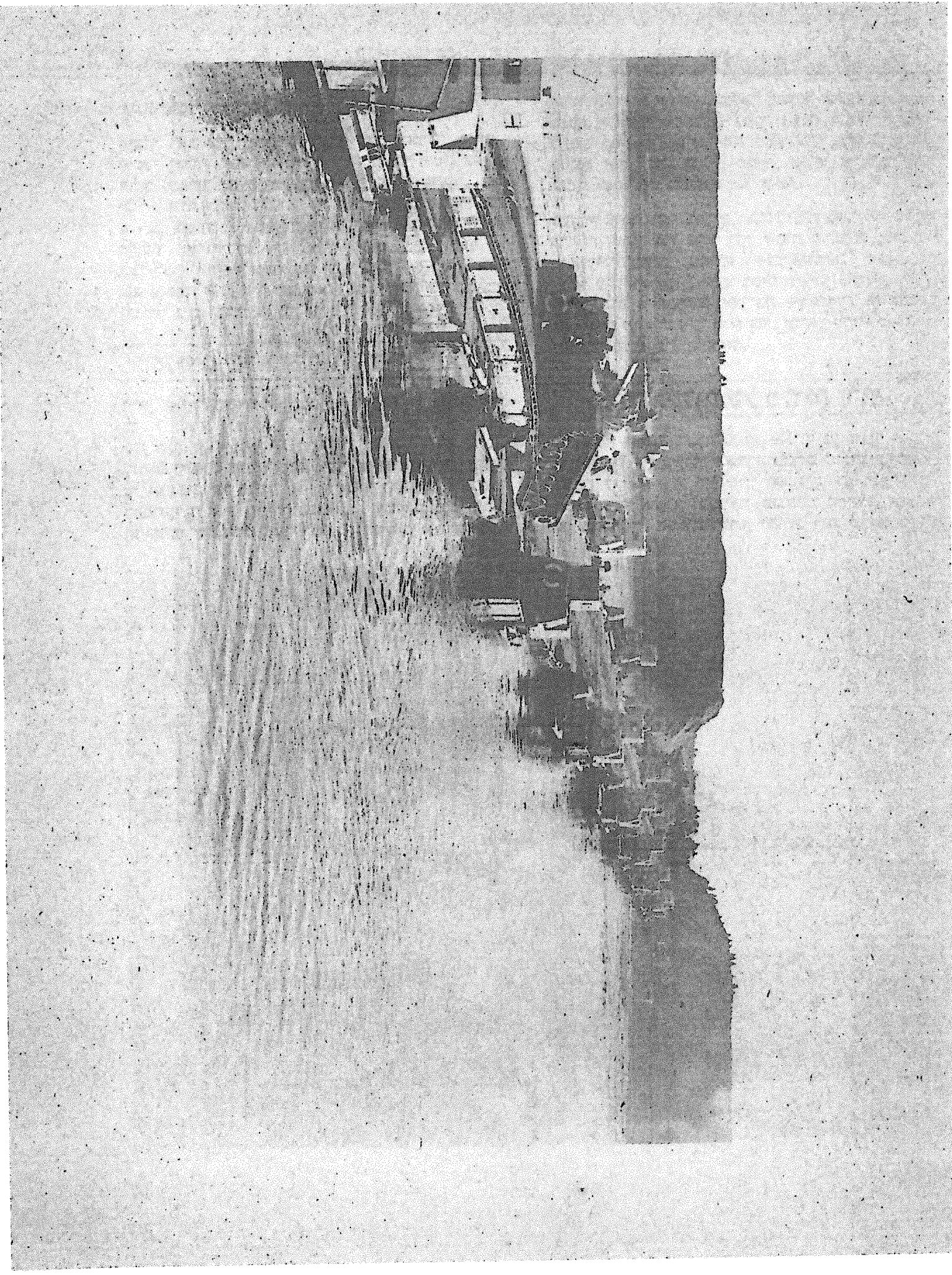
המג"דים, עוזי ודוד, ערכו את תוכניות ההתקפה של כו-חזיתיהם. אחרי-כן יצאו לשמחי ההיערכות דרומה, ואולם, ברגע האחרון בוטלה ההתקפה. עוזי עצמו, שהיה מהוץ למטק שלו וערך תצפית עם קבוצת הסיוור, היה עד מרחוק להיפגעות הטנק שלו ממיל.

למחרת שוב היו גדוד עוזי וגדוד דוד בכוננות לכיצוע ההתקפה מדרום. כיון שגדוד עמנואל נשאר לבדו בעמדות הבלימה על ציר המיתלה, העביר אליו עוזי את כוח עמית, פלוגה שלישית שניתנה לו תחת-פיקוד. אולם ההתקפה השתהתה. שעת ה-ש' נדחתה, וסמוך לשעה 12.00 בצהריים, "ירדה" פקודתו הבהולה של מנן מפקד האוגדה להיות בכוננות לתנועה צפונה לגורה המרכזית, לקראת צליחה אל ממערב לתעלה.

עוזי הספיק להחזיר אליו את חמשת הטנקים של כוח עמית; גדוד דוד המשיך למנות שתי פלוגות בלבד.

הטנקים גררו את המיכליות בחולות

בשעה 14.00 אחר הצהריים החלו שני הגדודים בפיקוד המח"ט דן שומרון לנוע צפונה בכביש הרוחב. מרגע שחצו את כביש הג'ידי — נגלה לעיניהם עולם אחר: צירי תנועה עמוסים כלי רכב קרביים ומנהלתיים עד כדי סתימה, שויות של דרגים ומהומה. דן החליט לא לסבך את כוחותיו בכבישים העמוסים והמופצצים לכן הורה להם לרדת מן האספלט ולנוע בחולות. וכדי להבי-טיח, שהטנקים יגיעו אל הגשר ואל השמח המצרי עם כמויות מספיקות של תחמושת ודלק, הורה שהדרגים

לעת צהריים עמדה חטיבת דן שומרון ממערב למיגן הארטילריה. מומי פו, אשר חזר בינתיים והצטרף לגדוד, נשלח עתה פעם נוספת לתגבר את החטיבה של נתקה, שהיתה מדולדלת למדי. נתקה הטיל על מומי לתפוס קטע מן המערך החטיבתי שלו. גדוד עוזי כולו הוכנס אותו ערב לחניון סמוך, ובסופו של דבר חבר לפנות בוקר אל הפלוגה של מומי.

בצהרי אותו יום, בחודש, התחיל כוח מצרי גדול לנוע מזרחה ונערך מול גדוד דוד, שהיה בעמדות על כביש איסמעיליה-קהיר, ממזרח לאבו-סולטאן. בשלב זה הוטל על החטיבה לכבוש בסיס טילים, כמרחק עשרה קילומטרים מערבה-צפון-מערבה ולהשמידו. דן שומרון הטיל את המשימה על גדוד דוד, שנפגע פחות מהכוחות האחרים בהתקפת הצהריים.

ההיתקלות של פלוגת ירון

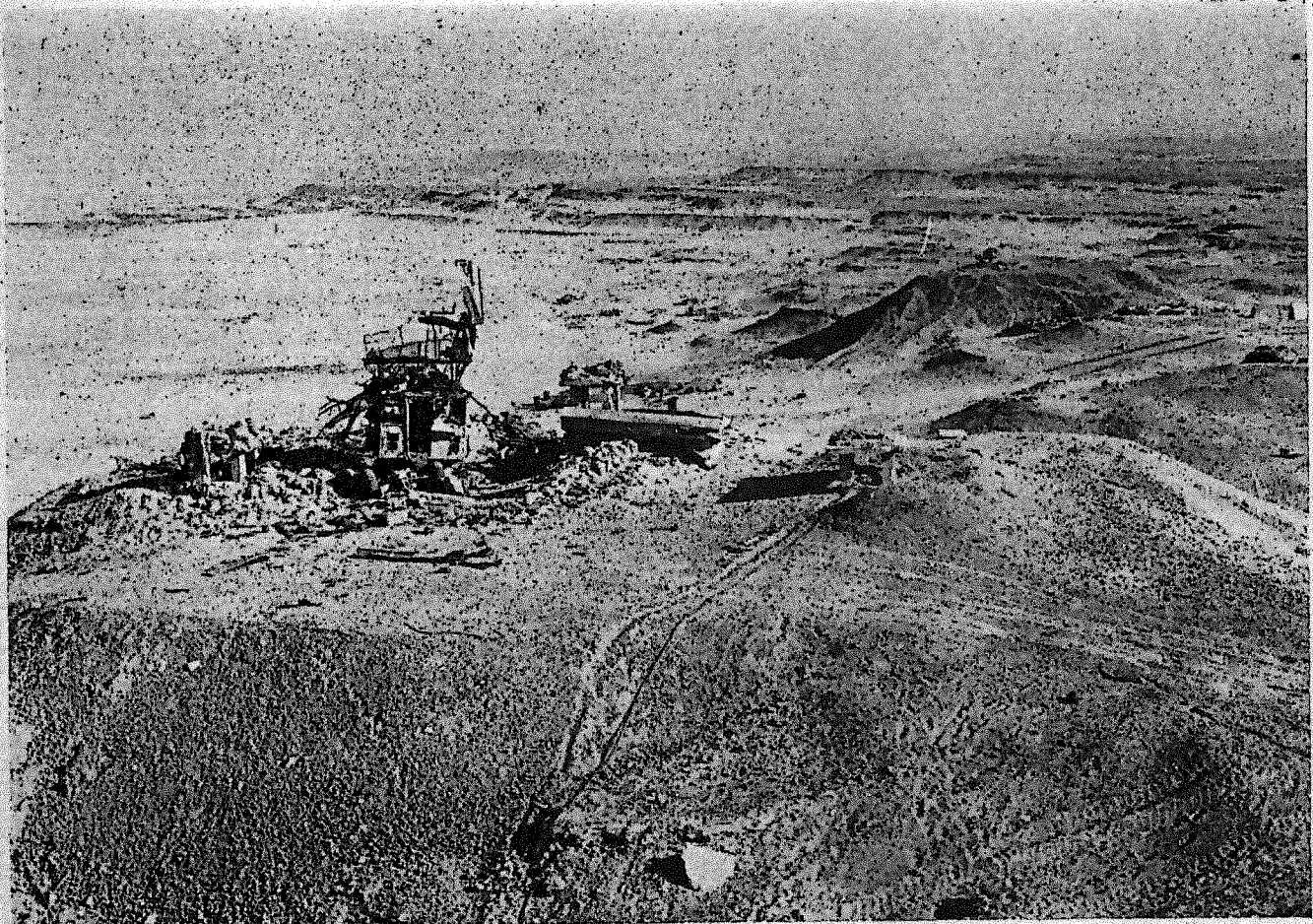
ההתקפה החלה בשעה 16.00. הגדוד נע צמוד לכביש. ירון הוביל את פלוגתו בשדרה מדרום לכביש ועירא — מצפון לו. באמצע, בין שתי הפלוגות, נע המג"ד דוד במטק, לידו מפקד החטיבה בנגמ"ש הפיקוד, ומאחור נע החרמ"ש. הראות היתה לקויה. רוח שבאה מכיוון

והצליחו להשמיד את כל מה שעלול היה לסכן את החטיבה: מטקים מחופרים, תותחים נגד מטקים וסוללות של ארטילריית שדה.

כאשר ראה עוזי שמטרות הנ"ט בתוך המיגן שותקו, שיפר עמדות יחד עם פלוגה מ' של יוני הכהן בכיוון היעד. וכאשר החלה ההסתערות של כוחות נתקה, תפס יוני עמדות קרובות יותר על אחד ממוצבי החוף של המיגן, במרחק 500 מטרים בלבד ממרכזו. "רציתי לנסוע ולעבור מאחורי הנ"טים בזווית כזאת, ששום דבר לא יוכל לצודד אלי, ולשמוץ את היעד ביחד עם נתקה. אבל שם, במרחק 500, איך שהוצאתי את הקצה של התובה, חטפתי נ"ט שהדליק את המטק שלי".

המטקים של נתקה הסתערו ושטפו

איש מאנשי הצוות לא נפגע, יוני קפץ מן המטק שלו, כדי להמשיך ולפקד על הפלוגה ממטק אחר. אבל תוך כדי תנופת ההסתערות התפזרה הפלוגה. חלק מהכוח עזר בחילוץ אנשי הצוות, ועד שהשתלט יוני מחדש על המטקים של פלוגה מ' — שטפו המטקים של נתקה בהסתערות את היעד וכבשוהו. עתה נכנסו כוחות החרמ"ש של עוזי לתוך המיגן והשלימו את המיזורה.

הים, מצפון, העלתה ענני אבק והשמש ממערב מינורה את העיניים.

לאחר תנועה של שישה קילומטרים בערך, הודיע ירון למג"ד, כי "נדמה לו" שהוא רואה כתמים שחורים בחיות. ("אני לא רואה כל כך טוב ממרחק ולכן אני אף פעם לא כמות בדברים האלה"). המג"ד פקד על ירון לפתוח כאש על המנקים המצריים שנתגלו, ובירי מהיר פגעה הפלוגה בשישה שבעה מהם.

בתום הירי פקד המח"ט להשאיר את פלוגת ירון בחסימה בעוד יתר הגדוד ממשיך בתנועה לעבר היעד — בסיום הטילים. המגמה של המח"ט היתה לתקוף את היעד ללא עיכובים, כדי שלא להיכנס לחושך. ולכן, אחרי שהשאיר את המנקים של ירון בחסימה, שבר כיוון צפונה כדי לתקוף. ירון המשיך בקרב האש עם המנקים שמולו, והמג"ד לקח את הפלוגה של עירא ואת פלוגת החרמ"ש וביצע איגוף כדי להסתער מצפון. בתצפית, ככל שיכול היה להבחין בתנאי הראות הלקויים, לא גילה דוד כל תנועה של כוחות שריון ומשוכנע היה, על כן, כי בסיום הטילים עצמו אינו מתוגבר בכוחות העלולים לסכנו.

פלוגת עירא נכנסת לאש

ברגע שעבר עירא את הכביש בראש פלוגתו התחיל הכוח לספוג פגיעות פגזים. "אני חושב שהיו אלה מנקים ונ"מים. נתתי פקודה מהירה לפלוגה להתפרם ופתחנו בירי. אני גומר לנהל את הסדרה הראשונה של הירי — לא היו פגיעות טובות — ואני מסתכל לצד שמאל שלי ורואה שני מנקים; מסתכל לצד ימין ולאחר — שלושה מנקים בוערים: האחד היה של המג"ד דוד, השני היה של סגן מפקד הפלוגה יצחק מור, השלישי של צועד בשם ברוק, שהגיע והצטרף לפלוגה במהלך המלחמה".

התברר, כי בסיום הטילים, שלכאורה לא היה מוגן, היה מוקף כוח ניכר של מנקים ותותחי נ"מ. (בדיעבד נודע, כי חטיבת מנקים מצרית שלמה היתה פרוסת שם). האש שלהם היתה מדויקת ביותר. מנק רביעי נפגע, ואחריו מנק חמישי. נשארו שלושה מנקים פעילים: של עירא, של מור (אשר השתלט בינתיים על הדליקה במנק שלו) ושל אלחנן אחד הגורים. הרוח החזקה מצפון חייבה את עירא לקבוע סדר ירי מן המנק הדרומי הקיצוני וצפונה, כדי שניתן יהיה לצפות ולבקר את האש. אולם קשה היה להתגבר על ההפרעות. יעילות המכשירים האופטיים היתה אפסית. המנקים שנותרו בפלוגה ירו הן לעבר המנקים המצריים והן לעבר מתקני בסיום הטילים.

המח"ט מפסיק את ההתקפה

בשלב הזה נפגע מנק נוסף בוחליו. חצות נמש.

שלושה נאספו על ידי עירא, הרביעי על ידי מנק אחר. עם שבעה אנשים במנק, מהם פצועים והמומים, המשיך המח"ט בירי. סגנו, מור, ירה כמעט ללא הבחנה. עיניו היו מלאות אבק רסיסים מן הפגיעה שספג המנק בראשית הקרב. ואז נשמע בקשר קולו של המח"ט ל"התקפל" לאחור: "היו נפגעים רבים. היום אני יודע שהיתה שם חטיבה משוריינת סביב בסים הטילים. היינו קרובים, אבל החלטתי — אני את המנקים לא מכניס פנימה, כיון שאין שם שום שאנס".

הפלוגה של עירא, או מה שנותר ממנה, התחילה לנוע חזרה, בחיפוי המנקים של ירון. בדרך ביקש עירא שיורשה לו להשמיד את המנקים שהשאיר נמושים בשטח. המח"ט לא רצה לאבד זמן, הוא דאג לנפגעים. כאשר היו שתי הפלוגות בדרך מורחה אל החניון החטיבתי, פקד דן שומרון על הפלוגה של ירון לתקוף כאש בסים טילים אחר, קטן יותר, שהיה שמור פחות. אחרי מספר מטחי ירי בערו מתקני הכסים.

הכוח הגיע לחניון. שם ראה עירא את המג"ד דוד מובל לתחנת האיומף.

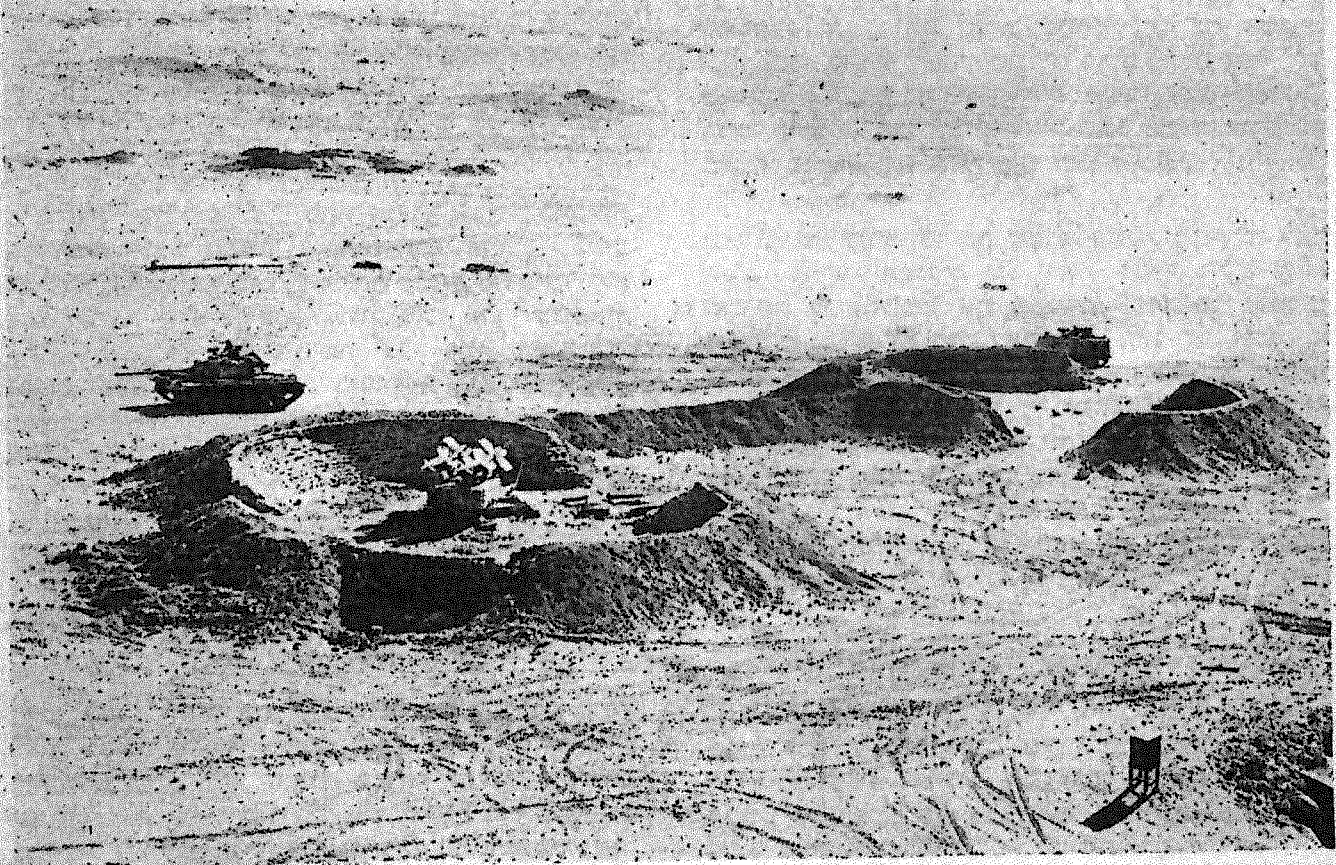
פינוי נפגעים תוך התקפה אווירית

המנק של דוד נפגע מיד בדקות הראשונות של קרב האש עם בסים הטילים. פנו חודר שריון פגע בחלק העליון של התובה. הנהג נפצע קל. התותחן, אורי פונדק, נפצע אנושות בחזהו ובגפיו וכוויות כיסו את כל גופו. הקצין ששימש במנק זה מען-קשר, היים ימיני, נפצע בכטנו. קצין המודיעין של האוגדה פינה את דוד, ונגמ"ש של החרמ"ש פינה את שני הפצועים האחרים. ימיני ופונדק מתו בדרך לבית החולים. דוד עתיד היה לעבור סדרת ניתוחים, וכעבור שלושה חודשים — חזר ופיקד על הגדוד.

הנפגעים, פצועים והרוגים, הובאו לחניון החטיבתי. מפקד האוגדה, קלמן, הזעיק מסוק, וזה הגיע תוך זמן קצר, אך לא יכול היה לנחות. החניון הותקף על-ידי מטוסי סוחוי ומיראז' מצריים, והירי נגד-מטוסים היה חסני בתחילה, עד שהוכרר כי המיראז'ים גם הם מטוסי האויב. המטוסים התוקפים הטילו פצצות תבערה. ותאורה מוצנחות. כנס לא נפגעו מנקים נוספים.

גדוד דוד נותר ללא מג"ד; וכיון שהמג"ד עמוק היה בדחיפת דרגי האספקה — הוכפפו שתי הפלוגות של גדוד דוד ישירות למח"ט.

קרוב לשעה 03.00 אחרי חצות הגיעו משאיות האספקה. השוירה הופצה ונפגעה אמנם בדרך לחניון החטיבתי, אבל המנקים החלו את יום המחרת במיכלי דלק ובתאי תחמושת מלאים.

כלכד. בהתקפה זאת נהרג קצין המודיעין החשובתי מפניעה ישירה, בעת שצפה והתריע על ההתקפה.

למחרת היום החליף המח"ט את גדוד עוזי בשתי הפלוגות של גדוד דוד. הפעם לא תקפו עוד כוחות שריון מצריים, בין היתר בגלל פעילותו הנמרצת של תיל האוויר הישראלי. אותו יום התחילו המנקים של חטיבת דן שומרון במרדפים אחרי מייסים מצריים שהצליחו לצנוח ממטוסיחם המופלים. תוך 48 שעות יעלה מספרם על עשרה.

בזוקאים מצריים באמבולנסים

סמוך לשעת הצהריים, בטווח של כ-1,500 מטרים, נראתה חולפת שיירה רפואית מצרית. כיון שהמשימה היתה אבטחת הציר, לא נפנו המנקים של עירא למפל כשיירה — אלא משחזר, כי היו אלה בזוקאים מצריים שביצעו גיחה באמבולנסים כדי לתקוף את מערך האבטחה של המנקים.

זמן קצר לאחר מכן הניעה שיירה ארוכה של משאיות — עירא העריך את מספרן בכ-100 — של דרגי האספקה

קרבות ג'בל אום-כתיב

לאבטח את אגף האוגדה השכנה

ביום שבת, 20 בחודש, בשעה 10.00 בקירוב, הורה המח"ט לגדוד עוזי לנוע עמו לצומת דרכים באיזור ג'בל אום-כתיב ולהיערך שם לאבטחת אנפיה של אוגדת כרן בלחימתה לכיוון פאיד. המשימה היתה להכמיח את חופש התנועה בציר, שדרכו עברה האספקה לאוגדה, ולבלום את כל התקפות המצרים ממערב ומצפון. (חטיבה משורינת וחטיבה ממוכנת). עוזי ערך את הגדוד בקשת של 180 מעלות: כוח עמית בכיוון דרום, מוטי פז בכיוון מערב ויוני הכהן בכיוון צפון.

לאחר השעה 15.00 אחר הצהריים התחיל כוח מנקים מצרי בעוצמה של פלוגה מוגברת לנוע בכיוון הצומת, לעבר המנקים של כוח עמית. עוזי הורה ליוני לתגבר את כוח עמית, ושתי הפלוגות השמידו שמונה מנקים מצריים; היתר נסוגו וחדלו לירות. ב-17.00 אחרי הצהריים תקפו מטוסיים מצריים את הגדוד. מפקד כוח עמית נפצע ופונה. מנקים שלו חולקו בין יוני למוטי פז ומעתה שוב עכר הכוח של עוזי על שתי פלוגות

אצלנו לא היו פגיעות. על הגשר, לעומת זאת, היה משהו נורא ואיום. רבים נהרגו בדקות האחרונות. וכמו שחשבתי: ב-18.00 נעשה שקט. האמנתי שיש הפסקת אש".

כולם האמינו. ירון אף ראה את המצרים עולים ומתקררים בים ללא חיפוי ומפנים את המנקים הפגועים שלהם. פה ושם עוד נורו יריות בודדות, אבל ההרגשה שהמלחמה נסתיימה היתה כללית כמעט, חרף כל הספקות באשר לימים רחוקים יותר.

של אוגדת ברן. על המנקים של עירא הומל לאבטח את השיירה בדרכה צפונה. תוך כדי נסיעה הותקפה השיירה מן האוויר. אף כלי רכב לא נפגע אך הושקע עמל רב בכינוס כלי הרכב שירדו מן הכביש והתפורו לכל עבר.

יום גדול לפלוגה כ'

בערב, כבערב הקודם, היו כל הכוחות כחניון לילה חטיבתי, ולמחרת (כ-21 בחודש), במסגרת מדיניות הסבב, הוציא המח"ט את גדוד עוזי לצומת החיוני. מיד עם תפיסת העמדות גילתה פלוגה מ' של יוני נגמ"שים מצריים מנסים להתקרב מדרום. בירי מהיר הושמדו כל כלי הרכב.

כמעט באותו רגע נתגלה על-ידי פלוגה כ' של מומי פז כוח מנקים בעוצמה של גדוד, מתמרן להתקפה בגזרה המערבית. שבעת המנקים של פלוגה כ' נערכו בשני כוחות משנה: האחד בפיקוד מומי והאחר בפיקוד עמיקם. שני הכוחות המתינו לגלי ההסתערות של המנקים המצריים, קידמו אותם באש והשמידו גל אחרי גל, כמה מהם בגבול הטווח האפקטיבי. הצטיין בכך במיוחד המ"מ קובלניץ.

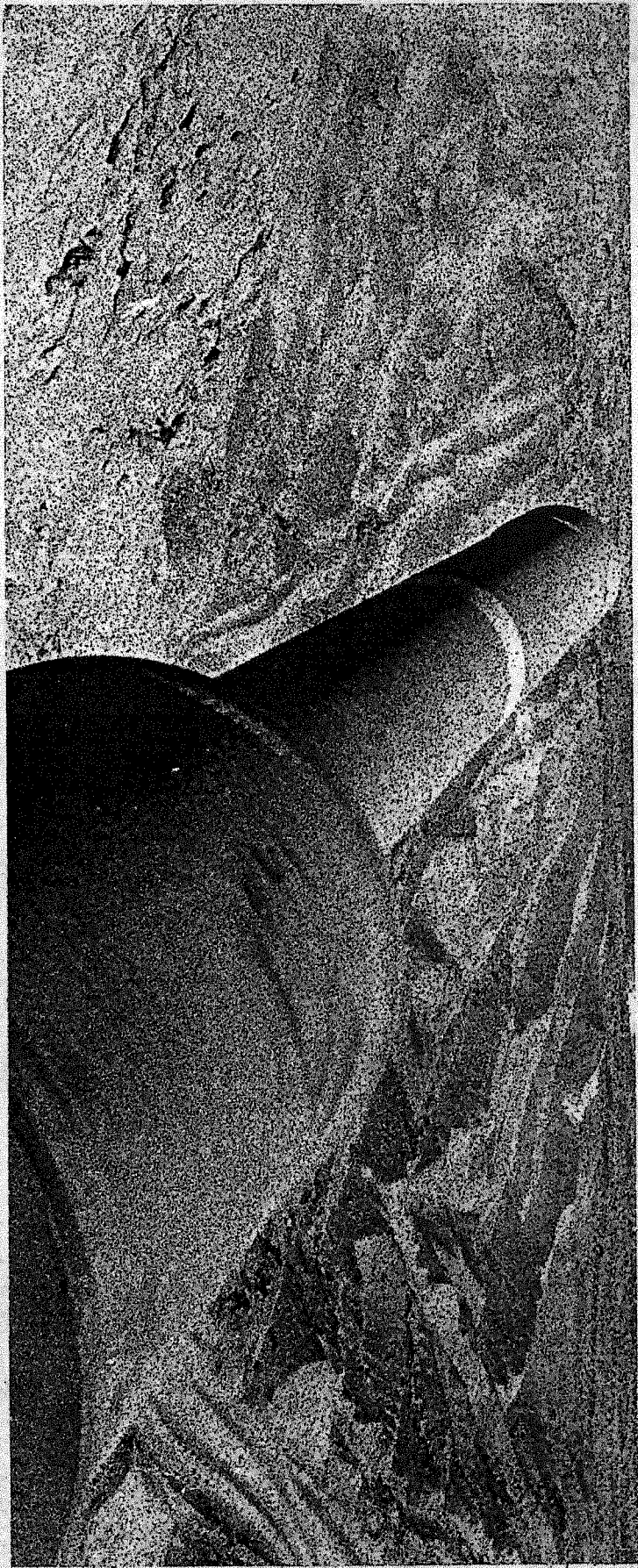
היה זה יום של קורת רוח למפקד פלוגה כ', מומי פז, ש"קפץ" מדי פעם לתאג"ד ואף לבית החולים ברפידיים, להחליף את התחבושות שעל ראשו הפצוע. "השמדנו אותנו יום לפחות 20 מנקים. ירינו ופגענו יפה. זה היה קרב של מנקים, שריון-כשריון. כשאתה מגיע לקרב מנע — מנקים שלהם מול מנקים שלנו — פתרת את חבעיה. מה שהדאיג אותי זה החי"ר שלהם. כשאתה נתקל בהם, רואה את הטילים מתעופפים ואין לך אמצעים יעילים נגדם זו בעיה. אבל לא המנקים שלהם. ואין זה משנה אם אנחנו שבעה מול 20 או ארבעה מול 20".

כולם האמינו: זו הפסקת אש

מעתה ועד סוף היום, ואפילו למחרת היום, לא היו עוד יוזמות תקיפה של ממש מצד המצרים. לעומת זאת גברה והלכת פעילות חיל האוויר הישראלי, אשר — עם השמדת סוללות הטילים בזו אחר זו — נמל את השליטה בשמי זירת המלחמה בגדה המערבית של תעלת סואץ.

הגיע יום ה-22 בחודש. חטיבת דן שומרון עמדה בצומת, ללא לחימה כמעט. אחר הצהריים עברה הפקודה בין הכוחות: בשעה 18.00 מפסיקים לירות.

הכל, מצוותי המנקים ועד המח"ט, האמינו שזו אכן הפסקת אש. עם זאת הזהיר דן את הכוחות: "אמרתי להם: רבותי, אתם תראו, בעשר הדקות האחרונות הם יירו כל מה שיש להם. הכרתי אותם מהפסקת האש הקודמת ב-70. ובאמת התפורנו ותתרחקנו וחס, הרביצו".

כיתור הארמיה השלישית

התקפת הכיתור

לרוץ מהר דרומה

יום ה-28 באוקטובר צריך היה לסמן את היום הראשון של הפסקת הלחימה. במקום זאת פתחו המצרים באש ארטילריה. הפגזים נפלו תחילה לסירוגין, כטיפטוף, אחר-כך בצפיפות גוברת והולכת. עבר זמן כשרם הובן שהמלחמה נמשכת, ושהמצרים עושים מאמץ עליון לשנות את התוצאה הצבאית הסופית של מלחמת יום הכיפורים — ובעיקר להיחלץ מקשת הכיתור שאיימה לסגור על הארמיה השלישית.

ב-12.00 בצהריים קיבל דן שומרון פקודה חפוזה: „גדוד שרמנים בא לתחליף אתכם ואתם תנועו מהר דרומה לתקיפה. צאו מיד, ובדרך ינידו לכם מה קורה“.

דן הבין שזו תקיפה, כדי להשלים את כיתור הארמיה, „ובשום אופן לא רציתי שנחמיץ את זה. גדוד השרמנים עוד היה רחוק כשהודעתי לו בקשר; אתה רואה סימון עשן? תשלח כוח לשם. עוד לפני שהגיע הגדוד אלי — יצאנו מן העמדות ורצנו דרומה, בשמענו אותם צועקים בקשר שכך לא עושים, זה לא יפת, צריך לחכות והראות להם“.

החטיבה החלה בתנועה — לאמיתו של דבר בשעמה — דרומה, בדרך עפר. יעדה הראשון היה חציית כביש סואץ-קהיר. שם אמורה היתה לפגוש כוחות אחרים מהאוגדה. בראש נע גדוד עוזי, אחריו שתי הפלוגות של גדוד דוד, הפעם עם הסמג"ד כמפקדן.

המח"ט מנווט את השדרה

בשעות הראשונות היה האיזור שקט וכך גם השמים. מעל לשוירה הדוחרת נראו מסוקי חיל האוויר הישראלי. אבל לקראת ערב עלתה השוירה על ציר המקצר את הדרך לכביש סואץ-קהיר. שם היתה עדיין המלחמה בעיצומה והחטיבה צריכה היתה לעבור בין שני מערכים מצריים, אשר היו עדיין בשלבי כיבוש על-ידי כוחות אחרים של האוגדה.

בשעה 22.00 בערך החלה שדרת המנקים של החטיבה לנוע לכיוון כביש סואץ-קהיר. המח"ט ידע, כי מכאן ואילך תהיה בעיית הניווט חמורה. „לא היה לנו שם

כוח סיור. החלטתי לעבור בנגמ"ש שלי לראש השוירה ופשוט לנווט אותה אחרי“. המנקים של החטיבה דהרו. נהגו המנקים ראו בקושי את המנקים שלפניהם. עירא היה מן המעטים שמצא זמן לעיין במפה עוד בשעות האור. אחרים לא הספיקו.

השוירה עברה את מסילת הברזל סואץ-קהיר, המשיכה כברת דרך נוספת בשמה הפתוח, ואחר-כך עלתה על כביש סואץ-קהיר. כדי להחיש את התנועה הורה המח"ט לנסוע באורות דולקים. החטיבה נעה עתה בליבו של מערך מצרי גדול, צפוף ומבולבל.

אפילו בעדבייה

חבירת כוחות עיוורת בלילה

החל שלב הכיבוש של איזור עדבייה. השוירה עברה על פני מפעל הדשנים. תוך כדי חילופי אש לשני הצדדים, נדלקה חלקת סוף גדולה והפכה תוך שניות ללהבה ענקית מתפשטת והולכת. צוותי המנקים הסתנוורו מעט מהלהבה, והמפקדים חשו בגלי החום — אך איש לא נפגע, והתנועה נמשכה.

מנקים בודדים ויחידות קטנות של חטיבות שכנות ואפילו של האוגדה השכנה צורפו תוך כדי תנועה לשדרה תחת פיקודו של המח"ט, דן שומרון. „זה היתה בלילה, לא ראיתי את הכוחות האלה בכלל. חששתי לא מעט מן החבירה, אבל איכשהו זה הסתדר. היו שם כוחות משתי חטיבות, שהסתככו בכל מיני קשויים בשטח. אספתי וצירפתי אותם לכוח שלי“.

יוני שולף אקדה

מפקד פלוגה מ', יוני הכהן, הוביל את גדוד עוזי, והמנק הראשון שלו נע בעקבות הנגמ"ש של המח"ט. בעיבורי עדבייה נתקלה השוירה במשאיות אותן נמשו כנראה המצרים כשהתקרבו המנקים.

כשהגיעה השוירה אל משאיות אלה, האמ יוני את המנק שלו, נעצר וחורה לנהגו לנוע אחורה ולעקוף את המש"איות. „נתתי את הפקודה לנהג, והסתכלתי לאחור כדי לכוון אותו, ופתאום — בן-אדם על סיפון המנק שלי. איזה מצרי קפץ למעלה וכבר הוא שם את הקלצ'ניקוב לירות. בפעם הראשונה בחיים שלי שלפתי את האקדה שקיבלתי ממישהו — וזה מה שחרג את החייל המצרי. תפסתי שם בילבול, את מקלע המפקד עם צידוד הצריח לא הייתי מצליח להפעיל. האקדה הציל אותי“.

בהמשך התנועה כבר נהגו אחרת. המנקים נהגו את המשאיות והסילו אותן לצדי הכביש.

המנקים של עוזי הדרימו, כבשו מיתחם גדודי, שהיו בו גם ארבעה מנקים, ונאחזו בו. היתה זו הנקודה הדרומית ביותר אליה הגיע צה"ל בגדה המערבית של תעלת סואץ. גדוד דוד מיהר צפונה את השטח שבין נמל עדבייה לג'בל עתקה, כשהוא משמיד בדרכו שיירת רכב מצרית עמוסה חיילים, אשר הוכתלה כתגבורת זמן קצר לפני פריצת החטיבה. כוח שלישי, גדוד צנמי-ריונים, אשר היה עתה תחת פיקודו של דן, פנה יחד עם דן למהור הנמל ורציפיו. תוך כדי התקדמות ניסו שתי ספינות מורפדו מצריות להסתלק מן הנמל. המנקים השמידו אותן כמנוסתן — אחת מטווח מוערי של 50 מטרים, והאחרת מטווח 1,500 מטרים.

בהמשך הפריקה בגמל מצאה חבורת הפיקוד, שהיתה עם דן, את מפקדת זירת ים-סוף של חיל הים המצרי. בין כ-150 חשבוים שנלקחו במקום היו ארבעה קצינים בכורים בדרגת אלוף-משנה.

עד לשעות הצהריים מיהרו כוחות החטיבה את השטח כולו והעמיסו כ-800 שבויים על נחתת מנקים של חיל הים, שהגיעה למקום.

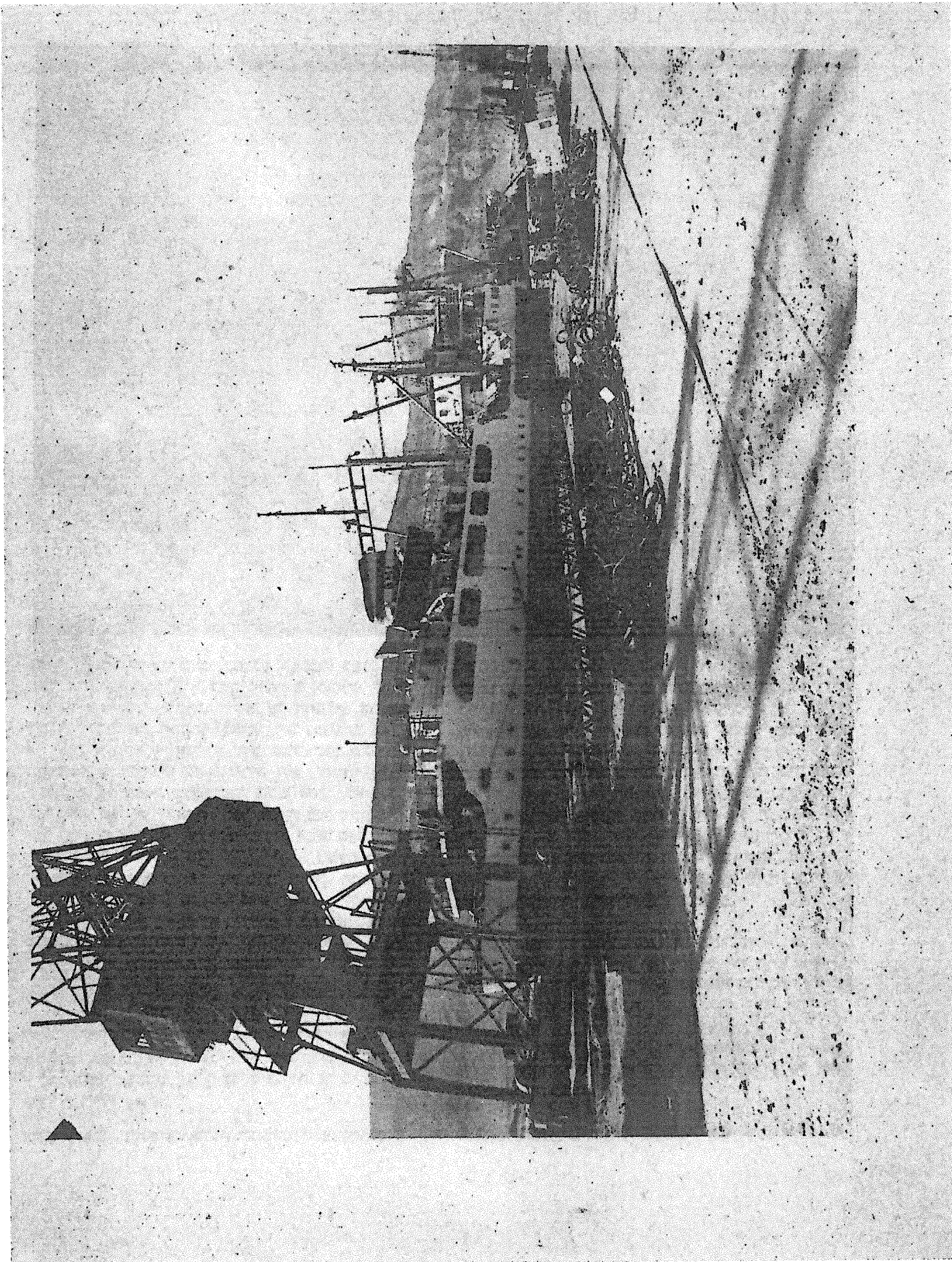
למחרת כצהריים, לאחר שנכנסה כבר הפסקת האש

בשלב זה תכחין עירא, כי המקלע המקביל במנק שלו אינו יורה. „לקחתי אתי כמה רימונים וקראתי למען-קשר שיבוא אתי להתגבר יחד על התקלה. אחר-כך ניסיתי לדרוך את המקלע ובאותו רגע נפצעתי. בזוקה או רסיס של תול"ר. אני לא יודע. עבר ויצא. אבל היד התנפחה לי לממדים לא סבירים ולא הייתי מסוגל להשתלט על המנק. המען-קשר הכש אותי. לא היתה לי ברירה, נאלצתי להודות: „אני פצוע“. כמו שאני אומר זאת, אני שומע בקשר את הסמ"פ שלי, יצחק מזר, מודיע לי שגם הוא נפצע — ועוד רומן כלפי: „מצאת לך זמן לחיפצע? המען שלי תפס פיקוד על המנק. היה המום קצת מזה שאני פצוע ואין פה שום רופא — הרי אנחנו רק מנקים. אבל אחרי כשעה כבר היינו בתחומי עדבייה. שם נמצא איזה ננמ"ש רפואי ובו הדוקטור של יבנאל. העבירו אותי לננמ"ש הזה, ופוניתי“.

הקרב האחרון

החטיבה נעצרה על השונית של ראם-עדבייה לחניית לילה. השטח מסביב שרץ עדיין כוחות אויב. מיהור נועד למחרת בבוקר.

כאור ראשון התפרסו כוחות החטיבה למהור הסופי.

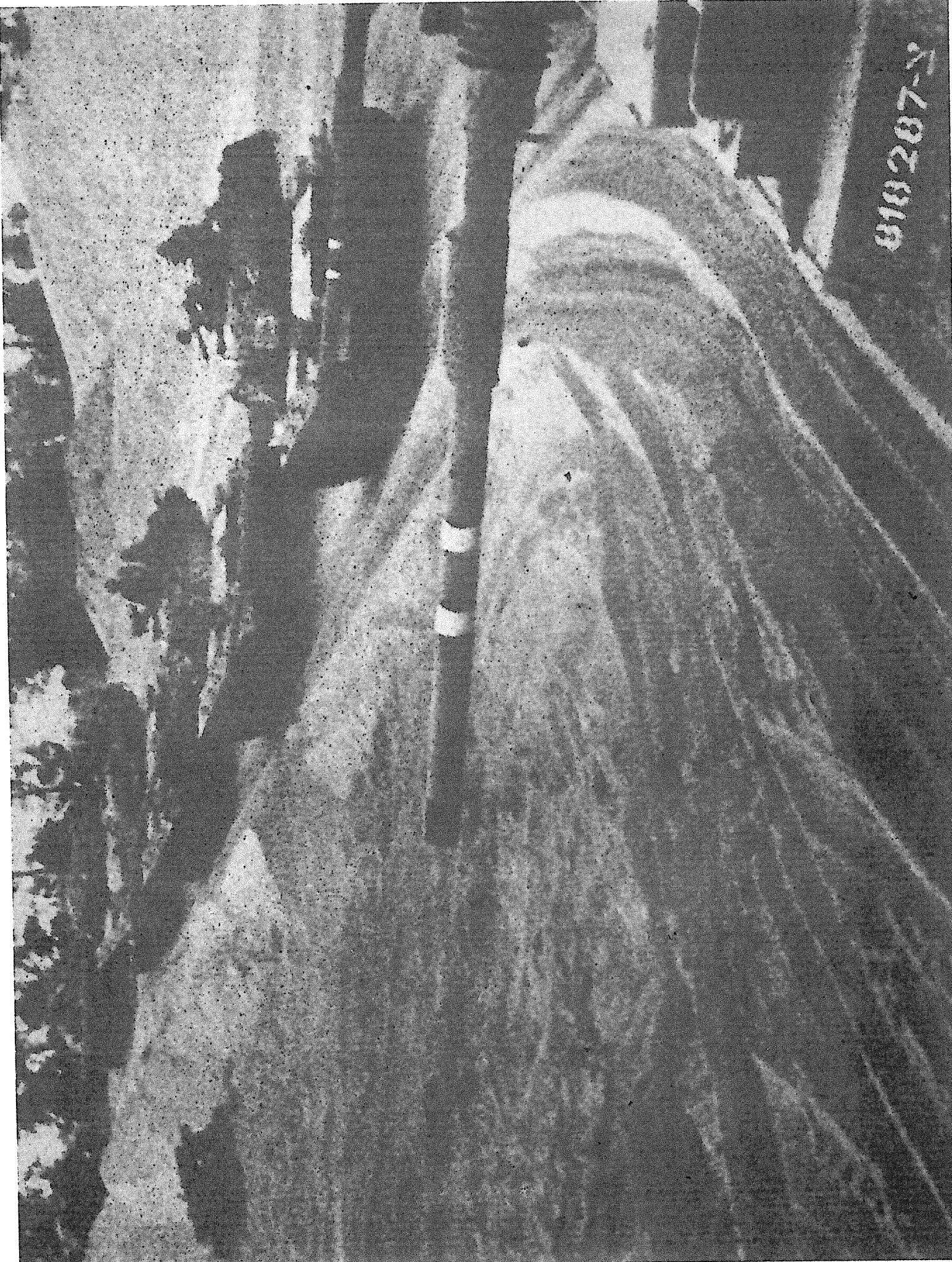

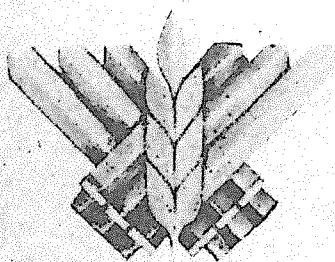
לתוקפה — העבירה החטיבה את נמל עדבייה על מתק-
ניו המשוכללים לידי נציגות חיל הים.

המעגל נסגר

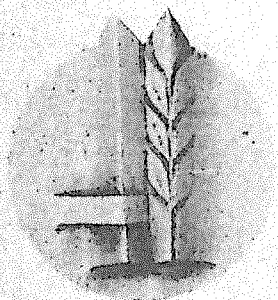
בלילה, שעה שהוכיל דן שומרון את החטיבה לעדבייה, נשמע בקשר קולו של המג"ד עמנואל, שצלה גם הוא את התעלה, ונע עם גדודו מערבה כדי להתמקם באיזור ג'ניפה, ככוח של הפיקוד ב"תפר" שבין אוגדת ברן לאוגדת קלמן מגן. שתי פלוגות מנקים היו בגדוד — ג' של כועז עמיר ו-ב' של דני בנדל, ונוסף להן — חלקה הגדול של פלוגת החרמ"ש ה' בפיקודו של משיח. חלק ממנקי פלוגה א' נשארו בגדה המזרחית, כשהם פרוסים, יחד עם כוחות אחרים, מול הארמיה השלישית. הארמיה השלישית היתה מכותרת, חטיבת דן שומרון הגיעה אל עורפה.

818287-2

עיסוד העץ

עיסוד המופת

צל"ש

ציון לשבח

סרן
הכהן יהונתן
עיטור העוז

ב־6 באוקטובר 1972 לחם סרן יהונתן הכהן בראש פלוגתו בחי"ר מצרי באיזור ה"מוח" בדרום תעלת-סואץ, במהלך הקרב השמיד כוח אויב גדול, וחילץ נפגעים מטנקים שכנים. משנפגע הטנק שלו, עבר לטנק אחר והמשיך להילחם. ב־12 באוקטובר 1973 הסתער בראש פלוגתו על כוח חי"ר מצרי גדול, מצויד בטילי ג"ט, שהנה באיזור המיתלה, ואיבטח את מאחו כוחותינו באיזור. סרן יהונתן הכהן, שלחם בראש פלוגתו במשך כל המלחמה, החליף שלושה טנקים עקב פגיעות. הוא גילה אומץ-לב רב, דוגמה אישית ותושייה.

סגן-אלוף
סקל עמנואל
עיטור העוז

חיילי חי"ר וטנקים כאשר טילים נורים עליו מכל עבר. סא"ל סקל עמנואל פגע בטנקים שמולו ובחי"ר שסביבו והצליח, בקור-רוח, לחלץ את הגדוד.

בתמשך הלחימה נפגע הטנק שלו פעמיים ובכל פעם החליף טנק והמשיך לפקד על גדודו.

בכל שלבי הלחימה גילה אומץ-לב רב, קור-רוח ותושייה, וידע לעודד את חייליו — כשהוא עצמו משמש דוגמה בבטחונו העצמי ובשלוות נפשו.

סא"ל עמנואל סקל פיקד על גדוד שריון בגזרה הדרומית של תעלת-סואץ, עם פרוץ הקרבות נעשה מאמץ נחיתה מצרי בדרום האגם המר. סא"ל עמנואל סקל סיכל נסיון זה והצליח לטהר ממצרים את כל איזור מעוז "מפצח" על-אף האש הכבדה של המצרים.

ב־9 באוקטובר 1973 הותקף הגדוד של סא"ל עמנואל סקל, על-ידי גדוד מצרי של 24 טנקים ו־12 נגמ"שים; תוך 20 דקות הושמדו 24 טנקים ו־8 נגמ"שים.

ב־12 באוקטובר 1973, במסגרת התקפה חטיבתית לאורך ציר המיתלה, קיבל סא"ל עמנואל סקל פקודה לנוע לפנים לעזרת גדוד שכן. בהובילו את גדודו קדימה חצה דרך מערך מצרי שכלל

רב-סרן
פז מרדכי
עיטור העוז

ביום 7 באוקטובר 1973 נפצע רס"ן מרדכי פז בהתקפת נגד שערכה פלוגתו על אויב, שתקף את מעוז "מפצח", למרות שנפצע, המשיך לפקד על פקודיו וסירב לפינוי.

ב־12 באוקטובר 1973, תוך כדי לחימה על מעברי המיתלה, נפצע פעם נוספת בראשו וסירב לפינוי, עד לגמר כיבוש הצומת. לאחר שפונה חזר, כע" בור יומיים, ליחידתו והמשיך לפקד על פלוגתו. בהתנהגותו זו גילה דוגמה אישית, אומץ-לב ודבקות במשימה.

סמל
שוילי גבריאל
עיטור העוז

רב"ט גבריאל שוילי נמנה עם אחד הכוחות שלחמו באיזור תעלת-סואץ.

תוך כדי התקדמות לכיוון התעוז "הברגה" נתקל החל"מ שרב"ט שוילי היה בן, בחי"ר מצרי מחופר משני צדי ציר התנועה.

כשניתנה הפקודה לפתוח באש, לקח את נשקו, קפץ לשוחה הראשונה והחל לטהר את העמדות. בעמדה השלישית נפצע בגבו, אך המשיך להילחם.

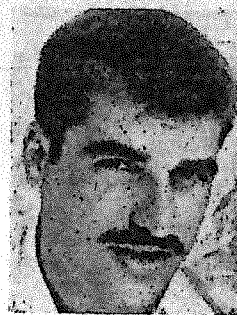
הוא הצטרף למטהרי שורת השוחות השניה ובתום הטיהור, חזל בכוחות עצמו מהחל"מ ופונה, ואף בזמן הפינוי עודד את השאר.

במעשיו אלה גילה אומץ-לב רב, תושייה ודבקות במשימה.

עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים שימש רס"ן עמיחי בוכוול ז"ל כקצין מודיעין בחטיבת שריון. במשך כל ימי הלחימה פעל רס"ן עמיחי בוכוול ז"ל בקו הקדמי ביותר, כשהוא מפעיל יחידות ואמצעי מודיעין, ועובר בתצפיות הקדמיות, תוך סיכון עצמי רב. בפעולתו זו איפשר זרימת מידע מודיעיני עדכני ושוטף, אשר הביא להפעלה מושכלת של כוחותינו.

ביום 20 באוקטובר 1973 נפגע ונהרג כשהוא מדווח על התקפת אויב.

במעשיו אלה גילה רס"ן עמיחי בוכוול ז"ל תושייה, דבקות במשימה ואומץ לב למופת.

רב־סרן
בוכוול עמיחי ז"ל
עיטור המופת

הוא הפעיל את נשקו האישי, והשמיד את האויב. במעשיו גילה אומץ לב ונכונות לחימה למופת.

ביום 6 באוקטובר 1973 שימש סמל אבי גורן בתפקיד נהג טנק באיזור הדרומי של התעלה.

הטנק של סמל אבי גורן נפגע בצריח מבזוקה ושני אנשי צוות נהרגו. סמל אבי גורן יצא מתא הנהג תחת אש האויב, אסף את אחד מאנשי הצוות, שהועף מהטנק, העמיסו על הטנק ופינה את הנפגעים. למחרת עלה סמל אבי גורן על טנק אחר כנהג. הטנק נפגע וסמל אבי גורן המשיך בלחימה, על טנק אחר.

ב־12 באוקטובר 1973 נתקל הטנק של סמל אבי גורן בחי"ר מצרי, ותוך כדי הסתערות נפגע הטנק מבזוקה והחל לבעור. חיילי האויב, שהיו מול הטנק, ירו לעברו של סמל אבי גורן.

סמל
גורן אבי
עיטור המופת

ביום 6 באוקטובר 1973 שימש רס"ר חיים יודלביץ' כרב־סמל פלוגתי בתעוז הנמצא באיזור הדרומי של תעלת־סואץ, כאשר כוח מצרי, רגלי ובנגמ"שים, תקף את התעוז וניסה לכבושו. רס"ר יודלביץ' נטל לידיו את הפיקוד על הכוח, שכלל בעיקר אנשי מנהלה וטנק אחד, ניהל את הקרב כשהוא מכוח את הטנק ובעצמו נלחם נגד אנשי החי"ר המצריים, וכך שבר את ההתקפה המצרית על התעוז.

במעשיו אלה גילה כושר מנהיגות ואומץ לב למופת.

רב־סמל־ראשון
יודלביץ' חיים (פומה)
עיטור המופת

נע בראש הכוח בנגמ"ש, חשוף לאש האויב. בכל שלבי הלחימה גילה אומץ לב, קור־רוח, כושר מנהיגות ותושייה למופת, כשהוא עצמו משמש דוגמה לחייליו.

ביום 6 באוקטובר 1973, עת הותקף גדודו של סא"ל עוזי לנצנר על־ידי מטוסים מצריים מה־אוויר, וידא אישית שכל החיילים נכנסו לעמדות הגנה, בנוסעו חשוף ברכב, ללא התחשבות בפגיונות האויב.

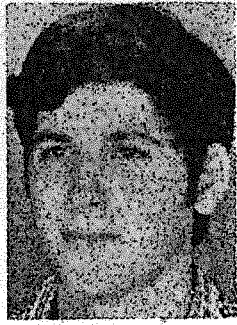
ב־7 באוקטובר נתקל הכוח, שסא"ל עוזי לנצנר עמד בראשו, במארב נ"ט מצרי. סא"ל עוזי לנצנר פתח באש, הסתער בראש הכוח והשמיד את המארב.

ב־9 באוקטובר 1973 נע בראש הכוח לעבר צומת "נוצה", ולאחר קרבות קשים של שריון בשריון הצליח לכבוש את הצומת.

לאחר צליחת התעלה הוביל גדודו את שאר הכוחות, וסא"ל עוזי לנצנר פיקד על גדודו כשהוא

סגן־אלוף
לנצנר עוזי
עיטור המופת

סגן
אילת אבינועם
צל"ש ראש המטה הכללי

ביום 12 באוקטובר 1973 הסתערה פלוגתו של סגן אבינועם אילת על התעוז, נוצח" בהסת- ערות זו נפגעו ארבעה טנקים שלנו, ובהם הטנק של סגן אבינועם. אנשי צוותו קפצו מהטנק שנפגע. האיזור היה מוקף כולו חיילי האויב. הוא אסף את אנשי הצוות והכניסם לטנק אחר, אשר הצריחון שלו נפגע. בטנק זה גרר את הטנק הפגוע שלו וחילץ את חייליו. במעשה זה, שבוצע כשכוחותינו מוקפים מספר רב של חיילי האויב — גילה סגן אבינועם אילת אומץ-לב ודבקות במשימה.

סמל
דבורה משה ז"ל
צל"ש ראש המטה הכללי

ביום 8 באוקטובר 1973, בשעות הבוקר, בתוך מעוז ה"מזח", הוחלט לצאת עם הטנק היחיד, שנמצא במעוז, ולירות על מטרות מצריות בגדה המערבית של התעלה. סמל משה דבורה ז"ל התנדב לצאת עם הטנק לביצוע המשימה. הטנק נפגע מבזוקה והחל לבעור. סמל משה דבורה ז"ל נפגע ונהרג בעת נטישת הטנק הבורע. במעשה זה גילה סמל משה דבורה ז"ל אומץ-לב ותושייה.

סמל-ראשון
שמוס ראובן
צל"ש ראש המטה הכללי

ביום 9 באוקטובר 1973 התקדמה פלוגתו של סמ"ר ראובן שמוס, בה שימש כסמל מחלקה, לעבר התעלה. בהיתקלות בשטח פתוח נפגע הטנק שלו. סמ"ר ראובן שמוס הועף מהטנק ונפצע קשה בידו ובכטגנו. למרות הפגיעה הקשה המשיך לפקד על הצוות, עד אשר חולצה מחלקתו שנפגעה, ול- אחר מכן פונה לאחור. במעשיו אלה גילה סמ"ר ראובן שמוס אומץ-לב ודבקות במשימה.

סגן-משנה
גודל ישי ז"ל
צל"ש אלוף פיקוד

במלחמת יום הכיפורים לחם סג"מ ישי גודל ז"ל בתפקיד מפקד טנק בחזית סיני. במשך כל ימי הלחימה שאף סג"מ ישי גודל ז"ל ליצור מגע עם האויב, ובקרבות שהשתתף בהם הוכיח מקצועיות רבה בתפעול הטנק וצוותו, ופגע בכוחות אויב רבים. ביום 12 באוקטובר 1973, בקרבות הבלימה באיזור המיתלה, נפגע סג"מ ישי גודל ז"ל בראשו, ועל אף המלצת רופא לפ- גותו סירב להתפנות והמשיך להילחם. בהמשך הלחימה מונה סג"מ ישי גודל ז"ל לתפ- קיד מפקד מחלקה ובתפקיד זה שימש עד סיום המלחמה. במעשיו אלה גילה סג"מ ישי גודל ז"ל אומץ-לב, קור-רוח, כושר מנהיגות ודבקות במשימה.

והוא נפצע קשה. במעשיו אלה גילה סגן רם טאובר תושייה ואומץ-לב.

ביום 9 באוקטובר 1973 בשעות הצהריים, לחם סגן רם טאובר כמפקד מחלקת טנקים, בקרב בין כוחותינו לבין כוחות האויב המצרי. מחלקתו איבטחה את האגף, ובמהלך הקרב זיהה סגן רם טאובר כחמישה טנקים מצריים בעמדות עדיפות שעלולים היו להשמיד את מרבית טנקי הפלוגה שהיתה במקום. על מנת שיוכל לפגוע בטנקי האויב, תימרן סגן רם טאובר את הטנק שלו לעמדה בשטח פתוח, פתח עליהם באש והצליח להשמיד שניים מהם, בטווח של כ-200 מטרים. יתר הכוח המצרי נסוג. בכך מנע סגן רם טאובר השמדת מרבית טנקי הפלוגה שלנו שהיתה בתנועה לתפיסת עמדות. תוך כדי נסיגה, פגעו המצרים בטנק. עליו פיקד סגן רם טאובר

סגן טאובר רם צל"ש אלוף פיקוד

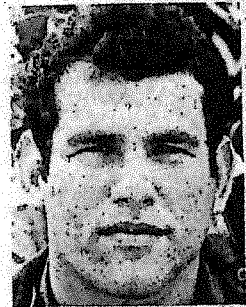
במעשיו אלה גילה רב"ט יאיר פלט ז"ל אומץ-לב, קור-רוח ודבקות במשימה.

במלחמת יום הכיפורים לחם רב"ט יאיר פלט ז"ל בתפקיד תותחן בצוות טנק בחזית סיני. בליל 7 באוקטובר 1973 נפגע הטנק של רב"ט יאיר פלט ז"ל, ונהג הטנק ומפקדו נהרגו. רב"ט יאיר פלט ז"ל נותר לבדו כשהוא מכותר בכוחות חי"ר מצריים. למרות המצב הנואש שנקלע אליו לא איבד רב"ט יאיר פלט ז"ל עשתונותיו והמשיך לנהל קרב אישי נגד האויב תוך שהוא מדווח על מצבו ברשת הקשר ומבקש עזרה. כל הנסיונות לחלץ את רב"ט יאיר פלט ז"ל עלו בתוהו והדיווח האחרון שנתקבל ממנו ברשת הקשר היה, כי התחמושת שברשותו אולה וכי כוחות האויב עולים עליו. רב"ט יאיר פלט ז"ל נפגע אז ונפל.

רב"ט יאיר פלט ז"ל צל"ש אלוף פיקוד

ביום 8 באוקטובר 1973 יצא סרן חיים בלפר לעזור בחילוץ טנק שעלה על מוקש. בדרכו נפגע בפניו, אולם סירב להתפנות, והמשיך במשימתו כשהוא מחלץ שני צוותי טנקים שנפגעו ממוקשים. לאחר מכן המשיך להילחם עד שפונה. במעשהו זה גילה סרן חיים בלפר אומץ-לב ודבקות במשימה.

סרן בלפר חיים צל"ש מפקד אוגדה

במלחמת יום הכיפורים לחם רס"ל יוסף הרש-קוביץ ז"ל בתפקיד סמל מחלקת טנקים בחזית סיני. במהלך קרבות הבלימה הסתער רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל בראש הפלוגה על כוחות שריון של האויב באיזור המיתלה, וגרם לאויב אבידות רבות. ביום 12 באוקטובר 1973, בעת הסתערות על יעד שולט, נפגע רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל ונפל. במעשיו אלה גילה רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל אומץ-לב ודוגמה אישית.

רב"סמל הרשקוביץ יוסף ז"ל צל"ש מפקד אוגדה

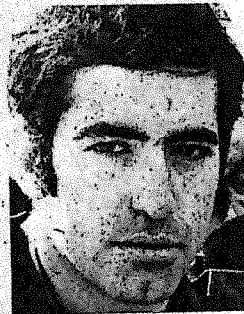
סרון
סנדרוב חנוך
צל"ש מפקד אוגדה

ביום 6 באוקטובר 1973 שימש סרון חנוך סנדרוב ז"ל כמ"פ טנקים. סרון חנוך סנדרוב ז"ל לחם עם פלוגתו מול כוח מצרי רב המצויד בנשק ג"ט. בתחילת הקרב נפגע קשה בעינו, נחבש, וכעבור כרבע שעה התאושש וחזר לפקד על פלוגתו, כשהוא פצוע. בהמשך הקרב נפגע הטנק שלו שנית והוא נהרג. במעשיו אלה גילה סרון חנוך סנדרוב ז"ל אומץ-לב ולבקות במשימה.

סמליראשון
רוסמן משה
צל"ש מפקד אוגדה

במלחמת יום הכיפורים לחם סמל משה רוסמן בתפקיד מפקד טנק בחזית סיני. ביום 6 באוקטובר 1973 הותקף התעוז שבו שהה סמל משה רוסמן על-ידי כוחות אויב עדיפים. הטנק שלו לא היה מחומש ולא מצוות ולכן עלה סמל רוסמן על טנק שמפקדו נפגע והחל לנהל קרב אש עם האויב. בקרב זה פגע בחיילי אויב ומנע נסיונות האויב לעלות על התעוז. במעשיו אלה גילה סמל משה רוסמן אומץ-לב, קור-רוח ודבקות במשימה.

סגן
שבתאי יאיר
צל"ש מפקד אוגדה

ביום 7 באוקטובר 1973 נשאר סגן יאיר שבתאי עם צוותו באיזור מעוז ה"מזח" לאחר ליל לחימה קשה שבמהלכו נפגע הטנק שלו. סגן יאיר שבתאי וצוותו נותקו מיחידתם לאחר שכתרו על-ידי כוחות אויב. סגן יאיר שבתאי קיבל הוראה לנטוש את הטנק הפגוע והוא וצוותו נחלצו ברגל מהאיזור ובדרכם מצאו טנק שננטש על ידי כוחותינו. סגן יאיר שבתאי אירגן את אנשי צוותו והם תיקנו את הטנק והצטרפו שנית ללחימה כעבור שעות מעטות. במעשיו אלה גילה סגן יאיר שבתאי אומץ-לב, תושייה ופושר מנהיגות.

סמל
אלבוחר יהודה
צל"ש מפקד חטיבה

במלחמת יום הכיפורים לחם רב"ט אלבוחר יהודה בתפקיד נהג טנק בחזית סיני. ביום 8 באוקטובר 1973, במהלך הקרב, נפגע אחד הטנקים שהיה באיזור והחל לבעור. רב"ט יהודה אלבוחר התקרב בטנק שלו אל ה-טנק הבעור, נכנס לתא הנהג והסיע את הטנק הבעור עד לקו כוחותינו. במעשה זה גילה רב"ט יהודה אלבוחר אומץ-לב וקור-רוח.

